

Slika: Mohar

Fiasco za Smollejev „novi dialog“

Prvi informacijski sestanek državnega poslanca zelenih Karla Smolleja v ponedeljek v Pliberku se je končal s fiaskom. Poleg slabega obiska – prišlo je nekaj čez 30 ljudi – je Smolle naletel na ostro kritiko in na ogorčen protest posebej s strani učiteljev. Spoznati je moral, da slavni „novi dialog“ nima podpore. Za vstop v sosvet se je izrekel samo en udeleženec.

Jugoslavija – Šolski zakon ni v skladu z duhom in črko 7. člena!

Socialistična federativna republika Jugoslavija je pretekli teden zavzela uradno stališče do revizije koroškega šolskega zakona.

Uradni predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve Alekšandar Stanić je na tiskovni konferenci v Beogradu izjavil, da bo novi zakon o dvojezičnem

šolstvu pospešil asimilacijo proti volji in v nasprotju z interesi slovenske manjšine. Takšna revizija šolskega sistema ni v skladu z duhom in črko 7. člena Avstrijske državne pogodbe. Na to smo med drugim že večkrat opozorili tudi ob raznih srečanjih na visoki ravni.“ (Nadaljevanje na 2. strani)

Antifašistično srečanje

Pri Peršmanu je bilo v nedeljo tovariško srečanje demokratov in antifašistov. Predsednik ZSO Feliks Wieser in podpredsednik ZKP Lipej Kolenik sta položila venec pomorenjem pri Peršmanu. Predsednik ZKP Janez Wutte-Luc pa je v pozdravnem govoru opozoril, da je večina koroških Slovencev globoko razočarana nad tem, da je ločevalni zakon podpisal tudi Smolle. Več na 2. strani.

ZSO: Ne brezpogojni vstop v zvezno komisijo!

Upravni in nadzorni odbor ZSO sta na prejšnji skupni seji razpravljala tudi o morebitnem sodelovanju v komisiji pri zveznem ministrstvu za pouk, ki naj bi imela nalogo spremljati uvajanje in izvajanje novega šolskega zakona. ZSO poudarja, da ne bo priznala šolske ureditve, ki uvaja ločevanje otrok po jezikovnih kriterijih. Podprla bo tožbo pri ustavnem sodišču, ker je prepričana, da nova šolska ureditev nasprotuje 7. členu ADP.

ZSO je mnenja, da ločevanje otrok ohranja manjšini sovražno vzdušje in ga še poglablja. Pou-

darja, da je vedno zagovarjala take šolske spremembe, ki bi lahko pomenile novoe obdobje manjšinske politike v Avstriji.

ZSO izhaja iz prepričanja, da je pred vstopom treba komisiji zagotoviti osnovne pogoje za njeno smotno delo. Med drugim zahteva: Pred ustanovitvijo nove komisije je treba zvezno strokovno komisijo ali obnoviti ali pa uradno razpustiti. – Nova komisija ne sme biti sestavljena po načelu strankarskopolične pripadnosti ali iz uradnikov, ki se morajo ravnati po navodilih, ker bi to oviralo ali onemogočalo

stvarno razpravo. Položaj strankarsko neodvisnih pedagoških strokovnjakov je treba okrepiti tako, da imajo v komisiji večino. – Člani komisije morajo imeti vedno prost vstop v šole, da se lahko na licu mesta seznanjajo s položajem. – Nova komisija mora biti hkrati mesto za pritožbe. – Člani komisije morajo imeti vedno možnost obveščati javnost o razvoju šolske ureditve in njenih posledicah. – O samem zakonu je treba po letih opazovanja ponovno razpravljati in ga novelirati. Za to je potrebno izrecno zagotovilo avstrijskega

parlamenta. – Pred ustanovitvijo komisije morajo biti vidni znaki izboljšanja politične klime, na primer s pozivom zvezne in deželne vlade, da naj starši prijavijo otroke k dvojezičnemu pouku. – Zvezno ministrstvo za pouk mora prevzeti vse izdatke v zvezi z delom komisije.

Poleg tega bo ZSO ustanovila politično neodvisno mednarodno strokovno komisijo, v kateri bodo praktiki, pedagogi, sociologi in drugi izvedenci. K sodelovanju vabi tudi Narodni svet koroških Slovencev.

Ob dnevu vstaje slovenskega naroda in ob 50. obletnici anšlusa

VAS VABIMO NA

9. Spominski pohod na Komelj Po poteh Domnove čete

ki bo v nedeljo, 10. julija 1988

Do 9. ure se bomo zbrali pri tov. Lipeju Koleniku pd. Lombarju v Čirkovčah pri Pliberku (Schlitterndorf bei Bleiburg). Za tem se bomo skupno odpravili na pohod. Do 13. ure bomo prispeli k spomeniku padlim partizanom na Komlju, kjer bo krajša spominska svečanost, potem pa partizanski miting. Pot pohoda je dolga 7 km v eno smer. Za vse tiste, ki se bodo peljali z avtom, je zbirno mesto pri spomeniku pri Cimpercu.

Organizatorji

PREBERITE

na strani

- Nasveti staršem za dvojezično šolstvo
- Mednarodni obzornik
- 100 let občine Šentjakob
- Diese Woche im Slovenski vestnik
- Slovenski praznik v Gradcu
- Teden srečanja v Celovcu
- Razstava „kmečke hiše v Selah“
- Namizni tenis: Selanke v državni A-ligi

Papež skoraj postal žrtev atentata

Papež Janez Pavel II. bi skoraj postal žrtev atentata. Ameriška televizijska postaja NBC je včeraj poročala, da je bil na Dunaju načrtovan atentat. Avstrijski notranji minister Blecha je s tem v zvezi izjavil, da so varnostni organi dva dni pred prihodom papeža pripravili dva Turka, ki pa nista resno nameravala izvesti atentat. Naša slika kaže papeža v Krki, kjer ga je sprejela velika množica vernikov iz Avstrije, Slovenije in Italije, saj je bil papežev obisk tudi povod za romanje vernikov treh dežel. Več na 3. strani.

ZSO IN KOMITE ZA OBRAMBO DVOJEZIČNE ŠOLE VABITA NA SESTANEK

Kako naprej v šolskem vprašanju?

V ŠENTJAKOBU V ROŽU: v četrtek, 30. junija ob 20. uri v društveni sobi nad Posojilnico. Referenta: dr. Marjan Sturm (ZSO), Heino Fischer (komite)

V ŠENTPRIMOŽU: v ponedeljek, 4. julija ob 20. uri v društveni sobi Kulturnega doma. Referenta: dr. Marjan Sturm (ZSO), dr. Mirko Wakounig (komite)

V BOROVLJAH: v sredo, 6. julija ob 20 uri v društveni sobi SPD „Borovlje“ pri Bundru. Referenta: dr. Marjan Sturm (ZSO), Gretl Hribernik (komite)

Vsi prisrčno vabljeni!

Danes 20 strani

KOMENTAR

dr.
FRANCIJA
ZWITTRA
ml.

„LOVČI“ KONČNO PRISTALI!

Vztrajanje se je izplačalo: vremenska napoved je bila ugodna, premočnega vetra v hrbet ni bilo, sonce je sijalo tako na Švedskem kot na Štajerskem, deževnih oblakov se ni bilo treba bati: tako se je Lichal opogumil in dal povelje za preselitev petih lovcev prestreznikov, ki si jih ne more postaviti na svojo pisalno mizo, v Zeltweg.

Polet je potekal brezhibno, tudi napadi ptic, ki so pred leti terjali že eno življenje pilota ter enega od 24 kupljenih Draknov, starih dobrih 25 let, so tokrat izostali.

Toda pot od Švedske do Štajerske je dolga in požre več kerozina, kot ga Draken lahko načrpa v svoj rezervoar. Tako so za vmesno postajo izbrali vojaško letališče v Nemčiji, hkrati pa je bila to dobra priložnost za tamkajšnje NATO-generale, da se prepričajo o možnosti vključitve avstrijskega vojnega letalstva v strategijo NATO.

Štirje lovci prestrezniki so po odmoru v Nemčiji varno pristali na graškem letališču; peti je ostal v Nemčiji; v Zeltwegu se je namreč pripravljalo na dež, in pod takimi pogoji Drakni ne morejo pristati. Dan za tem je bil sončen in naši vojaški piloti so znova vizirali Zeltweg; zaman: veter v hrbet je znašal več kot pet vrzel, pod takimi pogoji je pristajanje nemogoče. Tretji nalet je končno uspel; Drakni so bliskovito opravili štiridesetkilometrsko pot iz Gradca do Zeltwega in tako dokazali svojo nujnost in učinkovitost. Stres za naše pilote pa je moral biti velik: vsi štirje so po treh napornih dnevih takoj nastopili svoj dopust.

V obrambnem ministru menda po dolgih analizah pripravljajo pismo vsem našim morebitnim sovražnikom: napad, prosimo, samo v primeru sončnega in nevetrovnega vremena ter ob prejšnjem zagotovitvi delovnega časa naših vojaških pilotov.

Pa še to: stroški za enega samega Drakna bi omogočili potrebno reformo avstrijskega srednjega šolstva, o kateri že leta govorijo v parlamentu, ki pa je iz proračunskih razlogov ne morejo izvesti.

Protest Jugoslavije

(nadaljevanje s 1. strani)

„Jugoslavija popolnoma razume slovensko manjšino, ki nasprotuje kakršnekoli ločevanju otrok na šolah na podlagi jezika, na nemške in slovenske. Odločno podpira prizadevanje slovenske narodnostne skupnosti za spoštovanje 7. člena Avstrijske države pogodbe in njena zakonita pravica je, da presodi, kaj je potrebno za obstanek koroških Slovencev in za ohranitev njihove nacionalne biti“, je poudaril uradni predstavnik sekretariata za zunanje zadeve in napovedal, da Jugoslavija zahteva srečanje meddržavne komisije, ki naj preteha uresničitev določil 7. člena državne pogodbe. Kot smo že poročali, sta se za ustanovitev take komisije

sporazumela avstrijski zunanji minister dr. Alois Mock in tedanji jugoslovanski zunanji minister, sedanji predsednik predsedstva SFRJ Raif Dizdarevič ob priliki njunega srečanja konec preteklega leta v Gradcu.

V zvezi z uradno izjavo Jugoslavije k šolskemu vprašanju oz. zakonu je treba ponovno ugotoviti, da „naš tednik“ nadaljuje s svojo enostransko „informacijsko politiko“. V zadnji številki tega lista je namreč v celoti zatajil izjavo predstavnika zveznega sekretariata za zunanje zadeve na tiskovni konferenci Beogradu. „naš tednik“ je tako edini avstrijski medij, ki ni poročal o stališču Jugoslavije do novega šolskega zakona!

Vzrok za to je očitno poročilo v eni izmed prejšnjih številčk tega lista, v katerem je na prvi strani trdil, „da Jugoslavija ne bo protestirala“ proti zakonu o ločevanju otrok.

Neglede na dejstvo, da to poročilo ni odgovarjalo dejanskim izjavam s strani političnih predstavnikov Jugoslavije ob razgovoru predstavnikov obeh slovenskih organizacij z jugoslovanskim zunanjim ministrom Budimirjem Lončarjem v Celovcu, se ob takem poročanju Slovenci na Koroškem vse bolj sprašujejo, ali tako zadržanje in zatajevanje dejstev tudi spada k „novemu dialogu“, ki ga je napovedal državni poslanec Karel Smolle, in z njim Narodni svet in glasilo te organizacije.

Ponoven dokaz manjšini sovražne klime na Koroškem je bila akcija, ki so jo pretekli teden – tik pred papeževim obiskom v Krki – izvedle nemškonacionalne sile na Koroškem. Od Ljubelja preko Celovca do Krke so se pojavili znani kahadejevski plakati z gesli kot „Es gibt kein Slovenisch-Kärnten“, „Kärnten bleibt frei und ungeteilt“. Proti očitno dobro organizirani akciji je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem ostro protestirala in poudarila, da je ločevalni sklep v avstrijskem parlamentu dal nemškonacionalnim silam na Koroškem novo spodbudo za rasistično ločevalno politiko tudi na cerkvenem področju.

Nasveti staršem za dvojezično šolstvo

Kmalu bo tako daleč: otroci bodo tudi na južnem Koroškem dobili spričevala in začele se vodo zaslužene počitnice. Toda bodo dobili tudi dvojezična spričevala? Kaj pa potem, ko bodo prišli v 4. razred ljudske šole ali prestopili v glavno šolo? Kako bo potem z dvojezičnim poukom? V četrtem razredu ali v glavni šoli zares izgubijo pravico do elementarnega pouka tudi v slovenščini? O tem smo se pogovarjali z odvetnikom dr. Seppom Bruggerjem, ki vam nudi sledeče informacije in nasvete:

ANDREJ MOHAR

V vseh tistih občinah južne Koroške, v katerih so dvojezične šole, imajo učenci seveda tudi pravico do slovenskih oziroma dvojezičnih spričeval. Če pa bodo prejeli spričevala le v nemškem jeziku, imajo starši pravico, da jih pošljejo nazaj (naslovljeno na ravnatelja šole) in zahtevajo dvojezične. Če bi kak ravnatelj skušal izdajati dvojezičnih spričeval zavrniti ali zavlačevati, se starši že po štirinajstih dneh lahko pritožijo na okrajno šolsko

oblast. Le-ta pa mora zagotoviti dvojezična spričevala, če ne, lahko vložijo tožbo pri Ustavnem sodišču.

7. člen Avstrijske državne pogodbe predvideva in zagotavlja, da imajo vsi avstrijski državljani slovenske narodnosti pravico do slovenskega elementarnega pouka. To določilo 7. člena velja seveda še posebej za koroške Slovence, ki pa po dosedanji praksi (in seveda tudi po novem zakonu) nimajo dvojezičnega pouka v 4. razredu ter v glavnih šolah. Pavica do tega pa jim je zajamčena v državni pogodbi,

kar priznava celo tudi ÖVP-jevski izvedenec Ermacora. Zatorej naj bi starši pri ravnatelju osnovne šole oziroma pri ravnatelju glavne šole že sedaj vložili zahtevo, da hočejo imeti za svoje otroke dvojezični elementarni pouk tudi na četrti šolski stopnji oz. v glavni šoli. Nato naj počakajo do odločitve. Če pa bi ravnatelj šole zavlačeval z odgovorom, naj starši takoj jeseni še enkrat vložijo zahtevo s priporočenim pismom in pošiljajo otroka do dneva odločitve v šolo le „pod protestom“.

To sta važna napotka tudi zdaj, ko so sklenili ločitveni zakon. Gre za pravice, ki nam že zdavnaj pripadajo in kršitev teh bomo morali prijavit pri Ustavnem sodišču. Le tako bomo lahko napredovali in si izborili naše pravice. Sem pa sodi tudi pravica do dvojezičnih spričeval in do dvojezičnega elementarnega pouka v 4. razredu ljudske šole in na glavni šoli, ne glede na to, ali je učenec že na tej šoli ali pa bo vanjo vstopil.

Tovariško srečanje

„Zgodovinska ironija je, da je avstrijski parlament prav v letu obletnice priključitve Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji sprejel ločevalni šolski zakon in to kljub dejstvu, da je ločevalni model odklonila domala vsa demokratična strokovna javnost, prizadeta manjšina in mednarodna javnost“ je dejal tajnik ZSO na tovariškem srečanju pri Peršmanu. Hkrati je spomnil na to, da smo Slovenci v zadnjih letih izvajali važno osveščevalno delo, da pa pritisk očitno še ni bil dovolj močan, da bi preprečili ločevalni model. Kljub temu pa nimamo vzroka, da bi z bojem prenehali, „saj nam je uspelo, da smo manjšinsko vprašanje vnesli v zavest avstrijske javnosti kot pomembno vprašanje avstrijske politike.“

To zavest pa bomo lahko še utrdili, saj so v pripravi razne pritožbe na Ustavno sodišče.

Šolski model je označil kot „madež v novejši avstrijski zgodovini“ tudi Zmago Župančič, predstavnik Zveze borcev Slovenije. Predstavnika štajerske in koroške Zveze taboriščnikov Max Muchitsch in Gernot Nischelwitzer pa sta pozivala Slovence predvsem k enotnosti v boju proti ločevanju v šolstvu in proti sedaj sprejetemu zakonu.

Tovariško srečanje sta kulturno oblikovala Šmihelska godba na pihala ter zbor domačega društva Zarja.

Dr. Sepp Brugger (slika) bo skupaj z dr. Francijem Serajnikom vsem rad pomagal doseči pravico do enakopravnosti slovenščine v šolskem vprašanju. Slika: Mohar

Starši, pozor!

Formularje, s katerimi zahtevate za svoje otroke na glavni oziroma ljudski šoli elementarni pouk tudi v slovenščini, prejmete na našem uredništvu. Pokličite nas (tel.: 0463/514300-30/34) ali pa nam pišite.

V Krki je papeža Janeza Pavla II, ki je kot prvi papež obiskal Koroško, pozdravila množica 70.000 ljudi.

Papež se ni lotil perečih vprašanj!

O PAPEŽEVEM OBISKU POROČAJO IVAN LUKAN, ANDREJ MOHAR in dr. FRANCI ZWITTER

Alojzij Šuštar) in okrog 7000 vernikov iz Furlanije, je bil brez dvoma dogodek, ki je nakazoval novo versko dimenzijo v tem delu srednje Evrope, papež sam pa se v svoji pridigi ni lotil aktualnih perečih vprašanj vernikov in problemov v teh deželah živčih ljudi. Ostal je pri splošnih izjavah, njegova osrednja misel je bila, da Evropa nujno potrebuje novo evangelizacijo, in da mora postati cerkev

tudi v teh deželah veliko bolj misijonarska kot doslej.

Janez Pavel II, poglavar rimokatoliške cerkve, je v okviru svojega petdnevnega pastoralnega obiska v Avstriji v soboto popoldne obiskal tudi Koroško.

Po sprejemu na celovškem letališču se je podal s helikopterjem v Krko, ker je nanj čakalo blizu 70.000 romarjev iz Slovenije, Koroške, Štajerske in Furlanije, da bi z njim

praznovalo skupno štirijezično mašo.

Srečanje, ki se ga je udeležilo okrog 20.000 obiskovalcev iz Slovenije (med njimi tudi ljubljanski nadškof dr.

Prirediteljem je treba priznati, da so se prizadevali za dosledno večjezičnost krške slovesnosti, v kateri je bila tudi slovenščina enakopravno zastopana. Dokaz, da ni prazna svetopisemska beseda „Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje“.

Toda za tako samoumevnost je bila potrebna vsa teža papeške avtoritete in bati se je, da so dvomi, ki govorijo o tem, da je papežev obisk enkrat, življenje pa se bo odvijalo po starih tirih, upravičeni.

Obisk svetega očeta v Avstriji je letos potekal drugače kot pred petimi leti: zanimanje zanj je bilo omejeno, dotok romarjev, zlasti z Madžarske, zdaleč ni bil tako mogočen kot so pričakovali. Vsebinsko pa je Petrov naslednik ostal na stališčih, ki so znana in ki nič kaj ne navdušujejo vero, še manj pa indiferentno avstrijsko prebivalstvo. Tudi v svojem krškem nagovoru je Janez Pavel II. ostal splošen, njegove slovenske besede so bile namenjene romarjem iz Slovenije ne pa domačim koroškim Slovencem, ki so od njega pričakovali, da jim bo vsaj potrdil pravico do materinščine v javnem, zlasti pa še v cerkvenem življenju. Tak poziv – v smislu Antona Martina Slomška ali Andreja Einspielerja – je žal manjkal.

Tudi v poteku evharistične maše slovenščine ni bilo zaslediti. Z njeno uporabo bi lahko dokazali enakopravnost slovenskega jezika v koroškem cerkvenem življenju.

Tako pa je bila slovenščina le zunanji videz in okras sporeda krške slovesnosti, čeprav je kot liturgični jezik stoletja starejši od nemškega.

OBZORNIK

Ameriško-avstrijsko odkrivanje žive preteklosti

Pravosodnim organom ZDA je zadeva Waldheim očitno vzbudila zanimanje za razne mračnjaške osebe in zaplete prvih let po koncu 2. svetovne vojne. Danes Američani ne skušajo več prikrivati, da so si takrat z marsičem umazali roke.

Ameriški minister za pravosodje Meese je pred nekaj dnevi predstavil raziskavo, ki trdo obračunava s (tajno) politiko ameriških vojaških in obveščevalnih ustanov v Evropi tik po koncu 2. svetovne vojne. Te ustanove so takoj po vojaški zmagi nad fašizmom pričele rekrutirati vodilne nacionalsocialiste, SS-oficirje in povečini tudi vojne zločince za svoje namene.

Največ teh ljudi je v svojo zaščito vzela vojaška obveščevalna služba. Ponavadi jih je spravila na varno, izstavela jim je nove osebne dokumente ter jih po vsej Evropi zaposlila v spionazi in tajnem boju proti levici (socialistom, komunistom), izkušnjem za to so si dovolj nabrali kajpada že prej. Nacistični krvniki so tako – deloma celo z vednostjo odgovornih ameriških političnih organov – postali krvniki hladne vojne.

Avtorji študije poleg teh splošnih ugotovitev navajajo tudi nekatere konkretne primere. Med drugim vojnega zločinca, ki je bil po vojni v Belgiji obsojen na smrt, a še danes lahko nemoteno živi v okolici Dunaja. Jan Verbelen, Belgijec, je bil med vojno obersturmführer flamske SS. V obsodbi so mu lahko dokazali umor 101 človeka. Verbelen je takrat uspelo zbežati na varno, kmalu nato se je znašel na Dunaju, kjer si je nadel lažno ime Alfred Schwab. Znanec, starejši general SS, mu je posredoval stike z vojaško upravo ameriških zasedbenih čet. Od 1946 do 1956 je deloval v okviru ameriške protišpijonaže kot informant (agent števil. X 03136 vojaške obveščevalne službe CIC na Dunaju). Pozneje je dalj časa sodeloval tudi z avstrijsko državno policijo.

Kajpada s tem ni razkrit samo neki nadaljnji detajl

škandaloznega postopanja ameriških oblasti v povojni Evropi; primer Verbelen zelo nazorno dokumentira odnos II. avstrijske republike do nacionalsocialistične preteklosti: bivši preteklosti: bivši vodilni belgijski kolaboracionist in fašist, nekaj časa aktiven celo v državni policiji, od leta 1955 niti ni več prikrival svoje dejanske identitete. Vsem protestom navkljub mu je Avstrija – očitno kar z odobravanjem ameriških tajnih služb – dala avstrijsko državljanstvo (1959) in občinsko stanovanje na Dunaju.

Belgijske zahteve po izročitvi zločinca so bile zavrnjene, pri sodni obravnavi, ki so jo proti njemu sprožili leta 1965, pa so ga porotniki proglasili celo za nedolžnega.

Zvest svoji preteklosti je Verbelen v preteklih letih nastopal predvsem kot „zgodovinarski“ predavatelj na večerih NDP in FPÖ. Skopi komentar avstrijskih oblasti k tej zadevi: da, Verbelen je bil res v omenjenem obdobju aktiven – sicer ne v okviru rednega delovnega razmerja – za državno policijo.

I. Sch.

Prosti za odstrel?

JERUZALEM. Vstaja Palestincev v izraelskem zasedenem območju teče dalje. Ne mine dan, ko v poročilih ne bi bilo slišati o mrtvih in ranjenih. Zdaj je izraelska vlada s škandaloznim sklepom doprinesla k nadaljnji eskalaciji. Poleg vojaščine in policije smejo zdaj tudi civilisti – naseljenici, ki jih je država namenoma naseljevala na zasedenem arabskem teritoriju – takoj streljati na vsakega Palestinca, če se jim zdi sumljiv.

ÖVP: Univerza za elito?

DUNAJ. Šef parlamentarnega kluba ljudske stranke Fritz König, je zahteval uvedbo posebne pristojbine za viskokošolski študij. Študiranje naj ne bi bila več „brezplačna“ zadeva. Med drugim je to zahtevo utemeljil z dejstvom, da številni študentov iz leta v leto narašča. König je s tem tematiziral dolgoletno zahtevo nazadnjaških krogov po elitnem šolanju. Enakopravnost v izobraževanju in svoboden dostop do univerz je sicer zakonsko zagotovljen. Kako dolgo še? Socialna stvarnost in stopnjevanje izdatkov študirajočo mladino že zdaj jasno selektira.

Avstrijska sramota je popolna!

Spoštovani gostje in romarji!

Mnogi ste od daleč in ste morali prestopiti več meja, da bi prišli v kraj, kjer naj bi se, kot pravi reklama, ob papeževem obisku srečali različni narodi in kulture.

Našo deželo pa deli nevidna meja, ki jo je v teh dneh začrtal ločevalni zakon. Slovensko narodnostno skupnost, ki na Koroškem prebiva že dolga stoletja in je (še) neusahnjen vir kulture in vere, nova šolska uredba izključuje in ogroža. Na koroških ideoloških reklamnih prospektih je zapisano srečanje in medsebojno učenje, vendar sta stvarnost ločevanje, izključevanje, cilj pa je izbrisati. V parlamentu zastopane stranke z izjemo večine poslancev zelenih so junija 1988 popustile pritisku nemško-nacionalnih sil in sprejele zakon, ki od septembra t. l. dalje predvideva prostorsko in časovno ločevanje slovensko in nemško govorečih otrok na ljudskih šolah dvojezične Koroške. Šolski model, ki je v posmeh moderni pedagogiki in ga zato mednarodni strokovnjaki odločno odklanjajo, šolski model, ki delu ljudi razdira prijateljstvo, ki je preprosto rečeno nečloveški. Danes uničujejo skupno šolo, jutri bodo skupno cerkev. Signali so že vidni. Avstrijska sramota v „spominskem letu 1988“ je torej popolna:

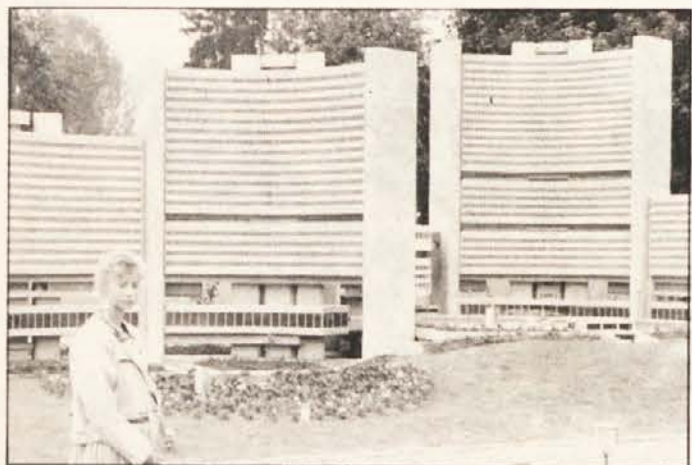
V času fašizma so z vso silo poskušali, ustrezno Hitlerjevemu naročilu „Naredite mi to deželo nemško!“, slovensko narodno skupnost ali ponemčiti ali jo z izseljevanjem, preganjanjem in pomori izbrisati.

Danes, petdeset let pozneje, se uradna Avstrija žrtve koroških Slovencev skoraj ne spominja, temveč je sklenila celo šolski zakon, ki ločuje in pospešuje asimilacijo.

Kristjani, demokrati, cerkvena vodstva in vsi ljudje, ki še danes črpate iz kulturnega bogastva nekdanje mnogonacionalne države, pozivamo vas, da se skupaj s slovensko narodnostno skupnostjo na primeren način borite proti tej sramotni krivici! Še vedno velja: kdor molči, soglašal!

Ta letak so podpisali: GERTRAUD GRABLER-BAUER, predsednica Delovne skupnosti Katoliške mladine Avstrije; HEINZ PICHLER, zvezni tajnik Katoliške delavske mladine; PIUS STROBL, zvezni poslovodja Zelenih; NADSTRANKARSKI KOMITE ZA OBRAMBO DVOJEZIČNE ŠOLE NA KOROŠKEM; NADSTRANKARSKI KOMITE ZA OBRAMBO DVOJEZIČNE ŠOLE V SALZBURGU; MIROVNI KOMITE BELJAK; ZVEZA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM; SLO Salzburg-mesto; DELAVSKO KULTURNO DRUŠTVO SALZBURG

S štirijezičnim letakom (poleg slovenščine tudi v nemščini, italijanščini in angleščini) so bili gostje in romarji ob priliki papeževga obiska in romanja treh dežel v Krki obveščeni o ločevanju otrok na južnokoroških šolah. Letak v nakladi nekaj tisoč izvodov je med romarji iz Slovenije in Furlanije naletel na zelo velik odmev in je bil na voljo tudi stotinam poročevalcev iz vseh evropskih držav.

30-letnica „Minimundusa“

Mali svet ob Vrbskem jezeru, ki na svojem razstavnem zemljišču združuje znamenitosti z vseh delov sveta in vseh različnih kultur, praznuje letos 30 let obstoja. Minimundus je pred leti skromno začel z nekaj malimi pobarvanimi modeli, danes pa je to razstava 150 originalnih miniaturnih zgradb.

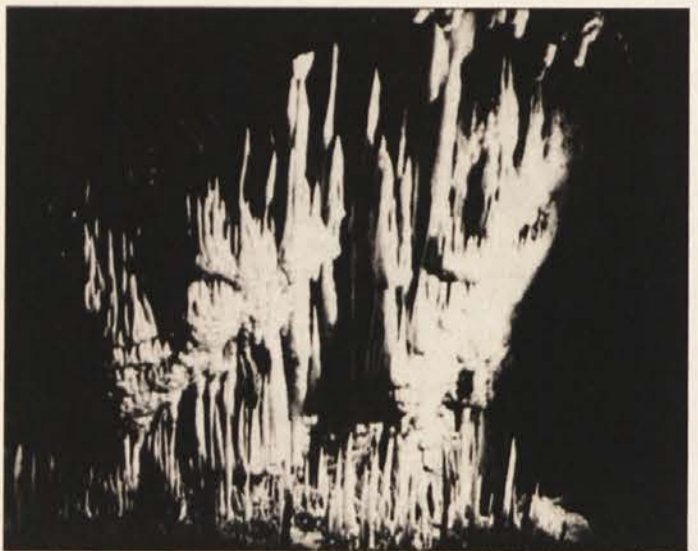
Za jubilejno leto je pripravil tudi nove atrakcije: Uno-City z Dunaja (slika zgoraj), graško Schloßbergbahn, železniško postajo Spittal ter rotovž iz kantona Schwyz.

Počitnice s Kinderlandom Lesni sejem bo septembra

Otroška organizacija Kinderland-Junge Garde prireja tudi letos dve letovanji otrok v Goselni vasi, dve pa na morju (in sicer v Poreču ter na otoku Stenjak-Jerolim). Vse dodatne informacije vam nudi vodstvo organizacije v Celovcu na telefonsko številko 35 209 ali pa pismeno na naslov Südbahngürtel 24.

Pozanimajte se tudi vi!

Letošnji 37. mednarodni lesni sejem v Celovcu bo potekal od 7. do 11. septembra. Med drugim bo na sporedu mednarodni simpozij o bioenergiji, simpozij o „gozdarstvu brez iluzij“, kmetom pa bo posvečena posebna razstava o kmečkem gozdu. Organizatorji pričakujejo, da se bo sejma udeležilo 340 razstavljalcev raznih strok in z vseh kontinentov.

Čez dve leti bodo znamenite kraške jame pod Obirjem odprte za javnost. To so prejšnji teden sporočili v občini Železna Kapla. Priprave so v polnem teku, vseh dvanajst občin angažirano sodeluje pri uresničitvi te nove turistične ponudbe. Kraške znamenitosti s kapniki bodo na višini 1100 metrov dostopne le z manjšimi avtobusi.

„Casino 2000“ v Vrbi: prva gradbena faza je zaključena

V Vrbi ob Vrbskem jezeru so pred nekaj dnevi praznovali zaključek prve gradbene faze novega „Casina 2000“. Nova igralnica, ki jo bodo uradno odprli maja prihodnjega leta, bo druga največja v srednji Evropi in po besedah direktorja dr. Lea Wallnerja istovrstno prireditveni center, ki bo gostom poleg igranja nudil tudi druge atraktivne prireditve in usluge kot so festivali, koncerti, plesi,

modne revije in visoko kvalitetno gastronomijo. Površina novega vrbenkega kazina znaša blizu 3800 kvadratnih metrov, stroški pa bodo znašali okrog 160 milijonov šilingov. Leta 1987 je vrbenki kazino obiskalo 165.000 gostov, skoraj polovica (41 odstotkov) jih je bilo iz inozemstva, v prvi vrsti iz Italije, Zvezne republike Nemčije in tudi veliko število Jugoslovancev.

100 let občine Šentjakob

Pred 100 leti je bila sedanja občina Šentjakob izločena iz občine Rožek. Takrat je v Šentjakobu živelo 3000 ljudi, danes pa jih 4300. Čeprav je leta 1900 še nad 90% prebivalcev govorilo slovensko in čeprav je tudi še danes delež Slovencev zelo velik, pa na zaključnih prireditvah ob 100-letnici razen pri maši slovenske besede ni bilo zaslediti.

V nedeljo popoldne se je zbrala velika množica, sodelovali so domači obrtniki, podjetniki in društva, toda razen hotela Antonič v posebnem sprevodu šentjakobski Slovenci niso bili zastopani. Zakaj ne? Odgovoril je kar „deutscher Turnverein“, ki je na traktorju s seboj vlekel brambovski spomenik z znano farolo „Für ein deutsches Kärnten sind gefallen...“

Na zaključni prireditvi pa sta spregovorila župan Grebl in deželni glavar Wagner. Mnogo je bilo besedi o raz-

voju Šentjakoba, o tem, da je postal gospodarski center zgornjega Roža. Toda niti besede ni bilo izrečene o tem, da v Šentjakobu primanjkuje industrijskih delovnih mest, o tem, da mora mnogo občanov odhajati vsak dan na delo v druge občine. Govornika pa sta – samo v nemščini – ocenjevala praznovanje 100-letnice kot znak pripravljenosti občanov, da hočejo preživeti prihodnje stoletje v miru in sožitju. Z nobeno besedico pa se nista izrekla proti temu, da bi spet kak Haider prav v Šentjakobu besedičil o tem, da bo

na Koroškem mir šele tedaj, ko bo dežela nemška...

V kulturnem delu prireditve so nastopila domača društva, med njimi tudi mešani zbor Rož pod vodstvom Lajka Milisavljeviča, ki je izredno kvalitetno zapel tri pesmi, med njimi tudi pesem domačina Tončija Nageleta.

S to prireditvijo pa praznovanji ob jubileju še ni konec. Odigrali bodo še občinski nogometni turnir, od 22. julija do 7. avgusta bo razstava mineralov, od 14. do 16. oktobra pa razstava o ljudski umetnosti. Upati je, da se bodo spomnili tudi slovenščine in da ne bosta dvojezična članka Grebla in dr. Hornböcka v šentjakobskem občinskem listu ostala muhi enodnevnici.

Prizor iz igre „Atomske bombe ni več“

Dijaki presenetili

Ko so v Mladinskem domu v Mikschallee začeli z zaključnimi prireditvami ob zaključku šolskega leta, so si zastavili cilj, da bi bile te vsako leto nekoliko boljše. Da to ni ostala le želja, je bilo razvidno tudi iz zaključne prireditve, ki je bila pretekli petek. V pozdravni pesmi so dijakinje in dijaki izrazili svojo povezanost s koroško deželo, prav tako pa tudi strah pred tem, da bi bili potisnjeni v geto. Pesmi je sledila odrska predstava, katere vsebina je danes še vedno zelo pereča. „Atomske bombe ni več“ je gledališko delo slovenskega pisatelja in satirika Miloša Mikelna. Kot

so mladi igralci zapisali tudi v gledališkem listu, je glavna tema igre svetovni mir. Otroci si ga priborijo na najbolj preprost in enostaven način. Že iz same uprizoritve je bilo čutiti, da je izpoved gledališkega komada nagovorila mlade igralce. Zato je bil tudi njihov nastop toliko bolj prepričljiv. Da pa je predstava uspela, so svoj delež prispevali tudi vzgojiteljice in vzgojitelji kakor tudi režiser Peter Militarov. Na zaključni prireditvi v Mladinskem domu je uspešno nastopila tudi plesna skupina. Priporočila vreden pa je seveda tudi „Prepih“, glasilo Mladinskega doma. **M. P.**

Zbor Mladinskega doma.

Sliki: Pasterk

„Obir“: Uster kot „praktični politik“ za javno podporo

Drugi predsednik koroškega deželnega zbora Leo Uster se je v četrtek na tiskovni konferenci kluba poslancev ÖVP v Celovcu izrekel za ohranitev tovarne celuloze „Obir“ v Rebrci. Kot „praktični politik“, kot se je poimenoval sam, se je izrekel „za javno finančno podporo in pomoč tovarni, vkolikor bodo njeni lastniki predložili ustrezne koncepte tako tehnične kot finančne narave“. Ukinitve tovarne bi za dolino Bela in veliki del Podjune pomenilo „katastrofo“, je poudaril Uster. Posebno tedaj, če ne bi istočasno uspelo ustvariti novih nadomestnih delovnih mest.

Načelno je Uster poudaril, da se ÖVP v okraju Velikovec zavzema za polno ohranitev obstoječih delovnih mest in za ustvarjanje novih, kar pa je v tej regiji zelo težko.

Klub ljudske stranke v koroškem deželnem zboru je na tiskovni konferenci napovedal možnost, da bo iz protesta proti zadržanju večinske frakcije SPÖ zapustila naslednjo sejo deželnega zbora. Kot je znano, je ÖVP junija 1987 v koroškem deželnem zboru vložila predlog o nezaupnici finančnemu referentu Frühbauerju, ki pa ga SPÖ do danes ni upoštevala v pristojnem pododboru. Klub ÖVP je predlog za nezaupnico postavil v zvezi s tovarno celuloze v Beljaku.

Predstavniki koroške ljudske stranke so s tem v zvezi napovedali, da bodo letnemu obračunu dežele Koroške za leto 1987 sicer dali svoj pristanek, ne pa postavkam, ki so povezani s tovarno celuloze v Beljaku. Predstavili so tudi pobudo, s katero nameravajo leta 1988 ustvariti 1000 novih delovnih mest na Koroškem.

I. L.

V Pliberku je zapel tudi MoPZ Foltej Hartman.

Srečanje lovcev na pliberškem gradu

Lovci iz Slovenije, Furlanije-Juljske krajine in s Koroške so se v nedeljo popoldne srečali na dvorišču pliberškega gradu. „Pesem nas združuje – Das Lied verbindet uns“ je bilo geslo prireditve, ki sta jo organizirala Klub prijateljev lova v Celovcu in SPD „Edinost“ v Pliberku. Predsednik kluba Mirko Kumer je pozdravil vrsto častnih gostov, med njimi zastopnike Koroške lovske zveze in Lovske zveze Slovenije.

Kumer je nadalje poudaril pomen srečanj med lovci treh dežel, ki se na svojevrsten način trudijo za sožitje med obema narodoma na Koroškem. Kot častni gost je spregovoril tudi gospodar pliberškega gradu, dr. Aripand Thurn-Valsissina.

V imenu lovcev iz Slovenije je spregovoril dipl. inž.

Bruno Skumavec, predsednik Lovske zveze Slovenije. Ob tej priložnosti je dr. Aripand Thurnu in lovskeemu zboru iz Železne Kaple podaril odličje v znamenje tesnega sodelovanja. Zastopnik koroške lovske zveze Kurt Buck pa je Klubu prijateljev lova predal prapor z željo, da bi slovenski in nemškogovoreči lovci v deželi še tesneje sodelovali.

Prijateljsko vzdušje je bilo čutiti tudi v pevskem sporedu, ki so ga sooblikovali: Moški pevski zbor Foltej Hartman iz Pliberka, Južnokoroški rogisti iz Železne Kaple, Lovski oktet „Studentec“, Društvo pevcev in rogistov SKZ lovskega društva Celje, Lovski pevski zbor iz Železne Kaple, rogisti iz Trga, Pevsko društvo „Simon Jenko“ iz Medvod, Lovski oktet „Peca“ iz Mežice in Lovski pevski zbor „Doberdob“ slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine.

Anita Hudl in Franc Kvežnik pa sta brala pesmi pesnika in lovca Antona Haderlapa. Pevsko popoldne je izzvenelo s skupnim nastopom rogistov iz Trga in Južnokoroških rogistov iz Železne Kaple.

Po prireditvi se je, kot je pri lovcih navada, razvila prijetna družabnost.

Miha Pasterk

Člani društva rogistov iz Celje

Sliki: Pasterk

DIESE WOCHE IM

SLOVENSKI VESTNIK

Die Seite für unsere deutschsprachigen Leser/innen

Zentralverband stellt zwölf Bedingungen für den Eintritt in die Bundeskommission

Betreffend die Mitwirkung slowenischer Experten im Rahmen einer Kommission beim Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Sport zur Begleitung und Kontrolle der gesetzlichen Neuregelung im Minderheitenschulwesen stellten der Verwaltungs- und Kontrollausschuß des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in ihrer letzten Sitzung einstimmig folgendes fest:

● Der Zentralverband wird nie eine Schulregelung akzeptieren, die die Trennung der Schulkinder nach unterrichtssprachlichen Kriterien vorsieht, und wird aus diesem Grunde eine Verfassungsklage beim Verfassungsgerichtshof einbringen bzw. unterstützen, weil wir der festen Überzeugung sind, daß eine solche Schulregelung dem Artikel 7 des Österreichischen Staatsvertrags widerspricht.

● Der Zentralverband ist der Überzeugung, daß eine Schulregelung, die die Kinder schon im Schulalter segregiert und zudem den Erwerb der slowenischen Sprache auf die Freiwilligkeit (siehe Qualifikation der neu einzusetzenden Zweitlehrer) reduziert, nur zu einer Verschärfung interethnischer Konflikte und zur Schwächung und Ausgrenzung der slowenischen Sprache und Kultur führt. Eine segregierende und ausgrenzende Schulregelung würde das ohnehin schon minderheitenfeindliche Klima in Kärnten perpetuieren und verschlechtern.

● Der Zentralverband hält fest, daß die neue Schulregelung nur auf das Betreiben deutschnationaler Kreise zustande gekommen ist und nicht den tatsächlichen pädagogischen, friedenspädagogischen völkerverständigenden Erfordernissen des gemeinsamen Unterrichts im zweisprachigen Gebiets Kärntens entspricht.

● Der Zentralverband hält fest, daß die neue Schulregelung keine Schulreform darstellt, weil sie für die Reform notwendige Schulversuche und innovatorische Ansätze ausschließt und die Trennung der Kinder zuläßt, die allen Bedingungen einer offenen, kultur- und sprachübergreifenden sowie multikulturellen Gesellschaft widerspricht.

● Der Zentralverband hält darüber hinaus fest, daß er sich in den vergangenen Jahren stets um eine pädagogische und sachliche Diskussion bemüht hat, und zusammen mit unzähligen Experten Reformschritte vertreten hat, die zum einen den Rahmenbestimmungen für Schulreform (siehe Schulversuche) entsprochen haben und zum anderen eine neue Volksgruppenpolitik in Österreich einleiten könnten.

Der Zentralverband hält an diesen Präambeln weiterhin fest und ist an einer Teilnahme in der vorgesehenen

Kommission nur unter folgenden Bedingungen bereit:

1. Bevor eine neue Kommission eingesetzt wird, muß die Bundesexpertenkommission entweder reaktiviert oder offiziell für aufgelöst erklärt werden.

2. Die Zusammensetzung einer neuen Kommission nach dem parteipolitischen und weisungsgebundenem Delegierungsverfahren ist auszuschließen. Gerade in der Bundeskommission hat sich gezeigt, daß parteipolitische Vorgaben bei den Vertretern der Kärntner Regierungsparteien und des Kärntner Landesschulrates jede sachliche und pädagogische Auseinandersetzung mit den Reformvorschlägen für das zweisprachige Schulwesen behindert und verhindert haben. Um die Durchsetzung parteipolitischer Interessen in der neuen Kommission auszuschalten, muß bei der Zusammensetzung der Kommissionsmitglieder die Entflechtung parteipolitischer Interessen und wissenschaftlicher Kompetenzen / Interessen sichtbar vollzogen werden. In bestimmten Fällen können weisungsgebundene Beamte als Auskunftspersonen kooperiert werden.

3. Die Positionen parteiunabhängiger pädagogischer Experten müssen quantitativ und qualitativ verstärkt werden und stellen die Mehrheit der Kommissionsmitglieder dar. Es müssen in diese Kommission auch mindestens zwei Sozialpsychologen berufen werden, deren Aufgabe es ist, die Konsequenzen der Trennung zu beobachten (Auswirkungen auf das Gemeinwesen, Auswirkungen auf das Verhalten von Schülern in- und außerhalb der Schule, Schulklima, Klima im Lehrerkollegium. Auswirkungen auf die Elternschaft usw.)

4. Die Leitung der neuen Kommission durch Dr. Josef Kirchberger wird nicht akzeptiert, da dessen bisherige Vorgangsweise in der Schuldiskussion auf parteipolitische Befangenheit und Voreingenommenheit schließen läßt. Wir schlagen einen rotierenden Vorsitz vor.

5. Die einzelnen Kommissionsmitglieder müssen, nach Rücksprache mit der Schulleitung, jederzeit freien Zugang zu den Schulen haben, um sich an Ort und Stelle über die Situation informieren zu können. Der Erlaß des Landesschulrates für Kärnten vom 9. Mai 1988, Verordnungsblatt Nr. 30, muß für

die Mitglieder dieser Kommission völlig ausgesetzt werden.

6. Die zu bildende Kommission ist zugleich Anlaufstelle für Beschwerden.

7. Die Kommissionsmitglieder haben jederzeit die Möglichkeit die Öffentlichkeit über die Entwicklung der neuen Schulregelung und deren Auswirkungen zu informieren.

8. Es muß von der Bundesregierung die Garantie-Erklärung abgegeben werden, daß in regelmäßigen Abständen eine breite Information an die zuständigen Stellen (Landesschulrat, Ministerium, pädagogische Institutionen, Universitäten, Medien und Öffentlichkeit) ergeht. In den schriftlich zu verfassenden Berichten sind abweichende Stellungnahmen, Wahrnehmungen, Einschätzungen, Evaluationen gleichrangig zu behandeln. Nicht im Anhang!

9. Das Gesetz muß nach den Beobachtungsjahren neu diskutiert und novelliert werden. Dafür bedarf es einer ausdrücklichen Garantieerklärung seitens des österreichischen Parlaments.

10. Vor Konstituierung der Kommission sind Signale zur Verbesserung des politischen Klimas zu setzen. Insbesondere die Bundesregierung und die Kärntner Landesregierung (einschließlich Landesschulrat und Bundesministerium) haben in Form einer öffentlichen Erklärung und durch öffentliche Informations- und Werbekampagnen die Eltern auf die Bedeutung der zweisprachigen Erziehung hinzuweisen und die Erziehungsberechtigten aus diesem Grunde aufzufordern, die Kinder zum zweisprachigen Elementarunterricht anzumelden.

11. Analog dem Aufruf zur Zweisprachigkeit sollen sich die Bundesregierung und die Kärntner Landesregierung verbürgen, daß sie entschieden gegen alle Institutionen und Organisationen vorgehen, die weiterhin versuchen, die gesellschaftliche Bedeutung der slowenischen Sprache abzuwerten.

12. Das Bundesministerium für Unterricht, Sport und Kultur übernimmt alle im Rahmen der Kommissionstätigkeit für die Mitglieder anfallenden Kosten (Experten, Informationstätigkeit, Aufwandsentschädigungen usw.). Darüberhinaus wird der Zentralverband slowenischer Organisationen eine politisch unabhängige, international besetzte Expertenkommission von Praktikern, Pädagogen und Sozialwissenschaftlern konstituieren. Der Zentralverband slowenischer Organisationen lädt dazu auch den Rat der Kärntner Slowenen zur Mitarbeit ein.

TRIBUNA BRALCEV

Uredništvo

Slovenski vestnik

Najvažnejši bo končni izid

Ker me način prerekanja okrog Smollejevega „da“ že dalj časa zelo moti in ker nočem biti tisti tihi Slovenec, ki se ne vmešava v družbenopolitično stanje koroških Slovencev, hočem zavzeti svoje stališče kot družinski oče dveh otrok in kot slovenski prebivalec po zakonu žal „nemške občine“ Škocijan.

Dejstvo je,

- da bi bila najbolj optimalna rešitev obvezno dvojezično šolstvo za vse otroke

- tudi, da bi bil koroški pedagoški model v celoti uveljavljen (kot je bil takrat l. 1976) uveljavljen zakon o narodnih skupinah

- da je Smolleju le uspelo spremeniti malenkostne zadeve (kot je to komisija za strokovno spremljanje – in želeti bi bilo, da bi štirje zastopniki ZSO in NSKS ter dva zastopnika univerze čimprej začeli sodelovati)

- da je univerza predlagala asistenčnega učitelja (ki je najbolj sporna točka tega modela)

- da je ministrica Havliček predlagala, naj se uvede asistenčni učitelj pri štirih k dvojezičnemu pouku prijavljenih otrocih (ZSO in NSKS na to ponudbo nista reagirala)

- da je v vmesnem poročilu strokovne komisije za ločitev razreda navedeno število 10 (to je podpisala tudi ZSO in zdaj ne želi več kaj vedeti o številkah)

- da ne moremo pričakovati nobene učinkovitejšje podpore s strani Slovenije oz. Jugoslavije (kot n.pr. pritožbo pri ZN)

- da so bile demonstracije vsekakor umestne in nujno potrebne (ker smo tako končno vnesli našo problematiko v avstrijsko in mednarodno javnost)

- da niti naši vodilni funkcionarji uradom ne pišejo v slovenskem jeziku (in kako je z nami? Ali zahtevamo gradbeno dovoljenje ali predpis za cerkveni prispevek v slovenščini?)

- da nekateri slovenski socialisti odobravajo koroški pedagoški model (kot n.pr. obč. odb. Mihi Kuc-

har), medtem ko je Smolle v parlamentu ta zakon načelno odklonil

- da se vzdušje na Koroškem vendarle nekoliko spreminja na boljše (najboljši odgovor bi bil, če bi se k dvojezičnemu pouku prijavilo čimveč otrok, kar bi bila najučinkovitejša podpora nemških sodeželanov)
- da se niti slovenski župan Ogris ne upa več postaviti table z dvojezičnimi krajevnimi imeni v občini Bilčovs, čeprav bi to moral narediti že po zakonskih predpisih.

- da naša odsotnost od takratne ekspertne komisije in kontaktnega komiteja ni prinesla nobene spremembe (razen da je minilo 12 let)

- da smo ob vsem tem že pozabili na najvažnejše – na slovensko vzgojo naših otrok doma v družini (ne zakon, ne šola tega ne moreta nadomestiti)

Takšna je koroška stvarnost. In zaradi teh navedenih vzrokov in dejstev nam dejansko ne preostane kaj drugega kot pa pričeti novi dialog oz. sploh dialog. In zdi se mi, da Smollejeva ponudba v to smer ni najslabša, temveč v tej nakazani situaciji le edina možna pot priti iz te zagate.

Zato nujno predlagam, da naj vsi predstavniki Slovencev docela izrabijo Smollejevo prisotnost v parlamentu, kajti kot parlamentarec ima dostop do vseh in lahko tako znatno izboljša sedanjo situacijo. Zato končno nehajmo z gonjo proti njemu, temveč z njim skupno sodelujmo, sooblikujmo in soderšujmo zdaj začrtano pot. Po treh letih pa napravimo rezime. Kajti, kdor se zdaj temu postavi v bran, preperečuje pozitivnejše rešitve (otroški vrtci, pospeševanje slovenske kulture, stalno zastopstvo Slovencev pri deželni vladi, trgovska akademija, televizijske oddaje v slovenskem jeziku...)

Martin Pandel, Škocijan

Dragi pisec! Vaše pismo vsebuje nekaj netočnosti. Drži, da maloštevilni Slovenci odobravajo novi šolski zakon – prav tako kot nekateri odobravajo zakon iz leta 1976 in silijo v sosvet. Razlika je tudi med asistenčnim učiteljem, kakršnega je predlagala univerza, in med tem, ki so ga sklenili z zakonom. Prvi bi bil v pomoč vsem učencem, drugi pa služi izključno ločevanju. Kar pa zadeva „sodelovanje vseh s Smollejem“ pa le toliko: prav Smolle je samovoljno zapustil skupno pot z osrednjima organizacijama.

Uredništvo

Letos obhajamo 125-letnico prve železniške proge na Koroškem. Ta jubilej so proslavili na zelo originalen način: s posebno vožnjo z muzejskim parnim vlakom po jubilejni progi od Celovca preko Maribora na Ptuj.

Pobudnik te vožnje je bil znani navdušeni ljubitelj muzejskih vlakov Herbert Guttenbrunner iz Kotmare vasi. Bil pa je tudi organizacijski motor za pripravo te jubilejne prireditve. Preko 700 ljudi s Koroške in Štajerske se je udeležilo vožnje v preteklost, ki je potekala v vsesplošno veselje in zadovoljstvo. Hkrati pa so izletniki proslavljali tudi 10-letnico obstoja delovne skupnosti Alpe-Jadran. Organizator obeh jubilejnih prireditev je bilo Avstrijsko-jugoslovansko društvo ob sodelovanju ljubljanske direkcije Jugoslovanskih železnic in zvezne železniške direkcije v Beljaku.

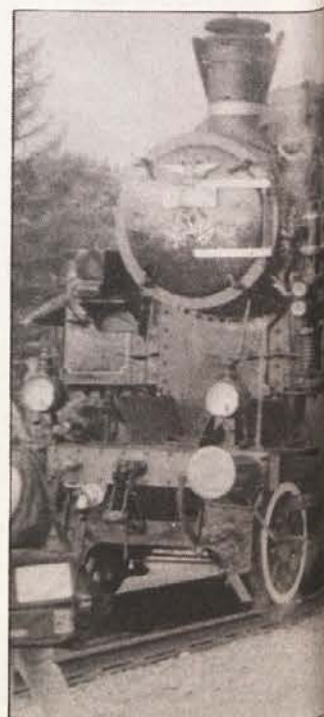
Vožnja v preteklost je postala pravcati dogodek in užitek

V soboto, 18. junija ob pol sedmih se je jubilejni vlak ob spremljavi godbe začel slovesno pomikati s celovškega glavnega kolodvora v smeri proti Mariboru oziroma Ptuj. Prijetna vožnja je zlasti starejše udeležence otopo spominjala na stare čase, ko so se še sami vozili s podobnimi vlaki na delo ali po raznih opravkih. Da, vse je bilo kot tedaj – sprevodniki v tedanjih uniformah, prijetni vonj po dimu, ki sta ga puhali parni lokomotivi in njuni veseli vriski, ki so okoliškim prebivalcem naznanjali, da se bliža

muzejski vlak.

Kar je bilo novega oziroma nenavadnega v vlaku, so bili zvočniki, iz katerih so prihajale prijetne melodije raznih slovenskih ansamblov. Preko teh zvočnikov so potnike stalno tekoče informirali o lepotah in posebnostih krajev, skozi katere so potovali. Tudi za telesni blagor je bilo dobro poskrbljeno, tako da je vse potekalo v najboljšem redu in zadovoljstvu.

Večji postanek in veličasten sprejem na čelu z županom Tomažičem je bil v Mariboru (kolodvor Studenci). Tam se

Staro parno lokomotivo so

je pridružil tudi muzejski vlak iz Gradca. Oba sta nato nadaljevala pot in opoldne dosegle svoj cilj, mesto Ptuj, kjer našim izletnikom prireditelji mogočen sprejem z bogatimi kulturnimi sporedom in slovenskimi govori najvišjih predstavnikov Koroške Slovenije. Glavna izpovedna govora so bili dobri medbojni odnosi, ki jih je treba bolj okrepiti. V zvezi s temi izjavami je predsednik skupščine SRS Miran Potrč med drugim da v ta sklop sodi tudi obrnanje manjšin, s katerimi vsekakor treba usklajati že

Predstavitev Slovencev

Predsednik KSŠS/G je obsodil ločevanje otrok.

Že tretjič so študentke in študenti v Gradcu na dvorišču graške univerze pripravili Slovenski praznik. V četrtek, 9. junija je nastopil dan velikega pričakovanja. Že mesece poprej se Klub slovenskih študentov in študentek v Gradcu (KSŠS/G) pripravljala na prireditev, organizacija je tekla delovno vzporedno s kolesarsko akcijo na Koroškem, tako da je bilo klubsko življenje zadnjem času zelo živahno. Tudi program tega večerja je bil pester in zadovoljil različne okuse.

Večer je uvedla kabaret-skupina „Wahn und Witz“ iz Zgornje Avstrije, ki je malce na dolgo, a zanimivo prikazala tudi politične dejavnosti. Po tej programski točki je vse obiskovalce pozdravil predsednik graškega kluba Peter Wuzella in ob tej priložnosti z ogorčenjem opozoril tudi na novi zakon o dvojezičnem šolstvu na Koroškem, ki so ga dan poprej sklenili v dunajskem parlamentu. Govor je sledila skupina „Bluesbreakers“.

Številna publika je navdušeno sledila praznika.

Več kot 300 let tradicije v službi zdravja

Če imate težave z želodcem, jetri, žolčnikom, prebavo, s prekomerno telesno težo, srcem, krvnim pritiskom ali če si želite oddiha v varnem objemu gozdov in slikovite, še nedotaknjene pokrajine – potem vas pričakujejo v Rogaški Slatini!

Rogaška Slatina – zdravilišče in turistični kraj oz. center kjer izvira svetovno znana in priznana mineralna voda, leži na nadmorski višini 228 metrov v bočni dolini reke Sotle pod Bočem in je 30 kilometrov oddaljena od Celja proti vzhodu na Štajerskem. Rogaško Slatino letno obiskuje na desettisoče ljudi iz vseh držav Evrope in tudi iz drugih kontinentov. Pri tem imajo velik delež tudi Avstrijci, saj imajo največje turistične agencije (med njimi tudi agencija Sommeregger v Celovcu) obširne pogodbe z zdraviliščem v Rogaški Slatini.

Zdravilišče Rogaška Slatina razpolaga s kapaciteto več kot 1000 postelj v hotelih A in B kategorije z ustreznim udobjem. Razen tega se ponša z izredno dobro organizirano ter opremljeno zdravstveno službo. Ob tem, da se Rogaška Slatina kot

center za rehabilitacijo obolenj prebavi in presnove s svojo več kot 320 letno tradicijo vključuje v službo zdravja, že vrsto let uspešno razvija tudi vrsto oblik, ki se nanašajo na preventivno skrb za zdravje in dobro počutje (diagnostični center, medicinsko športna rekreacija in prosveta, shujševalni programi, antistres program itd.).

Visoko usposobljeno strokovno in upravno vodstvo ter dograditev novih zdraviliščnih in turističnih objektov v zadnjih letih ter široka paleta ponudbe so brez dvoma Rogaško Slatino postavili v vrsto podobnih svetovno znanih zdravilišč oz. institucij, katerih se iz leta v leto poslužuje več ljudi, da bi ohranili najdragocenejšo – svoje zdravje oz. da bi v tem zdravilišču, ki je postalo tudi rehabilitacijsko središče, čim hitreje in popoldneje ozdraveli.

Ivan Lukan

Osnovni program v Zdravilišču Rogaška

- zdravljenje
- diagnostika
- medicinsko programirani aktivni oddih
- shujševalne kure
- rekreacija
- seminarji, kongresi, poslovni sestanki
- priložnostni programi, silvestrovanje, praznični programi, vikend programi, slavnostne večerje, obletnice, srečanja.

Z zdravljenjem upravlja visokokvalificirana skupina zdravnikov, ki razpolaga z najmodernejšimi aparati, potrebnimi za diagnostiko in zdravljenje.

Donat-Mg

Naravna mineralna voda iz Rogaške Slatine je voda z največjo koncentracijo magnezija v Evropi: 1213 mg/l, istočasno pa z najmanjšo koncentracijo soli na svetu, če jo primerjamo z ostalimi mineralnimi vodami.

Magnezij uravnava celotno mišično in živčno sestavo in nad 200 bioloških vitalnih funkcij v organizmu.

Vsakodnevna človekova potreba po magneziju znaša 300 do 500 mg, kolikor je v 3 dl Donata-Mg.

V učinkovitost Donata-Mg se lahko vsak prepriča v naslednjih primerih:

zgaga (preveč kisline v želodcu);

zaprtje (kar ni tako preprosta stvar, kot jo pogosto jemljemo, to je bolezen stotletja!);

posledice alkoholizma (DONAT-MG) najhitreje odpravlja „mačka“, pospešuje regeneracijo poškodbe jeter, vrača organizmu svežino).

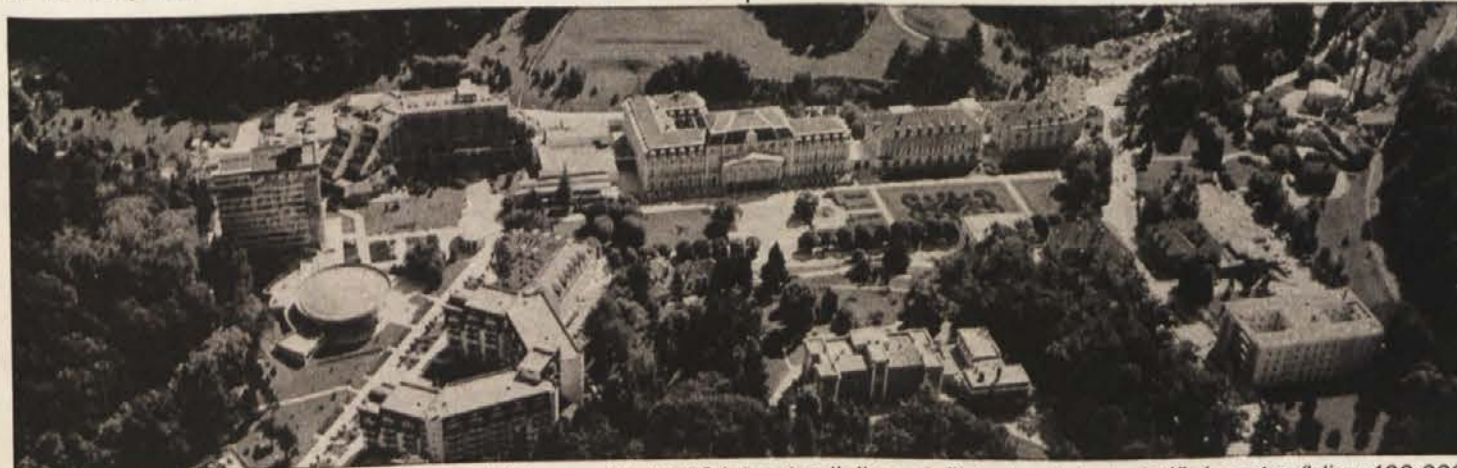
Po obilnih obrokih **DONAT-Mg** pospešuje prebavo. S tem pomaga organizmu pri odpravljanju odvečnih kalorij.

DONAT-MG koristi ljudem vseh starosti, posebej starejšim osebam, ker te osebe nujno potrebujejo pomoč v vsakodnevnem življenju.

Zato vsakemu priporočamo kozarec **DONATA-Mg** na dan!

Zelo visoka koncentracija mineralnih snovi in nizka slanost **DONATA-Mg** uspešno prispevajo k zdravljenju menezerskih, želodčnih, jetrnih, žolčnih in črevesnih boleznih, arterioskleroze in boleznih presnove (sladkorna bolezen).

Lepo urejeni hoteli „A“, „B“, „C“ in „D“ – kategorije in odlična kuhinja z ustreznimi dietami, prijetni izleti v urejeno in gozdno okolico, trim-steze, odprto in pokrito kopalnišče, športni park in igrišči za tenis, kegljišče, knjižnica, koncerti, plesni turnirji in druge prireditve ter spominski dom dr. Franca in Borisa Kidriča nudijo gostom številne možnosti za okrevanje in zabavo.

Rogaška Slatina, evropsko znano zdravilišče v več kot 300 letno tradicijo v službi zdravja in turistični center (blizu 400.000 prenočitev letno), leži na nadmorski višini 228 m v bočni dolini in je proti vzhodu 30 km oddaljena od Celja.

Kje je še na tako majhnem delu sveta združeno toliko raznolikosti, tihe domačnosti in vznemirljive lepote, kje je še toliko divjih in nedostopnih sten, z bohotnim gorskim cvetjem posutih livad in grozljivega vzdušja neviht in megla? Kje bi še našel tako dobre ljudi, kot so ljudje pod našimi gorami?

Jaka Čop

Koroški Slovenci Slovenije, svoje tako imenovane „matične domovine“ skorajda ne poznamo. Nikdar nismo kazali posebnega interesa, da bi jo spoznali in tudi „središčniki“ ne bi poznali Koroške (in najbrž je tudi ne poznajo), če ne bi bila privlačna nakupovalna dežela. To je pač včasih malo grenko razodetje, vendar realnost v današnjem slovenskem in povrhu tega še kulturnem prostoru. Tako se zgodi, kot mi je pripovedoval znanec v Železni Kapli, da se pripelje t. im. jugoslovanski Slovenec in ga v seveda polomljeni nemščini vpraša, kako daleč je še do Klagenfurta in ko mu ta po slovensko odgovori, da še nekaj nad 30 kilometrov, potujoči Jugoslovenec odgovori „Danke“.

Epilog: Samo milijon nas je..., trhle bilke... s ponosno, dvignjeno glavo...!

Dežela pod Mangartom

Pišeta BOGDAN KAVČIČ
IN JOŽE ROVŠEK

Kdo od nas pozna razen Gorenjske, Zgornjesavske doline s Planico in Kranjsko goro do Jesenic, razen Prevalj, Raven, Slovenj Gradca pa tja do Maribora še kaj več? Tisti, ki se vozimo proti morju, poznamo še ozek pas ob avtocesti pa najsi bo to do Kopra ali Reke. Redkokdo zaide v Prekmurje, v osrednjo Štajersko s Ptujem in Ormožem, v Posavje z Brežicami in Krškimi, Župančičevo Belo krajino, Ribnico, kjer se baha njihov Urban, na Kočevsko s spominom na Fridricha Celjskega, preko Bloške planote, kjer se je začela slovenska smučarija, do kraškega fenomena – presihajočega Cerkniskega jezera. Verjetno še manj naših rojakov pozna dolino Idrijce, le malo pa deželo pod Mangartom – Tolminsko.

Pa vendar v tej pokrajini živi zanimiv rod, odprt za medčloveške odnose, s pokrajinsko obarvano mentaliteto, s prav

tako različnim dialektom kot sta naša podjunščina ali ziljsko žaborenje. Spoznati vsa ta narečja, bi nam pomenilo večjo odprtost proti očitkom, da govorimo vendarščino, ki je Slovenci ne razumejo. Prav tako je težko razumeti z madžarskim melosom obarvano prekmurščino, zategnjeno dolensko, pojoč jezik Bricov, pa vendar jim nihče ne reče, da ne govorijo slovenskega jezika.

Dežela pod Mangartom, kjer so doma puntarji, kmečki namreč, nekateri še danes, kjer so padale slovenske glave v službi tujega cesarja na znameniti Soški fronti, dežela Gregorčiča, Goriškega slavčka, treslo se je tam, pa so se pobrali, danes dežela, ki je korak za ostalim svetom, z glavnim mestom ali občino Tolmin, ki daje kruh vse premalo ljudem.

Govoriti ali pisati o deželi pod Mangartom pa ne izpovedati tudi težav današnjosti, bi pomenilo pisati z nostalgijo, vendar ne takšno, ki jo ima večina Slovencev o K und K monarhiji, ampak o boleči nostalgiji, ki se je prerodila

v ponos. Ponos na zgodovino. Kaj pomenijo za slovenski narod kmečki upori – začetek nacionalnega, predvsem pa socialnega osveščanja – in prav tam v Tolminu so plemiči in njihovi valpiti usmrtili vodje tolminskega punta Muniha, Gradnika, Kragulja. Je bila usoda slovenskega kmeta in proletarca v letih 1914–1918 kaj drugačna. Kaj niso hlapčevali na znameniti Soški fronti za cesarja, ki se je na Dunaju slaboumno pasel po salonihi, slovenske, koroško-slovenske fante z drugimi vred pa pošiljal v ogenj, v pekel, v bunkerje, v rove, v smrt. Na vsakem mestu danes pokrajina, objekti in tudi starejši ljudje vedo povedati o tem. In narodnoosvobodilna borba je iz teh puntarjev, hlapcev tujemu gospodarju, Gradnikov, Kraguljev in Munihov formirala Gradnikovo brigado, Gregorčičeve stihe so recitali na partijskih mitingih in poimenovali brigado po njem, ustanovili so osovobeno Kobariško republiko, tja je posegala Prešernova brigada, ljudje so se zavedli svo-

jih korenin – dvajset let pod fašizmom – po 1. svetovni vojni – jim je bilo dovolj.

Dežela pod Mangartom z Bovecem, Kobaridom, Tolminom pa je preživela še novo nesrečo. V maju leta 1976 jo je zmlzel potres. Nešteto hiš od Gornjega loga, do Tolmina, (Grebinj, Cezsoča, Žaga, Srpencia, Trnovo, Kobarid...) je bilo porušenih ali onesposobljenih za bivanje. Ljudje so živeli v šotorih, v avtomobilskih prikolicah, vendar z obroči so zvezali svoje kamnite hiše, se vselili, ponekod postavili nove in z arhitektonsko nevsklajenostjo prizadejali avtohtoni izgled, vendar ostali tam, na svojem, v zgodovini prekravljenem ozemlju.

V ta čudoviti alpski svet lahko pridemo z več strani. S Koroške predvsem po dveh, po avtocesti skozi mejni prehod Megvarje-Vrata in po italijanski strani mimo Trbiža skozi Rabelj, kjer se nahaja rudnik, kamor že tradicionalno hodijo delat tudi rudarji z Bovoljskega, preko prelaza Predil/Predel na višini 1156 m in prek Vršiča. S Predela se pred nami odpre čudovita dolina Koritnice z mogočnim Mangartom (2678 m) na levi. Spustimo se proti dolini in že smo v deželi bunkerjev in spomenikov. Ob cesti stoji veličasten spomenik Hermanu von Hermannsdorfu, stotniku, ki je padel v boju s Francozi. Strmec je naslednji živi spomenik, vas, ki so jo Nemci leta 1943 požgali in pobili vse moške. Peljemo se skozi Log pod Mangartom, skozi Kluzje, kjer je benečanska trdnjava iz leta 1470, ki je igrala pomembno vlogo vse do konca 2. svetovne vojne. Bovec je turistično središče predvsem v zimskem in pomladanskem času. Od tam vodi pot z žičnico na edino slovensko visokogorsko smučišče Kanin. Potem, ko se reka Koritnica zlije v Sočo, se ji približamo tudi mi in ob tej zelenomodri lepoti pripeljemo v Kobarid, ki je bil leta 1987 na kongresu na Dunaju proglašen za najlepše evropsko srednjeveško mesto. Na trgu stoji spomenik Simonu Gregorčiču, rojenemu v Vrsnem nad Kobaridom. Kdo ne pozna njegovih pesmi Soči, Človeka nikar, Ujetega ptiča tožba, njegovega trpkega življenja, nerazumevanja cerkvenih krogov, ker je kot duhovnik v pesmi

izpovedal svojo ljubezen do mlade učiteljice. Njegove preprokbe so si kot vodilo zapisali borci partizanske vojske.

Tolmin, središče po površini največje slovenske občine z 2200 prebivalci omenjajo že leta 1605. Od tedaj dalje so si ga podajali tudi gospodarji – Benečani, oglejski patriarhi, Francozi, Habsburžani pa nazadnje Musulinijevi fašisti. Toda ta rod je preživel vse pritiske in ostal slovenski, morda tudi zaradi puntarskega duha.

Tolmin pa je tudi mesto srečanja s koroškimi Slovenci. Že tradicionalni so stiki z dijaki Mladinskega doma. Letos so jih obnovili in se skupno z dijaki Modestovega doma pomerili s sovrstniki v Tolminu v odbojki in košarki. Povrh pa so se jim predstavili tudi z kulturnim programom. Srečujejo pa se tudi veterani v košarki. Seveda so Tolminci premočni, tako da Korošci vedno igrajo po olimpijskem načelu: važno je sodelovati. Več kot igra pomeni srečanje, pogovor z ljudmi, ki kot redkbojke razumejo naše stanje, našo stisko.

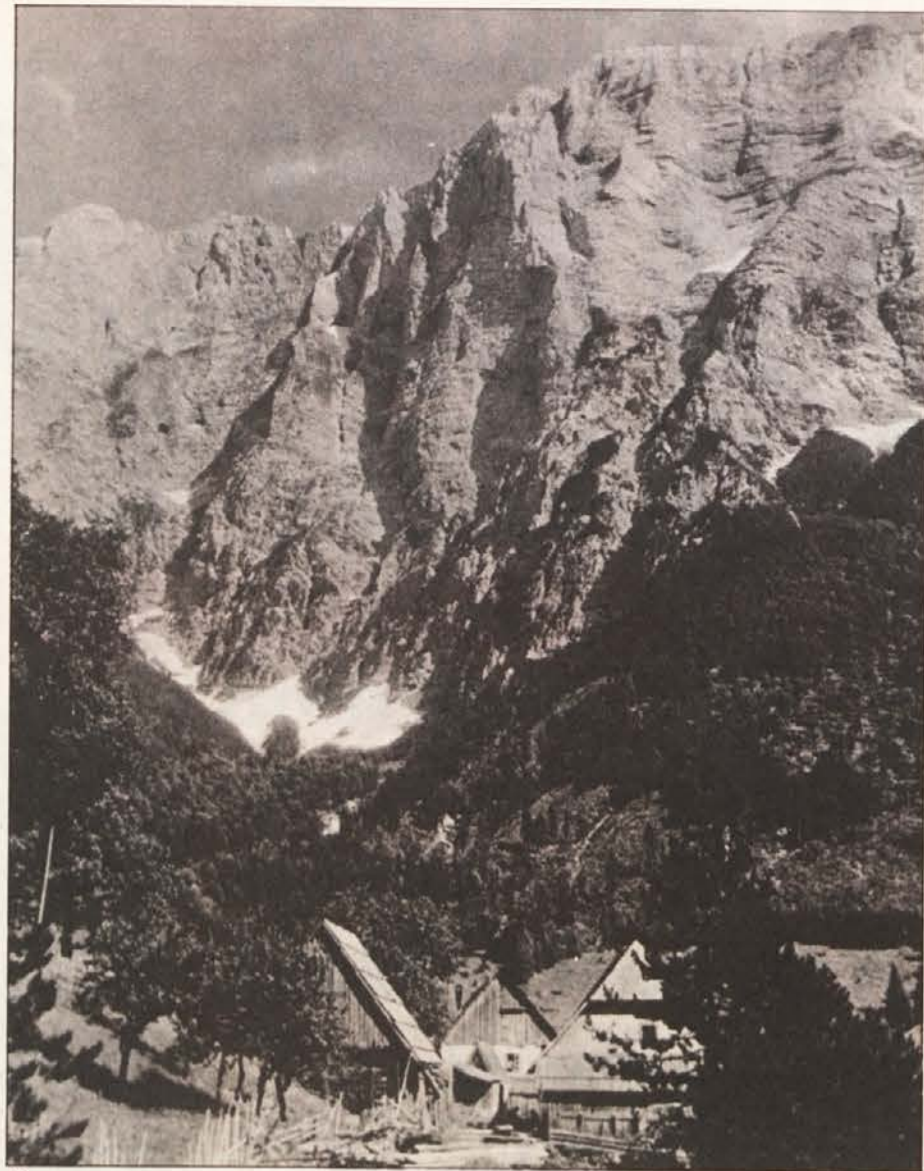
Ko se vračamo preko Vršiča, se peljemo mimo najmočnejšega slovenskega slapa Boka, mimo tesni, skoraj kamjonom Koritnice, iz Žage zavije cesta proti Italiji na Učjo, v Kobaridu proti Čedadu k našim Beneškim Slovincem.

Ko premagamo prve vspetne ceste proti Vršiču, zavije odcep proti izviru Soča, peljemo se mimo Julijane, alpinetuma, v katerem je zbrano vse alpsko rastlinstvo, tam srečamo spomenik v Jalovec zazrtega dr. Juliusa Kugyja, planinskega pisatelja, zavzetega gornika, ljubitelja slovenskih planin.

Prelaz Vršič, obdan z dvatisočaki, ki jim kraljuje Mojstrovka (2366 m) nas prevesi proti Zgornjesavski dolini s smučarskim središčem Kranjsko goro.

Se prej pa se peljemo mimo ruske kapele v spomin na ruske ujetnike, ki so jih izkoristili Avstrijci, da so med 1. svetovno vojno gradili to gorsko cesto v nemogočih vremenskih razmerah, tako jih je kar na mah 110 zasul snežni plaz. Od tod torej ruska kapela.

Tolminci, ostanite puntarji, pa tudi Janeži...!

Čudovi svet pod Mangartom oblikuje tudi svojstvena arhitektura.

Naši mladi športniki so se s sovrstniki v Tolminu pomerili v odbojki in košarki

GOSPODARSTVO

Priloga Slovenskega vestnika

Celovec, junija 1988

Kako je Reichsmark postala Deutsche Mark? – str. 3

Pri tej prilogi so sodelovali:

Hans Madritsch, dr.
Kristijan Schellander,
Marjan Sedmak, dr.
Marian Wakounig, dr.
Terezija Wakounig.

Vreči puško v koruzo?

KOMENTAR dr. KRISTIJANA SCHELLANDRA

Naša matična država, kot ji radi pravimo, ni nič kaj posebno posnemanj vreden vzgled gospodarske uspešnosti. Avstrija, katere del smo koroški Slovenci danes, se tudi ne odlikuje z omembe vrednimi dosežki, če se hoče meriti z razvitim zahodom. No, in mi kot narodna skupnost, ki je del slovenskega naroda in istočasno del avstrijske države, smo očitno zbrali prav lep del nesposobnosti obeh: čeprav smo nekoč imeli kar dobro gospodarsko osnovo kot so zadruga, banke, samostojne kmete in uspešne privatnike, (bili smo celo snovalci združne ideje), nam je „uspelo“ privesti naše gospodarstvo kar precej blizu praktične brezpomembnosti.

Seveda, še imamo naše zadruga, posojilnice, tudi še nekaj zavednih kmetov in manj zavednih (oziroma bolj bojazljivih) obrtnikov-privatnikov, ki se na svoj hotel ali „štacuno“ ne upajo napisati tudi slovenski napis. Toda avtohton in omembe vreden gosodarski faktor že dolgo nismo več. Naša bančno-združna organizacija, ki je zaradi ne-profesionalnosti in brezbržnosti več ali manj odvisna od dobre volje Raiffeisnove centrale na Dunaju ali pa od Ljubljanske banke, kot celota ne predstavlja večje kapitalne sile kot marsikatera drugorazredna provincialna hranilnica ali raiffeisnovka. Tiste naše privatnike, ki so mogoče še neke vrste lokalni gospodarski faktor, je težko identificirati za Slovence, če jih osebno ne poznaš. Naši turistični obrati ne nudijo kaj drugega kot splošno povprečno koroško ponudbeno enolončnico. Tako imenovana „mešana“ podjetja z jugoslovansko udeležbo so sicer v nekaterih primerih razveseljiv pojav, toda zato pa kljub temu prav nič naša zasluga (čeprav imamo na drugi strani tudi take, ki firmo najprej ustanovijo, uvozijo iz Slovenije drage direktorje in šele potem začnejo kalkulirati in razmišljati o tem, kaj naj bi najbolje proizvajali, komu najbolje prodajali in koliko morda tudi dosegli dohodka).

Če pa pogledamo, kje je kaj „našega“, naši tradiciji, skozi daljši čas pridobljenemu znanju in izkušnjam odgovarjajočega, naši narodni identiteti ustrežajočega in na njej grajenega in poleg tega mogoče za moderno rabo razvitega, potem vidimo – puščavo. Vsaj jaz jo vidim, in še nekateri drugi verjetno tudi, pa naj mi – „Dunajčanu“ – naši odgovorni (ali neodgovorni) to pridobljeno velemestno prev-

zetnost oprostijo. V zagovor: oddaljenost včasih tudi izostri pogled.

Toda zares: kje naj je gospodarsko gledano res še kaj? Vsa čast tovarni Obir ali Elanu in podobnim, toda to ni zgrajeno na lastnih silah, temveč neke vrste (in to ne negativno) slovenski Philips ali Adidas. Zdaj so tukaj, toda kaj bo, če se čas in konjunktura spremenita? Romantični časi ljubezni matične države do ubogih zamejcev se nagibljejo proti koncu, in besedo imajo IMF (Mednarodni denarni sklad), Svetovna banka in danes vse bolj Pariški klub, v politiko pa se onstran Karavank začenjajo meda vtikati tudi že armadni generali.

Zavedam se, da koroški Slovenci (in verjetno celo vsi Slovenci) nismo v stanju postaviti na noge kakega novega IBM ali ne vem kakšnih inovativnih industrijskih in tehnoloških obratov. Za to je potreben kapital in strokovna baza, ki je enostavno nimamo. In bog vedi, kaj bi bilo, če bi jo imeli: saj nekateri že ponorijo, čim postanejo poslovodje lokalne banke, in izgubijo vsako mero za realnost (da ne govorim o tem, če jih sreča zanese v parlament).

Mislim na različne predpogoje, ki jih že imamo in ki ne zahtevajo ne velikega kapitala ne bogve kako komplicirane tehnologije, temveč samo malo idej, kreativnosti, veselja in kanček poguma. Konkretno: imamo staro kulturno tradicijo; zgodovino, katere se nam ni treba sramovati; karakteristično atraktivno okolico; narodne umetniške motive in vzorce; noše, ki nam jih kra-dejo nemškutarji; arhitektonske oblike, ki jih drugod ni; jedi in specialitete, ki jih ni na jedilnikih masovnega turizma; in...

Niso to dobrine, iz katerih bi

bilo mogoče napraviti kapital in okrepiti to, kar je še ostalo od naše nekoč čvrste slovenske koroške narodnosti, od naše nacionalne identitete, ki se danes krha pod pritiskom koroškega nemškega nacionalizma in zaradi častihle-pja in kratkovidnosti kompromisarjev iz lastnih vrst (to je očitno zadnje področje, kjer smo še profesionalci)?

Kljub kulturnemu in potrošniškemu enolončarstvu v naši in sosednjih razvitih družbah se krepi tudi nasprotna struja: ljudje se začenjajo spet zanimati za pozitivne dobrine zgodovine lastne države in sosedov; ohranjevanje narave in okolja postaja z dneva v dan bolj pomembno, vedno več ljudi, tudi turistov, gleda vse bolj tudi na to in ne več samo na število diskotek in možnosti površnega razvedrila; kvaliteta postaja za vedno več ljudi – predvsem inteligence in dinamičnih slojev – vedno bolj pomemben faktor tako pri izbiranju hrane, pohištva in obleke. Zakaj torej ob trendu, s katerimi profitirajo npr. Indijanci Latinske Amerike ali proizvajalci biološke prehrane v Waldviertlu, ne bi mogli imeti koristi tudi mi (preden se ne bo tega spomnil kdo drug)? Tukaj ne gre za folklozirem ali plavanje na valu nostalgije, temveč za grajenje, razvijanje, kreiranje in inoviranje na obstoječi, že zanemarjeni, a kljub temu še prisotni osnovi.

To bi bila sicer naloga za razne naše gospodarske odbore in pododbore, toda njihova eficientnost je znana in kot vemo, tema zase. Zato mislim, da je naloga in možnost predvsem za tiste, katerim naše uradno narodno kompromisanje, taktiziranje, načelarstvo in gremo – se – velike – politike – in – gospodarstvenike že preseda in ki kljub temu še nočejo vreči puške v koruzo.

Avstrija in Evropska skupnost: Nevtralnost ni edini problem

Diskusija o pristopu Avstrije k Evropski skupnosti se razvija nekam čudno, predvsem pa histerično. Zagovorniki argumentirajo tako kot da bi bil nadaljnji gospodarski obstoj države odvisen od pristopa k ES. To nekoliko spominja na čas prve republike, ko so bili nekateri pravtako mnenja, da ta majhna država samostojna ne more preživeti. Medtem ko torej Švedska, Finska in Švica o tem vprašanju trezno razglabljajo, se pri nas nekateri vedejo kot bi bila odločitev že sprejeta. Konkretnih podatkov, analiz in številk o ekonomskih, političnih in socialnih posledicah pa je zelo malo, bolje rečeno nič.

Da je pristop Avstrije k ES zaradi trajne nevtralnosti, za katero se je obvezala, vsaj problematičen, je jasno. O tem ne bomo odločali sami in ena izmed podpisnic državne pogodbe se je že jasno izrekla. Vsekakor ne gre, kot to mislijo nekateri politiki, da bi nevtralnost pojmovali kot neke vrste investicijsko

dobrina, ki se po več kot trideset letih počasi popolnoma amortizira in se jo lahko odpiše.

Zavedati se je treba, da bodo v ES tudi po morebitnem pristopu Avstrije slej ko prej dominirale močnejše države; v skupnosti o vrsti raznih vprašanj odloča večina, kar pomeni, da se bodo tisti, ki ostanejo v manjšini, morali predrečiti.

Če se ozremo na vsebino politike ES v nekaterih bistvenih vprašanjih, potem se je treba vprašati, če bi nam pristop res koristil:

● Kmetijstvo se razvija v smer velikih obratov, kar pomeni konec vedno večjega števila manjših kmetij. S tem je povezana velikanska uporaba kemičnih sredstev, velikih strojev in energije.

● Jedrska energija je v nekaterih državah že prevladujoči faktor za proizvodnjo elektrike. Kaj vse to pomeni za varstvo okolja, ni treba posebej poudarjati.

● S tranzitnim prometom imajo npr. prebivalci na Tirolskem že danes velike probleme in čim bodo izgotovljene koroške avtoceste in karavanški predor, jih bomo prav kmalu imeli tudi mi. Razumevanje za te probleme, za preusmeritev tovarnega prometa na železnice in za varstvo okolja pri ES praktično ni. Čim bi postali člani, bi ga bilo še manj.

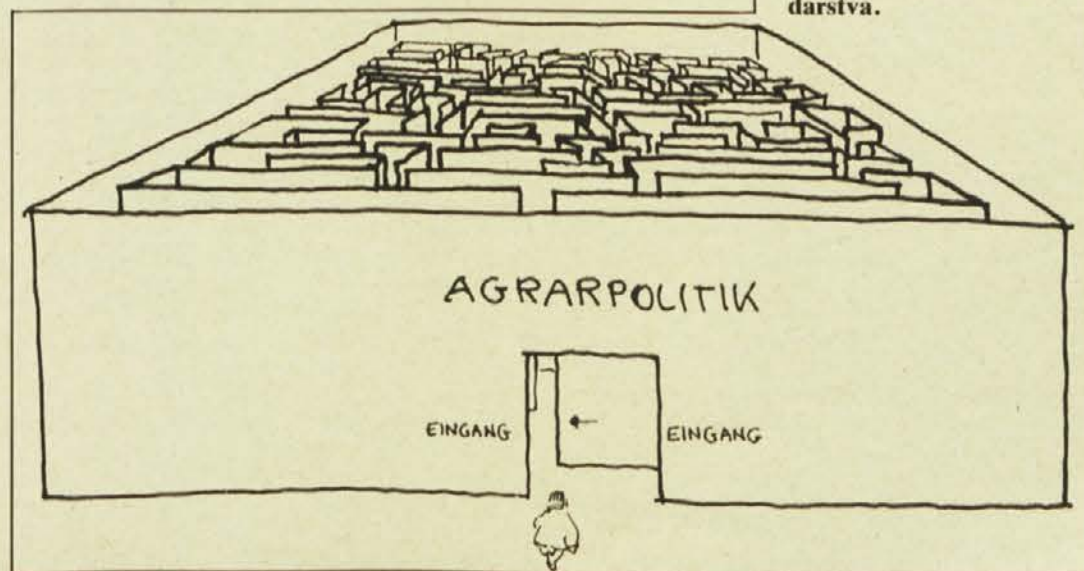
● V industriji ES prevladujejo veliki mednarodni koncerni in velepodjetja. Torej se tudi njihova industrijska politika orientira v prvi vrsti po svojih interesih, tako da bi avstrijsko gospodarstvo s svojo malopodjetniško strukturo prišlo gotovo še pod večji pritisk. Prosti pretok delovne sile bi v deželo privedel veliko število cenejše delovne sile, brezposelnost pa bi se verjetno približala znatno višji brezposelnosti v ES.

● Razkorak med razvitimi centri in periferijo bi se še bolj povečal, kar bi prav gotovo čutili tudi koroški Slovenci kot prebivalci že itak gospodarsko šibke regije.

Za brezpogojno evforijo v zvezi z vstopom v ES torej ni posebnega vzroka. Bolje bi bilo začeti s temeljitimi analizami in s razmišljanjem, kako shajti z ES brez nevarnosti za nevtralnost in neodvisnost in kljub temu ostati zanjo partner, ki ga je tudi gospodarsko treba jemati resno.

AGRARNI TRG – nevidna sila, ki ustvarja bogastvo

So kmetje res samo še prosilci za podpore, hkrati pa zastrupljajo našo zemljo z nitrati? So kmetje – predvsem manjši – na boljšem kot delavci ali nameščenci? Zakaj se je število kmetov od leta 1970 do 1985 skoraj razpolovilo? Morda pa kmetom le ne gre tako dobro? – Na ta vprašanja odgovarja prispevek na 4. strani Gospodarstva.

dr. Kristijan Schellander

Zakon o jamstvu za proizvode

S 1. julijem 1988 bo v veljavi nov, takozvani zakon o jamstvu za proizvode.

Pomembnost tega ni samo v posebni zaščiti potrošnika pred posledicami pomanjkljivih proizvodov, temveč – prav zaradi aktualne diskusije – tudi v približevanju k Evropski skupnosti. Svet te skupnosti je namreč izdal navodila svojim članom, ki vsebujejo enotne predpise za odgovornost za pomanjkljive proizvode.

Namen avstrijskega zakonodajalca je bil med drugim prilagoditi avstrijsko pravo o odgovornosti za proizvodne izdelke zahtevam Evropske skupnosti iz trgovinskih in gospodarsko-političnih vzrokov.

Novi zakon varuje potrošnike in dopolnjuje zakon o zaščiti potrošnikov.

Drugače kot v splošnem državljanskem zakoniku odgovornost za škodo, okvaro ni odvisna več od jamstva brez krivde.

Način odgovornosti:

Proizvajalec ni odgovoren samo za okvare, ki jih povzroči proizvod, temveč tudi za poškodbe, ki nastanejo zaradi njegove pomanjkljivosti (§ 1 odst. 1).

Odgovornost za proizvod je takozvano jamstvo za krivdo, ki je nastala po krivdi pomanjkljivega proizvoda in se smatra kot protipravno, protizakonsko dejanje. Odgovornemu je potrebno dokazati, da je pomanjkljivost proizvoda povzročila škodo. Najvažnejša razlika od pravil o odškodnini po državljanskem zakoniku je vsekakor, kot je zgoraj omenjeno, da jamstvo ni več neodvisno od krivde proizvajalca.

Kdo je odgovoren proizvajalec?

V prvi vrsti je po § 1 odst. 1 črt. 1 in 2 PHG odgovoren „podjetnik, ki je ustvaril pomanjkljivi proizvod in ga posredoval tržišču (črt. 1) in (tuzemski) podjetnik, ki ga je uvozil za prodajo in ga ponudil kupcem (črt. 2).

V zakoniku pojmi niso vedno enaki, tako beremo v § 7 o proizvajalcu in uvozniku, to pomeni, da pojma „podjetnik“ ne najdemo vseskozi, ta pojem je

zakonodajalec verjetno izbral prav zato, ker ga najdemo tudi v zakonu o varstvu potrošnikov.

Po namenu zakona jamči za pomanjkljivost proizvodov, kdor v okviru svoje gospodarske ali trgovske dejavnosti

- ustvari proizvod
- ga proizvaja
- posreduje

torej deluje kot podjetnik.

Proizvajalec ni samo tisti, kdor neposredno izdeluje oz. predeluje snov, temveč tudi tisti, pod čigar imenom se proizvod posreduje kupcem, kdor da svojo znamko ali drugo spoznavno znamenje (§3).

Glavni namen določila, da je poleg proizvajalca odgovoren tudi uvoznik, je v tem, da odgovornega ni treba tožiti v inozemstvu, kar je seveda zelo naporno in dolgotrajno.

Obseg odgovornosti: Odgovornost zajema

- smrt človeka,
- telesno in zdravstveno poškodbo ter
- materialno škodo.

Odškodnine ureja splošni državljanski zakonik.

To pomeni, da je pri telesni poškodbi mogoče zahtevati odškodnino za bolečine.

Po zakonu o jamstvu za proizvode je treba povrniti le škodo, ki presega višino 5.000 šilingov.

Ta razmeroma nizka odškodninska meja bo zagotova povzročila višje cene proizvodov ter tudi višje zavarovalne premije.

Proizvod je vsako premično telo, stvar ter energija. Nesnovne stvari so torej izvzete in za nje podjetnik po tem zakonu ni odgovoren. Nesnovne stvari so npr: computer – standard software. Izvzeti so tudi poljedelski in gozdni pridelki ter divjačina. Izjema preneha s prvo predelavo ali obdelavo.

Odškodnino je mogoče zahtevati le, če je bil oz. je proizvod pomanjkljiv.

Važno je, da določila tega zakona ne jamčijo za pomanjkljivost na stvari sami (za to veljajo splošna pravila po državljanskem zakoniku), temveč za okvare, ki jih izdelek

povzroči zaradi svoje pomanjkljive lastnosti.

Stvar, ki povzroči škodo, mora biti pomanjkljiva v trenutku njene vpeljave (nakupa, prodaje, vgradnje, uporabe) Poznato takozvane

- produksijske
- konstrukcijske
- instrukcijske napake

Za instrukcijsko napako se smatra, če je zaradi nezadostnega pojasnila o uporabi proizvoda neuporaben in pomanjkljiv, medtem ko dobro pojasnilo lahko odpravi pomanjkljivost.

Oškodovana oseba mora povzročitelju škode dokazati: pomanjkljivost, škodo in posledičnost te pomanjkljivosti za škodo; krivde – kot je zgoraj omenjeno – ni treba dokazati.

Tudi proizvajalec ali uvoznik mora dokazati, da stvari ni posredoval ali da ni ravnal kot podjetnik.

Odgovornost lahko izključi s trditvijo

- a) da leži vzrok pomanjkljivosti v pravnem predpisu ali uradni odredbi, kateri je proizvod moral ustrezati;
- b) da po sedanjem stanju znanosti in tehnike lastnosti proizvoda ni bilo mogoče ugotoviti za napačne.
- c) če je podjetnik vložil v izdelek le prvino ali delež snovi in je škodo povzročila konstrukcija proizvoda, v katerem je vdelana snov ali posamezni element.

Dolžnost plačati odškodnino vnaprej ne more izključiti plačila za škodo, ki doleti oziroma ki se pripeti konzumentu.

Terjatve za odškodnino absolutno zastarajo po desetih letih, računano od tistega trenutka, ko je odgovorni za škodo posredoval proizvod na tržišče. Poleg tega velja še splošen rok 3 leta.

Kot dodaten velja seveda državljanski zakonik, ki velja predvsem za škodo, nižjo od 5.000 šilingov.

Ob koncu naj še omenimo, da je podjetnik dolžan, da sklene zavarovalno ali drugo primerno pogodbo, ki naj zagotovi, da je zmožen plačati odškodnino.

Terezija Wakounig

Počitniška zaposlitev

Nekaj koristnih nasvetov za starše in počitniške

Koliko vaš otrok lahko zasluži v počitnicah?

Predvsem pred počitnicami mnogo mladih ljudi išče zaposlitev. Želja po lastnem denarju, samostojnosti ter prvih izkušnjah v poklicnem življenju je razumljiva. Staršem pa se vedno postavlja isto vprašanje: kako veliko je tveganje, da izgubijo družinski dodatek, če sin ali hčerka naenkrat zasluži svoj denar.

Naslednji prispevek naj starše pa tudi otroke pravočasno seznanja s pogoji, pod katerimi država še nadalje izplačuje družinski dodatek, čeprav se je otrok med letom oziroma v počitnicah zaposlil.

Nekaj kar na začetku: ta članek velja samo za tiste starše, katerih otroci so prekoračili osemnajsto leto. Otroci, ki še niso dopolnili te starosti, imajo lahko dohodek v neomejeni višini ne da bi starši izgubili družinski dodatek.

Prvo načelo: Kdaj starši sploh prejemajo družinski dodatek?

1. Pravico do družinskega dodatka imajo vsi starši mladoletnih otrok, če ti živijo s starši v skupnem gospodinjstvu

2. Za polnoletne otroke (to so otroci, ki so že dopolnili 19. leto) prejemajo starši družinski dodatek samo v primeru, če se ti otroci – kljub polnoletnosti – še poklicno izobražujejo (običajno študij). Starši prejemajo družinski dodatek do zaključka tistega meseca, v katerem je otrok v poklicnem izobraževanju dopolnil 25. leto. Pod določenimi pogoji se ta pravica do dodatka

lahko „podaljša“ do 27. leta, otrok še študira in je zaradi utemeljenih študijskih vzrokov študija prekoračil (v eni izmed prejšnjih števil Gospodarskega sem ta problem že obravnaval).

Drugo načelo: lastni dohodek otroka do 2.500 šil. mesečno

1. Pravica do družinske dodatka ugasne, če otroci, ki še niso dopolnili 18. leto, mesečno zaslužijo več kot 2.500 šil.

Za dohodke zakonodajalec smatra vse dohodke, ki so zajeti v zakonu o davku na dohodek. Običajno imajo otroci (kot večina vseh avstrijskih davko plačevalcev) samo dohodek nesamostojnega dela – se pravi kot delojemalci.

2. Če je otrok zaposlen, potem za prekoračitev meje (2.500 šil. mesečno) niso odlični čujoči bruto, temveč neto dohodki (netoplača).

3. Če otrok ni zaposlen, temveč npr. daje v najem lastno stanovanje, se letna vsota dohodkov preračuna na povprečno mesečno vsoto. Kot dohodek tudi v tem primeru smatra samo „neto-dohodek“.

Primer: Letna najemnina, ki jo otrok prejme 60.000 šil. izdatki, ki so povezani s stanovanjem (popravila, tekoče vzdrževanje itd...) – 24.000 šil. letni neto dohodek 36.000 šil.

Mesečni dohodek otroka znaša v našem primeru 3.000 šil., s tem bi starši izgubili pravico do družinskega dodatka, ker je otrok prekoračil mejo 2.500 šil. mesečno.

Izjeme

Dohodki v počitnicah

Zakonodajalec je sklenil, da

Dolžniki si morajo pomagati sami

Statistika morda ni tretja, najvišja oblika laži, vsekakor pa je nadvse priročno sredstvo za prikrievanje trpkih dejstev. Enega od dokazov ponuja tudi nedavna analiza gospodarskih gibanj v državah v razvoju, ki so jo izdelali strokovnjaki Banke za mednarodne obračune (BIS) iz Basla, in v kateri so z neprizadetostjo finančnikov skušali oceniti njihov globalni položaj, a so se ujeli v mreže napačno sestavljenih statističnih kategorij.

Položaj držav v razvoju kot statistične skupine se je lani izboljšal, kažejo podatki, kajti skupna plačilna bilanca se je iz primanjkljaja 40 milijard dolarjev leta 1986 povzpela v milijardo dolarjev presežka, kar je v glavnem posledica naraščanja izvoza (za sedem odstotkov v povprečju), torej izboljšanja

zunanjetrgovinskih dosežkov. Prav povečanje izvoza je vrsti razvitih držav omogočilo, da so po dveh letih omejevanja uvoza (ta je za skupino kot celoto v letih 1985-86 padel za skoraj šest odstotkov), lani na tujem nakupili za poltretji odstotek več blaga.

Takšna je podoba, če ne upoštevamo razlik med državami v razvoju, ki jih je – vsaj po kriteriju gospodarske ravnosti in uspešnosti – treba razdeliti v dve neenaki skupini: štiri uspešnice iz jugovzhodne Azije (Tajvan, Južna Koreja, Hongkong in Singapur) ter preostale. Statistiki, ki skušajo politično definicijo držav v razvoju – ta jih opredeljuje predvsem na članstvo v Skupini 77, kjer pa so razlike v gospodarskih kazalcih in družbenopolitičnih sistemih veliko večje kot v kateri-

koli grupaciji – razbiti na manjšine skupke, to počno le z relativnim uspehom, zato so se na sedežu BIS, v „koruznem storžu“ ob železniški postaji, omejili le na izdvajanje štirih na novo industrializiranih azijskih držav iz neenake gmote držav v razvoju. Štiri uspešnice, ki jim v Washingtonu skušajo naprtiti delno odgovornost za svoje proračunske probleme, imajo le tretjino domačega bruto proizvoda (GDP) držav v razvoju, a kar tri četrtine njihovega izvoza in dve tretjini uvoza. Lani so imeli 30,9 milijarde dolarjev zunanjetrgovinskega in 25,8 milijarde plačilnobilančnega presežka, na prvem mestu pa je Tajvan z 20,8 milijarde v plačilni bilanci.

In če smo že omenili „zgoraj“ plat manj razvitih držav, naštejmo še nekaj podatkov o

„spodnji“, o izvoznih surovin. Njihovo primanjkljaj se je od 18 milijard dolarjev predlani povečal na 21 milijard lani in ker sta tako izvoz kot tudi uvoz poskočila za kakih pet odstotkov, je poslabšanje trgovinske bilance posledica neugodnih razmerij med cenami. Surovine so bile na trgih nekoliko dražje, a zaradi višjih skokov cen industrijskih izdelkov se je razmerje med izvoznimi in uvoznimi cenami poslabšalo za tri odstotke.

Šest let je minilo, odkar je novica, da ima Mehika veličanske težave z odplačevanjem dolgov, oznanila pričetek dolžniške krize v svetu, ene glavnih zavor za napredek mednarodnega gospodarstva. Tudi pri dolžnicah zadeve statistično niso razčiščene, kajti višina dolgov še ne pomeni, da je država v zagati, kajti Južna Koreja, ki z dobrimi tridesetimi milijardami dolarjev sodi v vrh sve-

tovnega seznama dolžnic, zaradi ekspanzivne gospodarske in izvozne politike nima posebnih težav pri vračanju obveznosti. Pozornost finančnikov iz Basla je kajpak osredotočena na petnajstere s. t. i. Bakerjeve liste, ki si je nakopičila najvišje dolgove med manj razvitimi državami.

Povprečje je tudi tukaj kar ugodno, sledi iz kalkulacij. Primanjkljaj v plačilni bilanci je bil lani 7,6 milijarde dolarjev ali za polovico nižji od predlanskega, kar je posledica višjega izvoza in izboljšanja pogojev trgovanja za približno dva odstotka. Njihov zunanjetrgovinski presežek se je povečal za 20,8 na 27,5 milijarde dolarjev, kar pomeni, da se je celo nekoliko zmanjšal, če upoštevamo, da sta Mehika in Brazilija, ki imata tradicionalno presežke v blagovni menjavi, te lani povečali za 5,5 in tri milijarde dolarjev. Razmerje med dol-

družinski dodatek

Če delo mladih

dohodki, ki jih otrok zasluži vključno v počitnicah, ne računajo v mejo 2.500 šil.

Če to pomeni?

1. Za počitnice se smatra samo poletne, semestralne, tričetrtletne ter velikonočne počitnice.

2. Če ima otrok izven počitnic dohodke v maksimalni višini 2.500 šil. mesečno, medtem ko dohodki v počitnicah presejajo to mejo, potem starši ne izgubijo pravico do družinskega dodatka! To pomeni, da otroci, ki se šolajo ali študirajo, v počitnicah lahko zaslužijo več kot 2.500 šil. mesečno ne da bi starši izgubili pravico do družinskega dodatka.

Matura ter vojaščina / civilna služba

1. Če je otrok maturiral ob prvem (glavnem) roku, ki se konča v tekoče šolsko leto (počitnice sredi junija), se čas med matura ter začetkom poletnih počitnic ne šteje za počitnice, če otrok namerava začeti s študijem oktobrom visokošolski študij.

2. Če otrok prostovoljno ne maturira ob prvem terminu, ampak več šele jeseni ali celo spomladi, potem velja za vse dohodke (torej tudi za tiste, ki jih prejema v počitnicah) do konca mature meja 2.500 šil. mesečno.

3. Če otrok ni zmozel mature ob prvem terminu (ponavljajoče oziroma sploh ponavljajoče šolsko leto, potem velja pravilo kot v točki 1.

4. Če otrok po maturi namerava s 1. oktobrom k vojaštvu, potem čas med matura ter začetkom vojaške službe (civilne službe) ne spada k počitnicam – s tem velja zanj meja 2.500 šil. mesečno tudi v počitnicah.

5. Če otrok po maturi (npr. 16. 6. 88), katero je uspešno opravil, prične s študijem šele spomladi naslednjega leta (npr. 1. 3. 1983), potem se čas med matura ter pričetkom študija ne šteje za počitnice – velja torej mesečna meja 2.500 šil.

6. V času vojaščine (civilne službe) ugasne pravica do družinskega dodatka.

7. Če po vojaščini (civilni službi) polnoletni otrok takoj prične s študijem, imajo starši spet pravico do družinskega dodatka. Če je otrok zaključil vojaščino 31. marca in pričel študirati 1. oktobra, potem se vmesni čas (od 31. 3. – 1. 10.) ne šteje za počitnice, velja torej mesečna meja 2.500 šil.

Za konec:

Vsi mladinci, ki bodo delali v počitnicah, naj pri pristojnem finančnem uradu naredijo tudi letno davčno izjavno. Če bodo delali npr. samo v počitnicah leta 1988, je za davčno izjavno pristojen finančni urad, v čigar območju otrok stane.

Rok za davčno izjavno za delo v počitnicah 1988 je do 31. 12. 1990.

Zadnji nasvet:

Če boste v počitnicah delali, potem naj vas delodajalec tudi prijavi pri socialni zavarovalnici, da boste dobili dohodkovno karto. Branite se „črnega“ dela – Zakaj?

● nimate pravice do davčne izravnavne

● kdo bo nosil stroške za slučaj nezgode

● v skrajnem primeru so možni kazenski postopki

● delojemalec naj zastopa legalne interese in naj se ne podredi morebitnemu pritisku delodajalca.

dr. Marian Wakounig

Kako je Reichsmarka postala Deutsche Mark

Bonn, junija – Dvajsetega junija je poteklo štirideset let, kar se je rodila ne samo zahodnonemška marka, marveč tudi legenda o njej in o gospodarskem čudežu. Botri pri rojstvu so bili predvsem Američani, nastanek denarja, ki je veljal v zahodnih treh zasedbenih območjih, pa je najbolj prispeval k temu, da je ostala Nemčija poslej razdeljena na dve državi – in med dva vojaškopolitična bloka.

Uvedba Deutsche Mark je bila tudi ena od največjih razlastitvenih operacij v gospodarstveni zgodovini in bolj kot samemu rojstvu novega denarja je treba zahodnonemški gospodarski čudež pripisati prav tej razlastitvi. Za pokrivanje svojih vojaških stroškov je nacistična oblast uporabljala predvsem tiskarski stroj, ki je sleherni leto vojne natiskal količine papirnatega denarja. Vojni ukrepi so inflacijske pritiske uspešno brzdali: oblasti so pač uvajale takšne omejitve, kot so zamrzitev plač in cen, racionirana preskrba, prisilno varčevanje in podobno. Toda ko je bilo vojne konec, si je Nemčija nakopala goro notranjih dolgov, ki so znašali 400 milijard mark ob teh pa je bilo v obtoku še za kakšnih tristo milijard mark denarja, za katerega ni bilo kritja v blagu. Papirnati denar je bil tako ničvreden, da je sredstvo menjave tam, kjer je bila trgovina najbolj realistična, to je na črni borzi, postala cigareta.

Za gospodarsko ozdravitev je neizogibno potreben zdrav denar, toda hladna vojna, ki se je razbesnela že poldrugo leto po zaključju vroče, je bila kaj malo primerna za dogovarjanje med štirimi zasedbenimi silami. Še na sestanku v Potsdamu leta 1945 so bili štirje „veliki“ mnenja, da je treba Nemčijo kaznovati, ne

pa jo tudi razkosati. Ko je šlo za denarni sistem, se je Sovjetska zveza zavzemala za enoten denarni obtok in enotno osrednjo banko. Toda predvsem Američanom se je mudilo Nemčijo vključiti v zahodno kapitalistično gospodarstvo. Razen Marshallovega načrta naj bi to vključevanje pospešila tudi denarna reforma in četudi so še v začetku leta 1948 javno govorili o enotnem denarnem sistemu, so konec leta 1947 v Washingtonu in New Yorku že stekli tiskarski stroji, ki so tiskali nov denar – Deutsche Mark.

Deutsche Mark bi bila denar kot vsi drugi, če ne bi hkrati korenito posegla v delitev družbenega bogastva – in to je prva resnica, ki se skriva za legendo o čudežu. Dvajsetega junija 1948 so tako vse zasebne dolgove kot tudi denarno bančno premoženje in hranilne vloge zamenjali v razmerju ena proti deset. Pri mezdah, pokojninah in najemninah je Reichsmarko spodrinila Deutsche Mark v razmerju ena proti ena. Kar zadeva gotovino, pa je lahko vsak državljan zamenjal najprej štirideset in nato še dvajset Reichsmark za enako vsoto novega denarja. Američani, ki so zasnovali ta projekt, so tako dosegli, da je bilo v najkrajšem času izločeno kar 93,5 odstotka starega denarja. Toda medtem ko je prebivalstvo po tej poti izgubilo skoraj devetnajst dvajsetin svojih prihrankov, so zemlja, stroji in blago ohranili svojo realno vrednost. Legenda o tem, da je sleherni Zahodni Nmec začel svoj gospodarski čudež s štiridesetimi markami, je legenda, ki prikriva dejstvo, da je reforma družbeno bogastvo na mah prerazdelila močno v korist lastniškega razreda.

Ta pa ob koncu vojne ni bil na izgubi, kot rada govori druga legenda, legenda o uničeni Nemčiji, marveč celo na dobičku. Že brž po razpadu nacističnega rajha so Američani pregledali industrijske zmogljivosti in ugotovili, da je pokvarjenih le 6,5 odstotka strojev in naprav. Zahodnonemški inštitut za gospodarske raziskave je mnoga leta kasneje ugotovil, da so bile zmogljivosti nemške industrije leta 1945 za petino večje kot leta 1936. Kapital je skratka vojno končal močnejši kot jo je bil začel; zavezniški bombniki so resda razrušili mnoga mesta in posebej stanovanjske četrti, toda industrija je bila v glavnem ohranjena. Bolj kot razrušena industrija je nemško gospodarstvo prizadelo dejstvo, da je takoj ob koncu izgubilo kakih osem milijonov vojnih ujetnikov in prisilnih delavcev, ki so delali v suženjskih pogojih.

Zgodovina Deutsche Mark je morda res drugačna kot pravijo legende, kljub temu pa drži, da gre za trden denar. Odkar je nastala, je izgubljala v povprečju letno 2,7 odstotka vrednosti; v primerjavi s štirinajstimi drugimi valutami razvitih industrijskih držav se je v tem času okrepila za 130 odstotkov; mimo tega pa je postala takoj za dolarjem druga najbolj priljubljena rezervna valuta, to je valuta, ki jo tudi druge narodne banke rade hranijo v svojih trezorjih za varnost in za vsak primer.

Marjan Sedmak

Koroška: Obeta se rekordna sezona

Po rekordni zimski sezoni 1987/88 na Koroškem se je dobro začela tudi poletna! V mesecu maju so našli do 12 odstotkov več prenočitev, pa tudi za vnaprej dobro kaže. To je izjavil turistični referent za Koroško, namestnik deželnega glavarja Harald Scheucher na tiskovni konferenci v Celovcu, na kateri je deželni turistični urad predstavil tudi novo propagandno linijo. Scheucher je s tem v zvezi poudaril, da je reprezentativna anketa, ki je bila izvedena februarja tega leta po vsej Avstriji, pokazala, da je Koroška najbolj priljubljena turistična dežela, predvsem med prebivalci Dunaja, Nižje in Zgornje Avstrije in Gradišanske. Na konferenci je bilo tudi rečeno, da trenutno snemajo 12-minutni propagandni film o Koroški, ki bo že čez nekaj tednov na trgu oz. bo prikazan na turističnih sejmih.

govi in izvoznimi iztržki, se je lani sicer izboljšalo za 15 odstotkov, še vedno pa je pri zastrašujočih 329 odstotkih, kar pomeni, da se gospodarski položaj dolžnic slabša. Leta 1982, ko je kriza izbruhnila, so dolgovale 268 odstotkov izvoznih dohodkov. Ali, v absolutnih številkah, skupni dolg petnajsterice, v kateri je tudi Jugoslavija, je od 380 milijard dolarjev leta 1982 zrasel lani na 466 milijard. Od tega je kar 24 milijard dolarjev šlo na rovaš valutnih sprememb, torej padanja vrednosti dolarja in višjih kotacij jena, marke in drugih valut.

Baselski strokovnjaki se posebej ne ukvarjajo z razmišljanjem, kako iz dolžniške krize, njihova glavna naloga so kalkulacije, ki jih opravlja, da bi svoje stranke – centralne banke – oskrbeli s kar največ številnimi podatki in jim s tem omogočili ukrepanje, recimo, kadar je treba to ali ono dolžnico reševati pred

potopom. Tako ugotavljajo, da so države petnajsterice najhujše zadolženih sicer letno povečale izvoz za 3,5 odstotka, dohodki pa so zaradi valutnih nihanj (predvsem navezanosti na dolarsko trgovinsko območje) ostali skorja nespremenjeni. Skupna plačilna bilanca je sicer neprijetno ugodnejša kot leta 1982, kajti primanjkljaj je padel od tedanjih 50,7 na pičlih 7,6 milijarde dolarjev, a ugodnejše poslovanje s tujino je predvsem posledica zmanjšanja uvoza. Podoba njihovega gospodarstva je veliko jasnejša, če dosežke blagovne menjave prevedemo na skupni imenovalec iz leta 1982 in jih nato primerjamo.

Skupne dolgove, ki so se po oceni BIS konec preteklega leta povzpeli na 1.200 milijard dolarjev, povečujejo tudi nenehna reprogramiranja. Komercialne banke so lani reprogramirale za 92 milijard dolarjev dolgov, kar za 20

milijard presega višino iz leta 1986. K temu gre prišteti še rekordno poseganje Pariškega kluba v dolžniško krizo, kajti njegove članice, industrializirane zahodne države, so lani reprogramirale 25 milijard dolarjev. Povprečna doba reprogramiranja je bila od 10 do 20 let, obdobje mirovanja štiri do pet let, marža na londonsko medbančno obrestno mero (libor) pa praviloma nižja kot pretekla leta.

In – slednjič – še ocena baselskih izvedencev o različnih inovacijah pri obvladanju dolžniške krize. Poteze nekaterih dolžnic, kot so odkup dolgov na sekundarnih finančnih trgih, pretvarjanje zadolžnic v investicije ali vrednostne papirje, so marsikateremu gospodarstvu v zadolženem delu sveta prinesle koristi, navsezadnje pa so tudi skupni dolg zmanjšale za 8,7 milijarde dolarjev. Toda na drugi strani se zaradi padanja vred-

nosti dolarja povečuje dolarška vrednost terjatev v drugih valutah, kar izničuje globalni pomen inovativnih posegov v dolžniško krizo. Na dlani je torej, da tudi za dolžnice velja stara modrost, da si morajo predvsem same pomagati in šele potem lahko računajo na višje sile – banke in države upnice.

Božo Mašanovič

(Delo)

SLOVENSKI VESTNIK

najaktualnejši list koroških Slovencev

vaš list s formatom

Agrarni trg – nevidna sila, ki ustvarja bogastvo

Kdo smo? Od kod prihajamo? Kam gremo? Kaj nas čaka?

(E. Bloch, Princip upanja)

Ta vprašanja zanimajo kmeta in kmetico danes bolj kot kdajkoli poprej.

V preteklih letih so se zelo prizadevali in mnogo žrtvovali, da so naše mize pogrnili z obiljem. Kljub temu pa so potisnjeni na rob: materialnega izobilja niso deležni, prisiljeni so v boj za proizvodnjo, gospodarsko so odvisni od industrije, vpleteni v mrežo tržnopolitičnih odredb, pogosto jih zmerjajo s prosjaki za podpore, hkrati pa veljajo za grešne kozle za presežke, ki jih ni mogoče več finančno podpirati, za zastrupljevalce talne vode z nitrati in herbicidi.

Potrošnik, ki porabi vedno manj svojega dohodka za prehrano, zato pa tem več za shujševalno kuro, pa zahteva vedno cenejša živila. Že v petek opoldne se iz Celovca zateče v Poden pri Slovenjem Plajberku, tam pa se v svojem vikendu, torej v idili gorskih kmetov, hrani s konzervami iz veletrgovine. Tam ga tudi maloštevilni slovenski kmetje, ki skrijejo najprej svoj jezik nato pa še samega sebe – da le ne bi preplašili gosta – ne brigajo več.

Žarek upanja?

Kaj bi jih lahko opogumilo? Kaj naj si mislijo o tistih, ki iščejo zatočišče v „priključitvi“ in ki neprestano besedičijo o trgu dvestotridesetih milijonov? Kmetje so pomagali zgraditi sodobno industrijsko družbo. Ta pa zdaj dan za dnem košček kulturnega področja, katerega so ustvarili v stoletja dolgih prizadevanjih, zaliva z betonom. Je kmet torej že opravil svojo dolžnost? Mu lahko njegovo zemljo iztrgamo iz rok, ga lahko vržemo na smetišče našega napredka, na katerem se bomo morda sami kmalu zadušili?

Pred tem mračnim ozadjem je avstrijska agrarna politika zdaj prižgala ognjišče upanja. Obljublja, da ji bo družinska kmetija ostala tudi v naprej vodilo. Povzdiguje „kmečke strukture“ in „zavest o vrednotah kmetije“, ki naj bi rešile ogroženo industrijsko družbo. Sanjari o preglednih enotah, malih strukturah, se navdušuje za odgovornost in soodločanje, socialno in ekološko dejavnost posameznikov in skupnosti.

Trhle bilke puhlih fraz?

Zvezna vlada pa ne sanjari, temveč ukrepa. Zdjaj pripravljata tretji veliki paket reform: po konsolidaciji proračuna in davčni reformi zdaj reformo o tržnem redu. Hoče v okostneli agrarni sistem vnesti več podjetniškega vetra, zaustaviti hoče eksplozijo izdatkov za kmetijske presežke, kmetom pa zagotoviti ceno in prodajo. Avstrijskemu kmetijstvu naj bi

pomagala k „evropske zrelosti“.

Torej dovoljšen vzrok, da orišemo nekaj načelnih problemov agrarnega trga in da si nekoliko ogledamo gospodarski razvoj avstrijskega kmetijstva.

Mehanizmi trga

Za agrarni trg označujemo ekonomsko področje, ki naj bi izravnalo ponudbo in povpraševanje po kmetijskih proizvodih. Njegovi elementi so ponudba, povpraševanje, cena in konkurenca.

Povpraševanje

Na agrarnem trgu lahko nastopijo kot povpraševalci neposredni potrošniki, agrarna trgovina, prodajna zadruga proizvajalcev, industrijski obrati, ki proizvode

Leta 1981 pa je dobil kmet samo še 16 šilingov, medtem ko so jih predelovalci in trg dobili že 59.

V zapadnih industrijskih državah število prebivalce komajda še narašča. Zato tudi ni večjega povpraševanja po živilih. To je vseprej odvisno od razvoja dohodkov prebivalstva.

● če blaginja naraša, naraščajo izdatki potrošnikov za živila počasneje kot njihove plače. Pravijo, da je povpraševanje neprožno. Tudi če cene padejo, se potrošnja ne zviša. Tudi če bi bil zrezek zastoj, bi komajkdo pojedel dva.

● naraščajoča blaginja spremeni navade potrošnikov. Tudi najbolj zdrava osnovna živila kot npr. krompir, naenkrat ne teknejo več prav. Zato pa se stopnjuje želja po mesu, sveži zelenjavi in sadju.

Avstrijci smo od vsakega procenta, za katerega se je zvišal naš dohodek, izdali za

pa imamo vse leto enakomeren apetit. Naši tuji gostje (zima/leto) pa le kratkoročno občutno dvignejo povpraševanje.

● visoki fiksni stroški (poslopja, stroji) kapitalističnega kmetijstva otežkočajo spremembo proizvodnje asortimenta. Če si je kmet ravno nabavil drag molzi stroj, se ne more kar takoj preusmeriti na prašičjereje.

● če cene kmetijskih pridelkov padajo, kmetje povečujejo proizvodnjo, da lahko krijejo svoje potrebe po čistem dohodku, se pravi, da prilagajajo količino.

Agrarna cena

Na svobodnem trgu, ki ga ne določajo tržne ureditve, že malenkostno nihanje ponudbe povzroča tudi velike spremembe cen. Tako npr. naraste cena za 30% če upade žetev za 10 odstotkov. Ta mehanizem lahko nazorno opazujemo pri svetovni ceni

Avstrijski kmetje

Kako so na to reagirali kmetje in v kakšnem položaju so?

Od leta 1970 do leta 1985 se je število v kmetijstvu zaposlenih zmanjšalo od 454.000 na 268.000. Tako se je njihov delež pri skupnem številu zaposlenih zmanjšal od 15 na 8,4 %. V istem obdobju pa so narasle investicije od letno 11 na 19 milijard šilingov. Vrednost sredstev, ki jih uporabljajo v pripravi proizvodnje (krmila, gnojila, kurivo itd.) pa je narasla celo od 11 na 25 milijard šilingov. Tako nastaja jasna odvisnost od drugih gospodarskih panog.

Da so avstrijski kmetje močno napredovali kaže razvoj delovne produktivnosti (razmerje med proizvedenimi količinami in vloženim delom). Medtem ko je na drugih področjih od leta 1970 dalje naraščala za letno 2,7%, se je v gozdarstvu in kmetijstvu zviševala po stopnji 6,7 % letno. Pravtako so kmetje močno stopnjevali tudi donos svojih zemljišč: tako je npr. narasla žetev na hektar pri zimski pšenici od 30 leta 1970 na 50 meterskih stotov leta 1985.

Se je kmetom ta marljivost splačala?

Če od pridelanega surovega dohodka odtegnemo proizvodne stroške in dohodek družinske delovne sile, nam ostane dobiček, ki ga lahko vložimo v kmetijo. Obresti za lastni kapital (netoproduktivnost) pa so v kmetijstvu od leta 1970 dalje stalno nazadovale in so danes negativne. To pomeni, da morajo kmetje v vedno večji meri živeti od lastnih osnovnih sredstev.

Kapitalni dohodki so v kmetijstvu polovico manjši od dohodkov na drugih sektorjih. Vzrok za to so visoki stroški za stroje, ki pa jih kmetje niti ne morejo izkoristiti, saj jih lahko uporabljajo le v določenem času.

To ima seveda posledice pri skupnem dohodku. Kmečki dohodek je vsota denarja za količino blaga, ki jo kmet lahko porabi, ne da bi s tem zmanjševal svoje premoženje. Sestavljajo pa jo zahteve po plačilu družinske delovne sile in obresti za v podjetje vloženi kapital.

Nekatere kmetije so prostovoljno opravljale knjigovodstvo. Iz teh podatkov je statistika izračunala, da je leta 1985 znašal zaslužek (z javnimi podporami vred) posamezne družinske delovne sile v zveznem merilu 106.000 šilingov. V primerjavi s tem je avstrijski industrijski delavec zaslužil (seveda v povprečju) 197.000 šilingov, uslužbenec pa 300.000 šilingov.

Čeprav so take primerjave dohodkov problematične, pa postaja iz njih razvidna dejanska situacija kmetov v naši družbi.

Število kmetov se je skoraj razpolovilo. Trdo delo nudi le malo kruha.

Slika: Mohar

obdelujejo ali predelujejo ter kmetje (npr. živinorejci).

Kako močno so posamezne skupine neposredno udeležene na trgu, je odvisno od gospodarskega razvoja posamezne države oz. od družbenega sistema: v deželah v razvoju se potrošnik in proizvajalec srečujeta na lokalnem trgu večinoma še neposredno, v industrijskih državah pa je tak stik zelo omejen.

Gospodarska delitev dela v industrijskih državah je med kmeta in potrošnika potisnila širok predelovalni in razdelitveni sistem. Od konca prejšnjega stoletja dalje predelujejo agrarne proizvode večinoma samo še v živilski industriji. Danes obstajajo že tovarne, ki proizvajajo gotova živila.

Posledice za kmete: njihove cene vedno močneje zaostajajo za cenami potrošnikov. Če je potrošnik leta 1950 izdal za živila 100 šilingov, sta od tega denarja predelovalec in trg dobila 43 šilingov, kmet pa tudi toliko.

živila le 0,2%. Naš apetit se je bisteno spremenil: poželenja po krompirju in rženi moki nimamo več. Z vsakim odstotkom višjega dohodka smo pojedli za 0,6 oz. 0,5% manj omejenih izdelkov. Sličen upad porabe je zaznati pri mleku in pšenični moki. Zato pa smo ob našem poželenju po siru in svinjskem mesu postali žejni: za vsak odstotek višje plače smo popili za 0,4% več vina ter celo za 0,7% več piva!

Kako pa zgleda s proizvajalcem?

Ponudba

Na spremenjeno povpraševanje kmet le težko reagira. Temu pravijo, da je ponudba neprožna. To pa nima nič opraviti s tem, da kmet in kmetica od težkega dela postajata vedno bolj otrdela. Važni vzroki za to so namreč:

● proizvodnja je odvisna od vegetacijskega ritma letnih časov. Tako sta povečana ponudba v času žetve in upad cene že vnaprej določena. Mi

agrarnih pridelkov, za katere je povpraševanje skoraj vedno enako (kava, kakao, sladkor). Prav ta mehanizem pa povzroča velike probleme predvsem deželam v razvoju.

Ker v industrijskih državah povpraševanje po agrarnih izdelkih zaostaja za ponudbo, doživljamo močan pritisk na cene. Te naraščajo počasneje od stroškov za delo in obratna sredstva. Kmetje torej prihajajo v takoimenovane škarje med ceno in stroški. Logika kapitalistične proizvodnje jih sili v to, da povečujejo proizvodnjo, in tako zmanjšujejo stroške za posamezno enoto pridelanega blaga. Zato namenjajo ali kupujejo zemljo in uporabljajo vedno boljša orodja. S tem zvišajo produktivnost na površinsko enoto zemlje. Delovno silo nadomeščajo s stroji in tako stopnjujejo delovno produktivnost. V svetovnem merilu je posledica tega presežek, ki ga ni mogoče financirati, na drugi strani po milijoni ljudi umirajo od lakote.

Letos mineva 85 let odkar je umrl skladatelj Hugo Wolf, mojster poznoromantičnega samospeva. V evropskem prostoru velja za velikega glasbenega umetnika. Ob 85-letnici njegove smrti so izšle številne plošče s posnetki njegovih del. O slavnem umetniku je bilo napisanih tudi več biografij, v katerih pa je bilo vedno sporno vprašanje njegovega narodnega porekla.

Na osnovi temeljitih raziskav pa je danes znano, da je bil Hugo Wolf slovenskega porekla. To je razvidno iz člankov Jožeta Leskovarja, ki ga ponatisujemo iz revije Naši zbori.

Uredništvo

Hugo Wolf slovenski rojak!

Skladatelj Hugo Wolf, genialen in z eruptivno ustvarjalno močjo nadarjen mojster poznoromantičnega samospeva, se s svojimi umetninami uvršča med nesmrtno velikane svetovne glasbene umetnosti.

Rodil se je 13. marca 1860 v Slovenj Gradcu.

Očetov praded Joseph Vouk je živel v Šentjurju (kjer še danes žive družine s tem imenom), stari oče Maksimilijan pa se je preselil v Slovenj Gradec in tam nadaljeval svoj rod s ponemčenim imenom Wolf.

Mati Katarina, rojena Nussbaumer (Orehovnik), je bila rojena v Naborjetu (Malborg-hetto – Kanalska dolina). Njen stari oče Gašper pa se je pisal Orehovnik in je bil rojen v Mojstrani. Zapisovanje imen v obeh jezikih je bilo tedaj nekaj povsem običajnega. Nedvomno je slovenska kri prednikov obeh staršev poplemenitila rodovno tla, iz katerih je lahko pognal genij, naš slavni skladatelj.

Oče Filip je bil krznar in trgovec z usnjem; bil pa je tudi navdušen glasbenik: igral je violino, kitaro, klavir, flavto in harfo. Ustanovil je celo hišni orkester. Ob svojem rednem delu je vedno našel tudi čas za muziciranje, ki mu je bila prava strast. Če je hotel oče kot obrtnik in trgovec uspevati in napredovati, je moral uporabljati nemščino. Wolfovi so vzgajali otroke v nemškem duhu. Huga je najprej vzgajal oče, ki ga je učil igrati na violino in klavir. Ker je bil glasbeno zelo nadarjen (imel je absoluten posluš), je hitro napredoval. S petim letom je že sodeloval v očetovem orkestru. Igral je drugo violino. S šestim letom je že prvič javno nastopil. Leta 1867 je začel obiskovati dvojezično osnovno šolo. Tedaj je družino zadela huda nesreča: hiša je zgorela in za obnovo so porabili vse svoje prihranke. To je potem močno vplivalo na nadaljnje šolanje Wolfovih otrok. Hugo se je izpopolnjeval v igranju klavirja pri učitelju Sebastianu Weixlerju. Ko je bil star deset let, so ga vpisali v nižjo gimnazijo v Gradcu; nato je nadaljeval šolanje v Šentpavlu na Koroškem in Mariboru, kjer se je učil tudi

slovensčine. Toda mladi Hugo se je posvečal samo glasbi; učenje drugih predmetov ga ni zanimalo. Bil je izvrsten pevec in je znal spretno igrati na klavir in orglati.

Leta 1875 je odšel na Dunaj in se vpisal na konservatorij. Tako se je končno znašel v okolju, ki je v vseh pogledih spodbudno vplivalo na mladega glasbenika. Študiral je klavir, harmoniko in kompozicijo. Že po dveh letih študija je moral zapustiti konservatorij. Bil je precej čudaškega vedenja in vročekrvnega temperamenta: uporne narave, divje vihrav in kljubovalno vztrajen.

Edina njegova prava strast je bila glasba. Odločil se je ostati na Dunaju in se sam izobraževati in izpopolnjevati. Nastopila so leta velike revščine, pomanjkanja, poniževanja ter telesnega trpljenja. Preživljal se je s priložnostnim igranjem na klavir, korepetiranjem in poučevanjem klavirja. Ob tem pa je vztrajno študiral dela velikih glasbenikov (Bach, Beethoven, Schubert, Schumann, Berlioz, Wagner) in pesnikov (Goethe, Heine...) ter se učil angleškega in francoskega jezika. Redno je obiskoval koncerte in različne glasbene prireditve. Neizmerno je občudoval glasbo Richarda Wagnerja, ki mu je bil tudi največji vzornik.

Leta 1881 je dobil mesto drugega dirigenta opere v Salzburgu, a se je že po enem letu vrnil na Dunaj in leta 1884 postal glasbeni kritik pri časopisu Dunajski salonski list – Wiener Salonblatt. Po štirih letih sodelovanja, ko je v člankih napadal Brahmsa in povečeval Wagnerja, je to opustil in se povsem posvetil komponiranju.

Leta 1887 mu je nenadoma umrl oče, kar ga je zelo prizadelo. Nesreča in žalost pa sta v njem odprla neusahljivi vrellec in sprostila njegove genialne sposobnosti. Nastopila so najplodnejša leta njegovega ustvarjanja. Založbe so začele objavljati njegovega dela. Na koncertih so izvajali njegove pesmi. Prejemal je priznanja. Izvajalce je tudi sam spremljal na klavirju. Mnogo je potoval. Postal je vedno bolj

cenjen in znan. Ustanovili so društvo Hugo Wolf na Dunaju (1897). Ustvarjalno delo pa je ustavila neozdravljiva bolezen. Doživel je živčni zlom. V spremstvu sestre Katharine je v začetku leta 1898 še zadnjič obiskal svojo mamo. Po neuspelem poskusu samomora so ga premestili v bolnišnico za duševne bolezni, kjer je 22. 2. 1903 umrl. Pokopan je na Dunaju v bližini Beethovna in Schuberta.

Njegovi največji biseri so samospevi, katerih je napisal preko 300. Izšli so v zbirkah: Goethejeve pesmi (51), Mörikejeve pesmi (53), Eichendorffove pesmi (43), Španska pesmarica (30), Italijanska pesmarica (46) in več manjših zvezkov; poleg teh pa je ustvaril še več zborovskih del, skladb za klavir, orkester, opero Der Corregidor in pesmi z orkestralno spremljavo... V svojih pesmih je glasbo podredil besedilu. Melodije nastajajo iz besedila. Z glasbo slika razpoloženje. Klavir se z glasom zliva v harmonično celoto. Izrazne možnosti klavirja je povzdignil do zvočnih razsežnosti simfoničnega orkestra. Dosegel je popolno soglasje med besedilom in glasbo ter je po Schubertu največji mojster samospeva, kar jih pozna zgodovina glasbe.

Oboževalci glasbe Huga Wolfa iz vse Evrope so 6. septembra 1903 ob prisotnosti matere Katarine, ki je umrla 25. oktobra istega leta, na pročelju njegove rojstne hiše odkrili spominsko ploščo. Danes je zgradba kulturnozgodovinski spomenik in jo vsako leto obišče nešteto glasbenikov in ljubiteljev glasbe. Leta 1985 je bila obnovljena, v atrij pa so bile vzdane poleg spominske plošče Hugu Wolfu še nagrobne plošče staršev ter sestre Adriene in brata Gilberta. V njej deluje glasbena šola, ki je uredila spominsko sobo in majhen muzej.

Wolfove čudovite pesmi so postale trajna last kulturne zakladnice človeštva. Se bo, kjerkoli bodo zadoneli njegovi nesmrtni zvoki, proslavilo tudi ime njegovega rojstnega kraja in rodu?

Jože Leskovar

Kaj je važnejše: kruh ali drevesa?

Kaj človek bolj potrebuje: kruh ali drevesa? Za odpravo današnje lakote je seveda bolj pomemben kruh. Toda kdor hoče uravnovesiti ekološko ravnotežje v Afriki, mora danes nasajati drevesa, da se bodo jutri domačini lahko spet sami preživljali.

Toda Afrika ni samo kontinent lakote, čeprav se puščava širi. Afrika ima tudi veliko rodovitnih področij. Teh je bilo v preteklosti več, še več pa bi jih bilo lahko v bodočnosti, če bi se v Keniji uveljavila iniciativa „zelenih pasov“ in bi jo posnemale tudi druge države.

Enkrat darovati za lačne ni dovolj, razvijati je treba njihovo samopomoč. Tako mislita tudi angleška državljana Richard in Ramona Boyle, ki z nenavadno kolesarsko akcijo organizirata podporo za omenjeni projekt v Keniji (glej SV, 11. 5. 1988, str. 6).

V posebnem priročniku, ki ga vsako leto izdaja založba rororo (Welt-aktuell, Das andere Jahrbuch) je o vzhodnoafriški republiki Keniji med drugim zapisano: „Okolje: lakota zaradi suše“. Puščavski pas (Sahel-zona) se namreč širi tudi v Keniji, ki leži južno od Etiopije.

Zato so tamkajšnje ženske leta 1977 sprožile zanimivo pobudo. Ko so ugotovile, da morajo hoditi po vodo do vedno bolj oddaljenih vrelcev, so se odločile ukrepati proti umikanju gozdov.

Z gozdom je namreč tesno povezano kmetijstvo in rodovitnost zemlje. Kenija izvažata veliko bombaževine (sisal), kave in čaja. V preteklosti so rodovitno zemljo intenzivno uporabljali za proizvodnjo pridelkov za izvoz. Na slabši zemlji so pridelovali za domače potrebe. Toda te slabše zemlje danes ponekod ni več. Odnese jo je veter. Gozd se je skrčil tudi zaradi izvoza žlahtnega lesa.

Profesorica Wangari Maathai je bila prva, ki je spodbujala ženske, naj nasajajo dreve in gojijo pasove, ki onemogočajo odnašanje zemlje. Pobuda se je obnesla, tako da se je iz nje razvila vsedržavna akcija. Danes jo podpira tudi Organizacija združenih narodov, posebno aktivne pa so angleške skupine združenih narodov (UNA), ki nameravajo za nasajanje zelenih pasov zbrati 250.000 funtov.

Ob tem projektu pa se krepki tudi zavest, da podpora deželam v razvoju ni nujno v

tem, da jim podariš težke kmetijska stroje – zakaj ne bi bili volji in enostavno orodje bili bolj koristni od traktorjev. Poleg tega pa se širi prepričanje, da preživetje afriških otrok ni odvisno od bogastva družine, temveč od izobraženosti mater (znanje o zdravstvu, prehrani, okolju itd.). Gojenje zelenih oaz pa postaja ena izmed dejavnosti, ki pomaga zaustavljati puščavo in zagotoviti prehrano.

Tudi izven Afrike se širijo krogi ljudi, ki želijo okrepiti afriško samopomoč po kitajskem pregovoru: lačni naj ne dobi ribo podarjeno, sam naj se nauči ribolova. Angleška zakonca Boyle, ki smo ju omenili na začetku, sta najboljši primer za to, kako resno jemljejo nekateri Evropejci tako podporo. Prodala sta vse svoje imetje s hišo vred, da si financirata svoje propagandistično potovanje v prid Afriki.

Odločila sta se za kolesarsko potovanje iz Anglije preko Nemčije, Avstrije, Jugoslavije, na južni Balkan, kjer se mudita ta čas, od tam po vzhodnoevropskih deželah na sever do Poljske (kjer bosta prezimila). Nato name ravata prekolesariti Sovjetsko zvezo in kreniti proti jugu skozi Kitajsko. S polovico denarja za prodano hišo pa si hočeta zgraditi nov dom v Singapuru. Grede poročata o zelenih pasovih v Keniji in o zbiralni akciji v Angliji. Časopisna poročila o njihovem potovanju pa naj spodbujajo zbiralno vneto v njihovi domovini.

Zakonca Boyle

Working with AFRICA

London - Singapore

Uganke

*Stebila, višja od človeka,
z njih plodovi v zrak štrle,
na plodovih zrna mehka
na jesen vsa otrde...*

*Ti plodovi so kaj čudni:
so poleti oblečeni,
a pozimi, ko zmrzuje,
so po kaščah – slečeni...*

(AZUROK)

*Kdor med hribe se postavi,
glasno kliče v vse strani,
z vseh strani zamolklo nekdo
mu takoj odgovori...*

*Tale nekdo prav zares je
kar za učenjaka dva,
saj tako je izobražen,
da prav vse jezike zna...*

(VEMDO)

*Je majhna, je delavna,
obišče vsak cvet,
podaljša nam življenje
za mnogo let.*

(ACILEBEČ)

*Kljun ima rumen,
suknjico črna,
leta sem in tja,
kdo ga ne pozna?*

(SOK)

*Hišo ima,
lajati zna,
ko pa zaspi,
se hitro zbudi.*

(SEP)

*Na križišču cest mežika,
vozila ustavlja in naprej
pomika.*

(ROFAMES)

Lucija, Slov. Konjice

*Človek sem in še prijeten
– včasih tudi neprijeten.
Če me spredaj spremeniš,
komaj jed za psa dobiš.
Še enkrat se spremenim
in nad reko že visim.*

*V tretje še – kar rado gre –
prav močno sestradam te.*

TSOG, TSOK, TSOM,
TSOP

Ko bom velik, bom mornar!

Tom obiše Nino

Nina je rekla – drugo jutro so Škrjančevi pričakovali Toma iz Amerike in strica in teto – da je morajo zbuditi pravi čas: tudi ona bo šla na letališče!

V daljni Ameriki so se tačas Tom, teta in stric odpeljali s taksijem na letališče. Odločili so se, da bodo obiskali staro domovino in še posebej Škrjančeve, saj so si sorodniki.

Vsak je imel s seboj kovček, okoli vratu pa si je Tom obesil še fotografski aparat, ki ga bo dal sestrični Nini.

Pripeljali so se do velikanskega letališča. Tam je stalo mnogo letal.

V letališki zgradbi se je kar trlo potnikov.

Potniki so čakali na letala, ki jih bodo popeljala

na vse štiri strani sveta. Napovedovalke so po zvočnikih opozarjale potnike na odhode letal.

Tom, teta in stric so oddali kovčke. Ti so šli svojo pot, oni trije pa svojo do istega letala.

Po strmih stopnicah so se povzpeli v rep letala. Reaktivno letalo je imelo nešteto sedežev.

Vsi trije in seveda tudi drugi potniki so se privezali na sedeže.

Tom je imel srečo, bil je pri oknu.

Letalo je zapeljalo po vzletni stezi in že se je odlepilo od tal.

Zemlja se je oddaljevala, hiše so postajale hišice, ljudje drobne pike, avtomo-

bili, ki so drveli po cestah, so bili videti z višine kot igračke. In že ni bilo več videti Zemlje, leteli so sredi same modrine.

Vožnja je bila dolga, tako dolga, da so postali potniki že lačni in žejni, zato so jedli in pili, in kdor je hotel, je lahko gledal tudi televizijo. Med njimi je bil seveda tudi Tom.

Nino so zjutraj zbudili. Oče, mama in Nina, vsi trije so se spravili v katrco in odropotali proti letališču.

Pripeljali so se do letališča. Vsak hip so bili bolj nestrpni. Le kdaj bo priletelo letalo s Škrjančevo zlahko!

Stali so pred zaprtimi steklenimi vrati.

Nina je prva zagledala veliko letalo, ki se je spuščalo na pristajalno stezo.

Letalo je obmirovalo. Potniki so stopali iz letala po strmih stopnicah.

Vsi potniki, brez izjeme, so morali skozi carino.

Končno so se lahko objeli.

Tom pa je že snel fotografski aparat in ga dal Nini.

Nina je Tomu obljubila, da bo s fotografskim aparatom prvega slikala prav njega.

Z eno besedo, bilo je sijajno, saj se je končala šola in začele so se dolgo pričakovane počitnice.

Tatovi delajo tudi ponoči

Škrjančeva mama in oče sta bila še pokonci, ko je Nina že spala. Ko je pozvonilo na vratih, je mama odprla vrata – pred vrati pa je bila soseda, stara Tepinka, vsa bleda, na moč prestrašena.

„Vrnila sem se domov“, je rekla Tepinka, „in našla vrata priprta, ključavnico uničeno in vse razmetano. Pri meni so bili tatovi.“

Ninina mama je posadila Tepinko na stol in ji dala kozarec mleka, saj je imela čisto suha usta. Potem so šli vsi trije v Tepinkin dom. Tatovi so pustili za sabo pravo razdejanje, predali so bili odprti, perilo razmetano po tleh. Gotovo so iskali denar. Dobro, da je imela Tepinka denar v banki, pa vendar so ji ukradli poročni prstan in zlato verižico z obeskom.

Ninin oče je po telefonu poklical postajo milice. Milica dela seveda tudi ponoči. Ni minilo dolgo in že sta se pripeljala dva miličnika. Popisala sta vse, kakor so tatovi pustili, in posnela prstne odtise.

Preden sta miličnika odšla, jima je Tepinka zaželela:

„Pa obema: Lahko noč!“

„Lahko noč vam“, je rekel miličnik, suha preklja. „Mida to noč že ne bova spala, dežurna sva, ti ne pridipravi.“

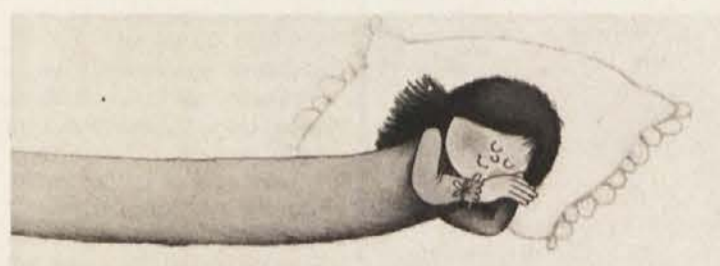

tatovi, pa so dežurni noč in dan!“

Mama je seveda Nini zjutraj povedala o Tepinki in tatovih, Nina pa je bila kar huda. Rekla je:

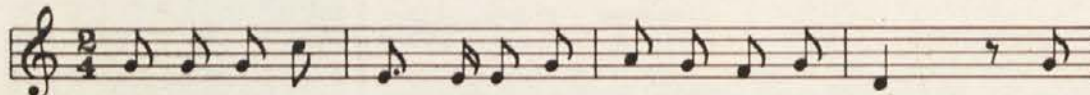
„Le kako, da me niste zbudili!“

Da je mogla prespati takšno razburljivo noč!

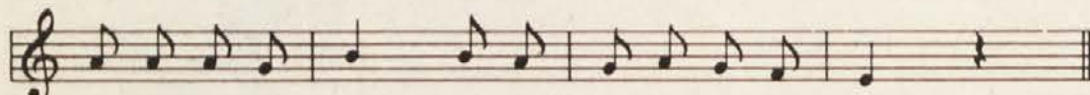

Zgodbico o tatovih, ki delajo tudi ponoči in Tomu, ki obiše Nino smo si izposodili iz slikanice „Ko Nina spi“. Napisala jo je Branka Jurca, ilustrirala Marjanca Jemec-Božič. Izdala in založila Mladinska knjiga, Ljubljana, 1980.

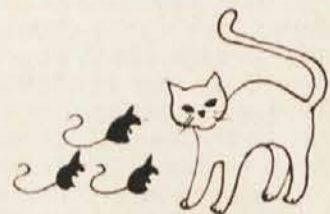
Sijaj, sijaj sončece (ljudska)

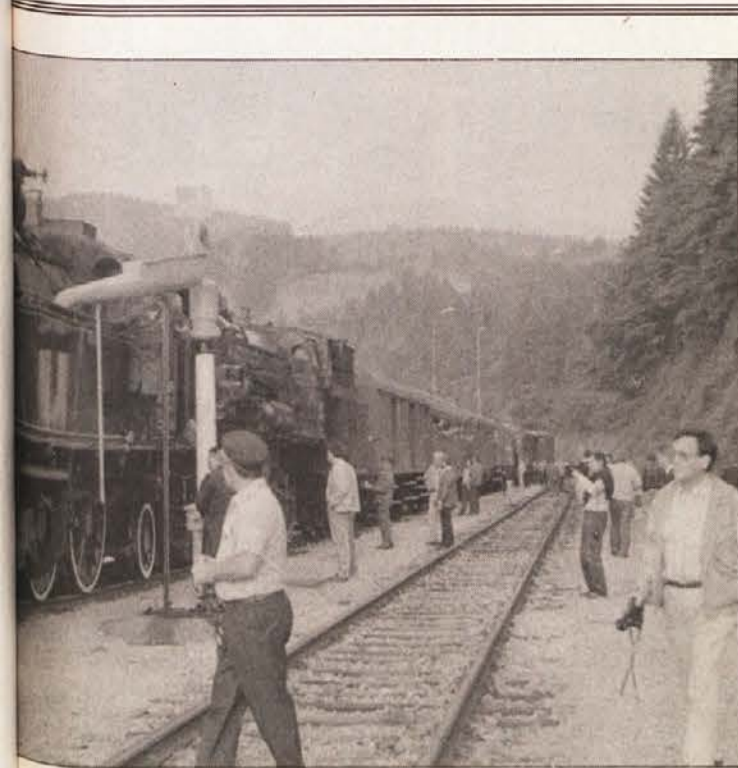
1. Si_jaj, si_jaj son_če_ce, oj son_ce ru_me_no! Ka_
2. Son_ce zgo_daj go_ri gre, de_kle_ta jo_ka_jo: bi
3. Son_ce zgo_daj do_li gre, pa_stir_ci tar_na_jo: do_

1. ko bom s'ja_lo son_ce, k' sem ve_dno ža_lost_no?
2. ra_de še le_ža_le, pa vsta_ti mo_ra_jo.
3. mov bi ra_di gna_li, pa čre_de ni_ma_jo.

Če ujamejo tri mačke v treh minutah vsaka po tri miši, kako dolgo potrebuje potem 100 mačk, da ujame 100 miši?

Slika: Urbajs

Med vožnjo večkrat napajati z vodo.

hotenja. Na povratku so našim potnikom v Pliberku, Metlovi, Kamnu, Sinči in Dobrli vasi (vzjema Grabštanj) priredili veličastne sprejeme (godba, petje, folklor, bakle) na katerih so sodelovala tudi slovenska prosvetna društva. Govorniki, predvsem župani, so v svojih izjavah med drugim poudarjali velik pomen železnice za gospodarstvo in kulturni razvoj. Izrekli zahvalo organizatorjem jubilejne prireditve, še posebej pa Herbertu Mattenbrunnerju in duši Avs-

trijsko-jugoslovanskega društva Wernerju Presslu.

Ko smo že pri pohvalah, naj jo izrečemo tudi dijakom Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, ki so za jubilej 125-letnice koroških železnic prispevali šest umetniško izdelanih reklamnih lepakov, od katerih so prireditelji dva podarili mariborskemu in ptujskemu županu.

Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da se je vloženi trud izplačal in da je jubilejna prireditev z obema muzejskima vlakoma iz Slovenije svoj namen dosegla v celoti. Š. L.

Letos poleti: s parnim vlakom skozi Alpe v dolino Soče!

Tudi letos poleti prirejajo posebne vožnje s parnim vlakom na karavanško-bohinjski progi. Vsak četrtek ob 8.50 pelje lepa muzejska garnitura iz Bač preko Ledenic (9.00) in Področce (9.10) skozi 8 kilometrov dolg karavanški predov na Jesenice. Tam se vožnja nadaljuje skozi nadvse čudovito pokrajino, skozi globel Vintgar, mimo Blejskega jezera ter skozi področje Triglavskega narodnega parka. Ko vlak pripelje iz tunela Kobla ima pred seboj še strmine doline reke Bača. Značilnost te proge skozi Julijske Alpe so številni mostovi, tuneli in viadukti. Končna postaja pa je mesteca Kanal ob Soči. Tam sprejmejo potnike z glasbo in narodnimi plesi, po stari tradiciji pa jim ponudijo tudi kruha in soli. Kosilo pa potnikom nudijo v centru mesta – cena je seveda vračunana že v vozovnici. Parni vlak pa zapusti Kanal ob 14.50 in krene spet v smeri proti Avstriji.

Vlak vozi vsak četrtek, vse tja do 8. septembra. Vozovnica za to posebno vožnjo stane 490 šilingov (otroci 250). Prijave sprejema turistični urad v Bačah.

Prijavite se pravočasno, ker je za te izlete izredno zanimanje med domačini s tujimi turisti.

Reinhold Bilgeri (desno) je še najbolj navdušil. Slika: Mohar

Teden srečanja se končuje neopazno!

Letošnji teden srečanja v Celovcu se danes skoraj neopazno zaključuje za vse soudeležence: za prireditelje, ki se menda veselijo konca tedna velikih naporov, za nastopajoče, ki so imeli težave s tehniko in izgovorjavo, ter za poslušalce in gledalce, ki so se letos udeležili nekaj prireditvev pač zato, ker so to počeli tudi že leta poprej. Letos se je pokazalo, da ni zgrešen le kulturni koncept (natrpan teden sporeda, potem pa vse leto zimsko spanje), temveč da se niti niso potrudili za boljši, bolj raznolik program. Tako so Celovčani in tudi drugi Korošci pač pogrešali programske točke iz prejšnjih let, pa če omenim n. pr. le Lukasa Resetaritsa ali pa Lisa Fitz. Tako so bili viški srečanja bolj zamegljeni: recimo mnogi plakati otrok, ki so po Celovcu risali na temo „Srečanja“, drugi poudarek tedna pa so predstavljali zvočniki glasbenikov v šotoru sredi Evropskega parka, kjer je kot še najbolj znani pevec nastopil Bilgeri. Edino če za kriterij vzamemo jakost zvočnikov, lahko ugotovimo, da je bil letošnji teden srečanja v Celovcu vsaj nepreslišen.

-ma

Jubilej Štalenske gore

Pred 40 leti so na Štalenski gori začeli sistematično raziskovati zgodovino tega kraja. Rezultati so bili razveseljivi. Štalenska gora je v teku let zaslovela po bogatih izkopaninah iz keltskih in rimskih časov. Med drugim so odkrili mesto s keltsko-rimskim tempeljem, kopalniščem, z železarskim in trgovskim središčem ter še razne druge pomembne najdbe. Prvotni prebivalci Štalenske gore so bili Kelti. Ob začetku novega štetja pa so ta kraj zasedli Rimljani in s Kelti živeli v dobrih odnosih. To spominja na današnji čas – zgodovina se vedno spet ponavlja – da tudi tokrat narodi območja

Alpe-Jadran živijo v podobnih razmerah sožitja.

Ko pa so Rimljani v dolini ustanovili mesto Virunom, so se tudi štalenski Rimljani začeli odseljevati tja. Pozneje so Štalensko goro zapustili še Kelti, tako da je nekdanje tako pomemben kraj popolnoma izumrl.

V petek, 17. junija sta direkcija koroškega deželne muzeja in deželni glavar Leopold Wagner vabila na jubilejno slovesnost 40-letnice arheoloških odkritij na Štalenski gori. Številni govorniki, godba in petje so temu pomembnemu jubileju prispevali primeren slavnosten okvir.

Ansambel bratov Avsenik je gostoval v Dobrli vasi Slika: Pasterk

10 let izhajanja Dobroloških novic

V 35 letih delovanja in več tisoč nastopih je ansambel bratov Avsenik prav gotovo tako znan, da ga ni treba posebej predstavljati. V nedeljo zvečer so Avseniki gostovali v prostorih dobrološkega samostana. Bili so gostje Dobroloških novic, okrajnega lista EL. Številne poslušalce je pozdravil občinski odbornik Tine Wastl, ki je podkrepil pomen Dobroloških novic. Koncert Avsenikov je bil namreč posvečen 10. obletnici tega lokalnega lista. Kot je dejal Wastl, je list

najprej izhajal občasno, od februarja 1983 pa izhaja redno štirikrat letno. 10 let Dobroloških novic na eni in 35 let ansambla bratov Avsenik na drugi strani je bil torej dovoljšen razlog za nedeljski koncert. Avseniki so se dobrološkemu občinstvu predstavili s sporedom v slovenskem in nemškem jeziku. S posebnim navdušenjem pa so v Dobrli vasi sprejeli pevca in humorista Franca Koširja, ki je tudi tokrat poleg svojega petja zabaval poslušalce na svojevtrsten način. M. P.

Pogled na glavno posloplje na Štalenski gori.

Gradcu

obiskovalcem posredovala zares letno glasbo. Navdušenje je bilo dokaz za to. Ob polni pa je s svojim programom začela skupina „Kundalini“ iz Celovca. Njena je prijetna in večinoma umirjena jazz-skladbe, kar je ustrezalo že v tistem uram.

Doživeli smo zanimiv večer v upanju, da smo na ta način publiki predstavili tudi problematiko slovenske glasbe. Za prireditelje je bil Slovenski praznik dokaj uspešen, saj se je vabilu odzvalo okoli 800 ljudi.

Torek, 14. 6. 1988 pa je v klubskih prostorih nastopala gledališka skupina ANA MONRO. Skupina iz Dobrološkega se v glavnem ukvarja z eksperimentalnim teatrom. Igra z naslovom Striptizeta nas je popeljala nekaj metrov nazaj v Španijo. Bila je to predstava polna zabavnih vložkov, a ni bila malce difuzna. Kljub temu smo imeli gledališče, ki ni na programu gledanja kulturnega udejstvovanja.

amu Slovenskega

Slika: KSSŠ/G

Datum	Kraj	PRIREditVE	Prireditelj
 <p>GOSTOVANJE LUTKOVNEGA GLEDALIŠČA iz Ljubljane z igro JAJCE sreda, 29. 6.: 9.00 v otroškem vrtcu v Mikschallee, SŠD in SPZ; 14.30 v otroškem vrtcu Skofiče, SŠD in SPZ; 17.30 v stari šoli v Kotmari vasi, SPD „Gorjanci“ in SPZ;</p>			
Sreda 29. 6. 19.30	Kulturni dom v Sentprimozu	LETNI KONCERT VSEH ODDELKOV GLASBENE ŠOLE	Glasbena šola
Sreda 29. 6. 20.00	farna dvorana v Globasnici	„DON GIL V ZELENIH HLAČAH (komedija)“ režija Peter Sticker, gostujejo: gojenke Gospodarske šole iz Sentjakoba	SKD Globasnica
Četrtek 30. 6. 15.00	Dolina 1, Občina Grabštanj	OTROCI V LONČARSKI DELAVNICI (od 6. leta dalje) Pomaga jim: Renate.	Belladonna
Četrtek 32. 6. 20.00	Viktringer Ring 21/2 Celovec	STALNO OMIZJE ŽENSK	Belladonna
Petek 1. 7. 18.00	Cankarjev dom Ljubljana	BORIS GORDUNOV (Modest Musorgski) Operna predstava. Začetek 18.00 odhod: iz Dobri vasi/13.30 (Sienčnik); iz Celovca/14.00 (Mohorjeva); iz Kožentavre/14.20 (Mlečnik). Cena: za prevoz in vstopnino: 220 šil.	Krščanska kulturna zveza
od 1. 7. do 3. 7.	pri Kovaču na na Obirskem	KEGLJAŠKI TURNIR Pričetek v petek ob 15.00 1. nagrada: omara IPH	Slovensko prosvetno društvo Valentin Polanšek na Obirskem
Sobota 2. 7. 15.00	Posojilnica Sentjakob	NASTOP UČENCEV GLASBENE ŠOLE iz oddelkov Sentjakob, Loče in Bače	Glasbena šola
Nedelja 3. 7. 7.00		POHOD NA PECO odhod pri Rieplnu	SPD Zarja Žel. Kapla
Nedelja 3. 7. 20.30	pri Vierniku v Podkrajju Libuče	KRESOVANJE ZA CIRILA IN METODA	Moški pevski zbor Kralj Matjaž
Nedelja 3. 7. 20.30	glavno poslopje celovške univerze	P.I. MAN AND MEMRE BUKU Koncert in veselica pro UNIKUM Pevec in desetčlanska skupina pridejo iz Surinama in Karibike in servirajo neverjetno kombinacijo glasbenih smeri Kaseko, Calypso, Reggae, Afro-beat in Soka.	
Nedelja 3. 7. 16.00	farna dvorana v Šmihelu	SKLEPNI KONCERT GLASBENE ŠOLE – nastopajo učenci iz Šmihela	Glasbena šola
Nedelja 3. 7.	pri farnem domu v Selah	SELSKO ŽEGNANJE 14.00 ansambel Drava, 18.00 za ples igra Planinski sekstet. Nadaljevanje žegnanja v ponedeljek 4. 7. ob 20.00 – igra ansambel Vita Muženiča.	DSG Sele-Zell
Ponedeljek 4. 7. 18.00	Osoje	OTVORITEV PRIREDITVE „CARINTHISCHER SOMMER 1988“	
Sreda 6. 7. 18.00	Mladinski dom SŠD, Mikschallee 4, Celovec	ZAKLJUČNA PRIREDITEV BRALNIH ZNAČK Sodelujejo: šolarji slovenskih prosvetnih društev Radiše, Bilka, Herman Velik, Valentin Polanšek, Danica, mladina glavne šole v Pliberku, gojenke in gojenci Mladinskega doma in dijakine slovenske gimnazije v Celovcu. Literarni okvir oblikujejo: mladinski pisatelj Vitan Mal, mladinska pisateljica Branka Jurca, ilustratorica Marjanca Jemec-Božič in zastopnik Zveze Bralnih značk Jože Zupan.	Slovenska študijska knjižnica
Četrtek 7. 7. 20.00	dvorišče samostana v Dobri vasi	KONCERT LJUBLJANSKEGA OKTETA Ob slabem vremenu bo prireditev v glavni šoli v Dobri vasi.	Slovensko prosvetno društvo Srce
Petek 8. 7. 17.00	bivši samostan v Vetrinju	OTVORITEV POLETNE PRIREDITVE „NEUES MUSIKFORUM VIKTRING“ Koncerti – gledališče – razstave – tečajji – jazz – klasična glasba, idr. od 8. 7. do 31. 7. 1988	
Sobota, 9. 7. ob 20. uri		KULTURNI VEČER pri Miklavžu v Bilčovsu	
Nedelja, 10. 7. ob 20.30		KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA RTV Ljubljana v dvorani fresk v Vetrinju	
od 11. 7. do 16. 7.		IZOBRAŽEVALNI TEČAJ za vgojiteljice v otroških vrtcih in vodja otroških skupin v Mladinskem centru na Rebrci	
od 28. 8. do 3. 9.		SLOVENSKE POČITNICE v Katoliškem domu prosvete v Tinjah	
IZLETI, POTOVANJA, LETOVANJA:			
11. 7. – Romarsko in izobraževalno potovanje na Poljsko – Sodalitas			
14. – 21. 7.: Sedemdnevno potovanje v Moskvo in Leningrad Cena: 10.020 šil. Prijave sprejemata turistična agencija Cartrans (Micka Miškulnik, tel. 0463/51 26 80) in Stefan Pinter, tel.: 04228/28 8 74.			
26. 8. – Ekumensko in izobraževalno potovanje v Moskvo, Leningrad in Kijev – Sodalitas.			
RAZSTAVE			
Grad Straßburg	Razstava ob Heminem jubileju do 26. oktobra 1988		
Kulturna taberna Pri Joklnu Celovec	BLAŽ ZUPANČIČ (Ljubljana) – fotografije. – do 8. 7.		
Galerija Tinje	Razstava del Janeza Kovačiča – oljne slike, akvareli in risbe do 10. 6. – 25. 7.		
Galerija Rožek	Razstava Huga Wulza Razstava bo odprta do 3. julija 1988. Obisk razstave je možen ob petkih, sobotah in nedeljah od 15. do 18. ure.		
Sele v novih prostorih občine	Kmečka hiša v Selah – Stalna razstava		

Mladje 67 – brez domače literature

Upajmo, da je to zgolj slučaj, da urednika nove številke mladje 67 Vida Obid in Jani Oswald tokrat med prispevki nista upoštevala domače koroške literature. Le tako je možno razumeti Janija Oswalda, ki v svojem uvodu zatrjuje, da „to ni čas za poezijo“. Pri tem seveda misli na zavoženo politiko v zvezi s sprejetjem novega šolskega zakona in se upravičeno sprašuje: „Je še smiselno, da se poskušamo kot slovenski literati na Koroškem, ko pa že lastni „zastopniki“ sodelujejo pri demontaži dvojezičnega šolstva na Koroškem, Kdo iz tukajšnje naslednje generacije bo lahko še čital koroško literaturo v slovenskem izvirniku?“ Naslednji Oswaldov odstavek pravi „Kaj nas briga, saj tudi v mladju objavljamo vse manj izvirne koroške literature. Človek dobiva ponekod vtis, da se vsi že vestno pripravljamo na bodočo asimilacijo, tako ali drugače. Politiki in pisatelji,“ spodbije našo uvodno ugotovitev, saj

očitno primanjkuje prispevkov iz domačih literarnih delavnic. Resna situacija pa nikakor ni vzrok, da bi pisatelje metali v isti koš z nespособnimi politiki.

Če v eni številki ni domačega literarnega prispevka, gotovo še ni vzrok, da bi bili plat zvona. Prav s to številko sta Vida in Jani pokazala, da gre tudi brez in treba je priznati njuno uredniško zagnanost, saj s tem ne uresničujeta le skupni slovenski kulturni prostor (s tem se Jani najbrž ne bo strinjajal), temveč gradita vez med avstrijsko in slovensko literaturo, kar je prav v tem času še kako potrebno.

Zato novo mladje vzemimo v roke, berimo ga, v njem je mnogo poezije (Slavko Kvas, Peter Paul Wiplinger, Tomaž Šalamun, Jure Potokar, Matjaž Kocbek, Majda Knez) pa tudi proze in strokovne literature (Igor Bratož, Herbert Kuhner, Lela B. Najtin, Ilja Šaver Lev Detela, Denis Poniž, Gerhard

Moser). Gost v tem mladju je kipar Vasilje Četković iz Slovenije. Pogrešamo, da ni povzetka vsebine v nemščini, kar bi bilo prav za pričujočo številko koristno, ko gre tudi za prispevke avstrijskih avtorjev. Nenazadnje pa nekaj velja tudi delo naših prevajalcev. Da sodelavci mladja ne sedijo prekrižanih rok, potrjuje rubrika Nove knjige naših sodelavcev, in bera zadnjega tromesečja (ali malo več) je kar precejšnja.

Z Janijem Oswaldom ne kaže soglašati, da v bodoče domača literatura kmalu ne bo več potrebna, saj je nihče ne bo več znal brati, temveč je dolžnost pesnikov in pisateljev, da predvsem politikom pokažejo, da se svoji avtohtoni kulturni ustvarjalnosti ne mislijo odreči. Jasno pa je, da brez napore (tudi političnega) v bodoče ne bo šlo. Treba bo več organizacijske iznajdljivosti, pluralizma, manj medsebojne ujedljivosti in pesimizma, pa več samozavesti!

Minuli četrtek je bil v znamenju obiska mladih gledališčnikov iz Slovenije pri dijakih Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. V Modestovem domu je ansambel English student theater nastopil z muziklom v dveh dejanjih (*Midsummer night dream of a curtain raiser*) in ga izvajal v angleščini (slika zgoraj). Gledališki krožek Mladinskega kulturnega društva srednje šole TNPU Ravne na Koroškem pa je v Mladinskem domu uprizoril Shakespearejev *Sen kresne noči* (slika spodaj). Oba ansambla sta presenetila z izredno visokim gledališkim nivojem.

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, teleks 42 20 86 ZSO. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar. Tisk: Založniška in tiskarska Borovlje. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 250 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 8000 dinarjev. Oglasi: 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 600.000 dinarjev.

dr. Tone Cevc

Župan Hribernik otvarja razstavo

Razstava, ki zbuja zanimanje

Selski župan Anton Hribernik je minulo nedeljo ob navzočnosti domačinov in številnih gostov v novo urejenem prostoru selske občine odprl razstavo Kmečke hiše v Selah. To je bil za občane Sel pa tudi druge prebivalce južne Koroške pomemben kulturni dogodek, saj gre za prikaz arhitekture gradnje posameznih hiš ali vasi. Razstava je znanstvena analiza, ki na osnovi dokumentacije

prikazuje značilnosti gradnje kmečkih hiš v Selah ter njihovo harmonično skladnost z naravnim okoljem.

Je rezultat večletnega znanstvenega dela, do katerega je prišlo na pobudo domačina dipl. inž. Gregorja Maka, pri celotnem projektu pa je sodeloval dr. Tone Cevc, znani raziskovalec starejše stavne dediščine na Slovenskem. Razstava je razdeljena na več delov, ki zaje-

majo kmečke hiše, pokrajino, kompozicije domačij, značilnosti gradnje stavb, hiše ter njihovo notranjo opremo, gospodarska poslopja in poljska znamenja in križe.

Dr. Tone Cevc je med drugim naglasil, da pozna mnogo slovenskih kmečkih hiš in naselij, vendar tako značilnih stavb kot v Selah, še ni videl nikjer, zato je domačine pozval, naj čuvajo izročilo svojih prednikov ter jih vnašajo v nove gradbene projekte.

Župan Hribernik se je vsem, ki so prispevali k uredništvu razstavnega projekta, zahvalil ter izrazil željo, da bi si razstavo ogledali tudi ljudje iz drugih krajev. Oznanil je tudi, da bodo v kratkem izdali knjigo, ki bo zajemala kmečke hiše severnih in južnih pobočij Karavank.

Pri slavnostni otvoritvi je nastopil tudi domači pevski zbor KPD „Planina“ pod vodstvom Franca Čertova.

Domačini pri ogledu razstave

Pevsko srečanje na Bajdišah

Koncert, ki ni bil le na visoki pevski ravni, ampak tudi zabaven, s tem vtisom smo minulo nedeljo odhajali s pevskega srečanja, ki ga je pri Lenčiji na Bajdišah priredilo koško SPD Herman Velik.

Uvodoma je gostje in sodelujoče pevske skupine pozdravil predsednik Jurij Mak, Eda Velik pa je vodila potek prireditve.

S koncertom so pričeli domačini, mlade pevke in pevci, ki jih vodi Herman Kelih, potem pa so zvrstili gostje in od pesmi do pesmi navduševali številno občinstvo. Nonent DO Certus je bil prepričljiv s čistimi in krepkimi glasovi, s katerimi je prišel do veljave v pesmi Ribniška; Smrtnikovi fantje s svojimi liričnimi glasovi in pesmimi s Kort in Obirskega, Podhumška dekleta so ugajala s svojim humorjem in pristnim rožanskim narečjem, prav tako Oktet Suha s svojo „himno“ Anzej ter pesmimi drugih narodov.

Prireditev je potekala v zadovoljstvo vseh; pomembno je tudi, da Kočani vedno povabijo zборе, ki predstavijo pevsko kulturo sosednjih društev in matične Slovenije, da se ob zaključku vsi razidejo zadovoljni s sklepom, da se bodo vabilu za prihodnje srečanje spet radi odzvali.

Skupina SPD „H. Velik“

Podhumška dekleta

Nonet DO Certus Maribor

Štipendija za Lipuša

Naš pisatelj Florijan Lipuš je prejel visoko državno priznanje. Minuli teden so razglasili, da je eno obeh glavnih štipendij (enoletno mesečno dotacijo v višini 12.000 šilingov) prejel naš plodoviti pisatelj.

Florijanu Lipušu k podelitvi štipendije iskreno čestitamo in mu želimo nadaljnjih ustvarjalnih uspehov.

OŽO na Tirolskem

Skorajda brez obotavljanja in dolgega tuhtanja so se pevke Obirskega ženskega okteta sklenile odzvati vabilu s Tirolske. V okviru „akcije 1938–1988“, ki jo podpirajo svobodoljubi in prijatelji manjšin, so bile in so še po vseh zveznih deželah predvidene prireditve. Spominjale, še bolj pa opominjale naj bi na dogodke pred 50. leti.

Pri izvedbi tovrstnih akcij je zelo pomembno aktivno sodelovanje skupin naše narodne skupnosti, kajti še so Avstrijci, ki na takih srečanjih prvič vidijo, slišijo „doživijo“ koroškega Slovenca. Pevkam OŽO se je godilo podobno, ko so se pred kratkim predstavile

občanom v Längenfeldu v Ötztalu, kraju, ki leži nad 1200 m visoko.

Topel sprejem zastopnikom tamkajšne občine, vnetega zagovornika Slovencev na Koroškem dr. Haida ter pevcev moškega zbora Fischbachchor je pevkam v hipu odvzel vso tremo pred koncertom. Zaželjene so bile predvsem borbene in uporniške pesmi. Vsebino pesmi je občinstvu sproti predstavila Vida Polanšek.

Z iskrenim zanimanjem so Tirolci sledili izvajanjem pesmi obirskih pevkv, uvodni predstavitvi Marte Polanšek ter besedam dr. Haida, ki je v pristnem längenfeldskem narečju poslušalcem obrazložil namen srečanja.

Limarče v Zilji: Umrl Kajžrov oče

Bilo je na binkoštni ponedeljek, ko smo zvedeli, da nas je za vedno zapustil Anton Rauscher, p. d. Kajžar iz Limarč v brški fari pri Šmohorju. Rodil se je leta 1912, njegovi starši so bili zavedni Slovenci, tak je bil tudi on.

Po vojni je postal predsednik krajevne socialistične stranke in bil občinski odbornik. Ko pa je videl, da politične stranke ne urednjujejo obvez glede pravic koroških Slovencev, je prepustil vse funkcije. Mnogokrat sva se pogovarjala o naši usodi in vedno bolj je dvomil v verodostojnost avstrijske zakonodaje. V poznejših letih, ko je šel v pokoj, se je posvetil družini, domači besedi in popravljaju svoje domačije. Z njegovo smrtjo smo izgubili značajnega in zavednega rojaka. Pogrešali ga bomo.

Zeni, hčerkam ter sorodnikom naše srčno sožalje. F. W.

Antona Schuschuja ni več

Na hodiškem pokopališču se je minuli četrtek zbrala velika množica žalnih gostov in se za vedno poslovila od priljubljenega rojaka, prosvetaša Antona Schuschuja.

S pokojnim smo izgubili človeka, ki je dolga desetletja sooblikoval kulturno življenje v Hodišah, saj je sodeloval v domačem društvu „Zvezda“ kot pevec in vsestranski prosvetaš. Svojega slovenskega porekla Anton nikoli ni zatajil; niti v času fašizma, tedaj se

je priključil uporniškemu gibanju. Sovražnik ga je celo obsodil na smrt, le zlom zločinškega režima mu je rešil življenje.

Antona Schuschuja bomo pogrešali, saj je s svojo mirnostjo in preudarnostjo spodbudno vplival na kulturno življenje v Hodišah. V slovo so mu zapeli cerkveni in društveni pevci, pogrebne svečanosti je opravil župnik Lovro Kaselj.

Zeni Ani in ostalim svojcem izrekamo naše globoko sožalje.

„VUZENICA 88“

Osnovna šola v Vuzenici bo tudi letos skupaj s SPZ in ZKOS izvedla likovno kolonijo mladih. „Vuzenica 88“ bo potekala v času od 22. do 28. avgusta 1988 v Osnovni šoli Vuzenica.

Prijave sprejema Sloven-

ška prosvetna zveza, Celovec, Tarviserstraße 16, tel. (0 46 3) 51 43 00 20 do 18. julija 1988. Ker je število udeležencev za kolonijo omejeno, je treba s prijavi pohiteti. Starost udeležencev naj bi bila med 10. in 15. letom.

DEVIZE / VALUTE

	Devizni tečajji 27. 6. 1988	
	Nakup	Prodaja
din	0.52	0.60
us \$	12.794	12.894
can \$	10.55	10.65
angl. £	21.89	22.15
irl	18.82	19.08
sfr	848.80	851.20
bfr	33.56	33.76
ff	207.96	209.84
hfl	623.26	626.14
dm	702.38	705.22
lit	0.942	0.960
dkr	184.80	186.20
nkr	193.97	195.43
skr	204.19	206.21
fmk	296.00	298.40
esc	8.50	8.86
ptas	10.60	10.76
yen	9.78	9.810

Posreduje

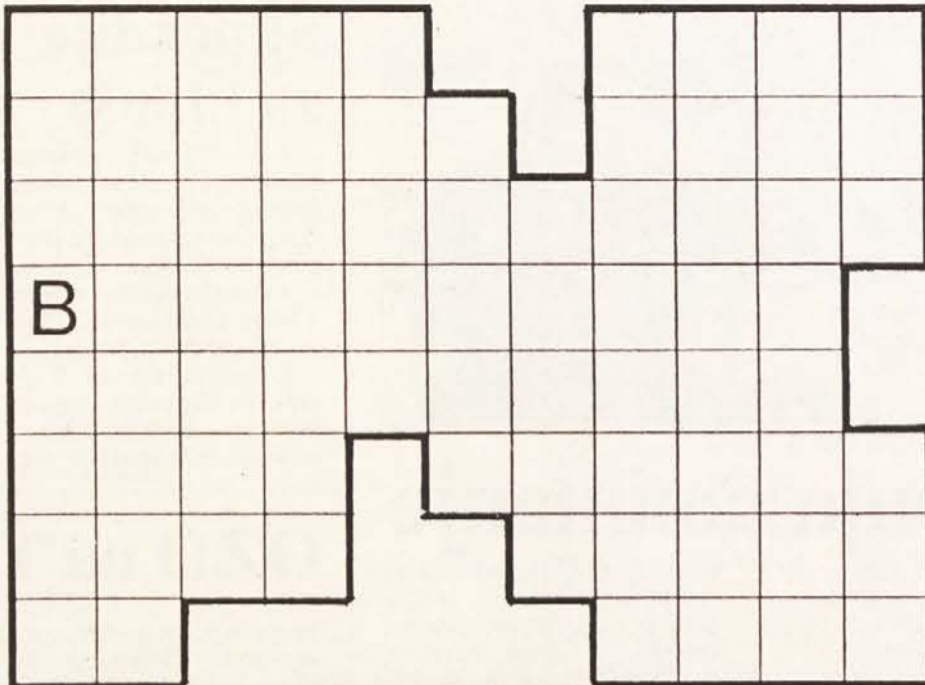
Zveza/Bank

	Valutni tečajji 27. 6. 1988	
	Nakup	Prodaja
din	0.52	0.60
us \$	12.60	13.20
can \$	10.40	11.00
angl. £	21.50	22.70
irl	18.50	19.50
sfr	837.00	857.00
bfr	33.00	34.20
ff	204.50	214.50
hfl	617.50	633.50
dm	694.60	711.00
lit	0.93	0.98
dkr	182.50	189.50
nkr	192.00	199.00
skr	199.00	206.00
fmk	292.50	303.50
esc	8.10	9.30
ptas	10.35	11.05
yen	9.55	9.85

LOTTO

15 25 34 41 44 45 (9)
brez jamstva!

TOTO

11X 221 112 121
brez jamstva!

Kombinacijska križanka

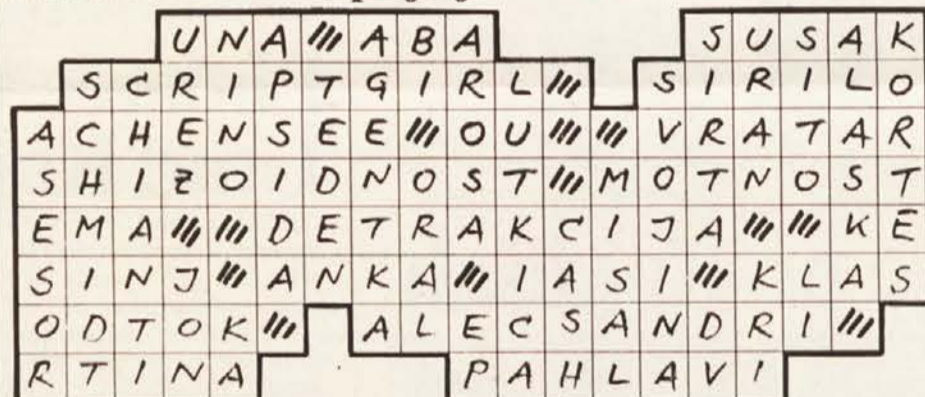
Obrobna črna polja so že izrezana iz lika križanke, zato morate vanjo razvrstiti le dve črni polji. Besede s spodnjega spiska razporedite v lik tako, da se bodo med seboj ujemale. V pomoč za začetek reševanja je črka B že vpisana na pravo mesto.

dvočrkovne besede: AE OA ONTS
tričrkovne besede: ANK ATA
ARS RAS
štričrkovne besede: AGAR ELEA
SABA TURE VRAT

petčrkovne besede: NANUT
PETAN RAROG SKLEP TARAS
šestčrkovne besede: GORILA
KREKER STORNO
sedemčrkovne besede: EKSKRET
LEONORA REOSTAT
osemčrkovne besede: AEROKLUB GLAVNINA KREATORKA SKRBSTVO
desetčrkovne besede: BANKARSTVO

sestavil Jože Petelin

Rešitev križanke iz prejšnje številke

KAROLINA KOLMANIČ Izzvenela je pesem

Nenadoma se je tašča zrnala, stopila po otroka, ga prinesla k Veri in se ji zapičila v oči tako odločno, da ni mogla umakniti pogleda.

„Vera, kaj res hočeš dati otroka jeseni v vrtec?“

„Dala bi ga. Otrok mora imeti svojo družbo, dve leti bo skoraj star.“

„Tako torej? Slabo skrbim zanj?“

„Ne, otrok je predobro oskrbovan in preveč hranjen. Debeluhec je. Saj mu kar pristaja in vem, da bi bil tak otroček nekoč ideal. Vsaka mamica bi si ga želela. Toda doma je samo strašno razvajen. Dela in dobi, kar hoče.“

„Nimam srca, da mu ne bi ustregla“, se je tašča pomirjena nasmehnila in si prižela otroka nase.

„Saj razumem. Čisto odločena še nisem, sicer pa so popoldnevi še dolgi, ki jih lahko preživita skupaj.“

„Zanima me, kaj pravi Emil?“

„Mama, veš, da se malo zmeni zame in zanj. To vemo vsi... komaj še kaj spregovori, ko pride. Če pride trezen, je

zame praznik. Le redki so...“

Tašča je stala sredi vrta z otrokom v naročju in gledala nekam mimo nje, ko je mukoma spravila iz sebe:

„Vera, pomagati mu morava... si pomislila na zdravljenje?“

Igor ji je potegnil ruto na tilnik. Pokazali so se oveli sivkasti lasje. A ženska se ni zganila. Le obraz se je zdaj obrnil k njej. In ta obraz, obisjan od sonca, ki je neprizanesljivo odkrilo splet gub in gubic, je dobil v tem trenutku še trši izraz napetosti.

„O tem pač ne bova odločali sredi vrta“, jo je skoraj brezobzirno zavrnila.

Kmalu za tem se je dopolnila:

„To ni odvisno od naju, ampak od njega samega. Še slišati noče. Pravi, da sem jaz zmešana, da se ga hočem znebiti.“

Otrok je začel brcati in jokati. Tašča ga je odnesla. Vera je ostala. Vzpodbujena se je med tem, ko so pesti drobile zemljo, zopet zaposlila z nikoli dorečeno in dokončno izobliko-

vano odločitvijo: jutri grem v podjetje.

Zvečer se je Emil vrnil že nekje pred deseto. Vera je že preveč dobro razločevala tok besed, ki so se brez prave vsebine pretekale. Njegova izrazna raven se je spustila že do počestniških kletvic, ki so bile okrašene s sočnimi izbrskih republik. Ne, temu mora narediti konec! Ko je mož končno zaspal, saj mu je spolna sla že opešala in je bila Vera oproščena zakonskih dolžnosti, so se njene misli zbistrile in se osredotočile na sicer težak, že skoraj ponižujoč korak, ki pa utegne imeti pozitivne posledice.

Zjutraj je njena trdna odločnost bila sicer ohlapnejša, obarvana s sentimentalnostjo: „Kaj, če mu bom tudi na delovnem mestu škodovala? Končno se je vsaj malo privadil na delo in se vnesel.“

Venec izbranih besed, ki bodo kar vrele iz ust in se sklenile v eno samo prošnjo: prepričajte ga, je bil celo ohrabrujoč. Obklela se je, si skrbno

uredila pričesko in proti osmi uri odkrila tašči svoj namen:

„Zdaj grem. Pomenila se bom s šefom. Morda bo razumel, da tako ne gre več.“

„Pojdi, pojdi!“

Nemirno je sedela v avtobusu. Sončen dan na obzorju se nikakor ni mogel ujeti z njenim nerazpoloženjem. Misli so se sukale tudi okoli sina, sina, ki skoraj ni bil več njen... tudi Emilov ne. Emila pač to ni težilo, njo pa je. Otrokov prvi nasmeh je namenjen babici, ki si ga je povsem prisvojila. Zato niti ne joka, ko ona odhaja. In tašča je komaj zdaj našla smisel življenja. Nič več je letos ne mika na morje. Tudi za moža ne vpraša več. Osredotočila in prisvojila si je njenega sina. Kaj, jo razganja ljubosumje?! Ne, boji se, da bo ostala čisto sama.

Avtobus je ustavil. Prej tako zbrane in goste besede so se zdaj razblinile. Oči so zdrsele čez velik moder napis: Avtoobnova. In tam pri vratarju je tudi korak zastal. Zbrala se je zopet, ko je prešla to prvo oviro. Roke so podzavestno pogladile goste lase in jih potiskale nekam za uho, da bi zbudila resnejši vtis. Svetla vrata z napisom Tajništvo so jo ohromila. Suho grlo je v zadregi pokašljevalo.

„Vstopi no, če si že tu!“ se je bodrila.

Potrkala je, rahlo in trikrat zapovrstjo. Ohlapen „naprej“ jo je spodbudil. Tajnica, pravkar sveže naličena, jo je vprašujoče pogledala. Še preden jo je utegnili vprašati, je Vera z muko spravila preko usten: „Rada bi govorila s tovarišem Potočnikom.“

Narejen nasmeh izza mize in potem tiste besede:

„Ja, veste, na sestanku delavskega sveta je.“

Kaj pa tovariš direktor?“

„V Ljubljani na posvetovanju.“

„Veste, imam neko skoraj čisto osebno prošnjo,“ je skušala omečati bitje brez določljive starosti.

„Čakajte, jutri, ne, pojutrišnjem pa se oglasite. Povedala bom direktorju. Koga naj že najavim?“

„Hvala, pojutrišnjem ne bo šlo. Mogoče vas bom prej poklicala, če mi daste številko.“

„Ja, tole. Pa kar pokličite!“

Zapustila je pisarno in vedela, da se ne bo nikoli več vrnila. Res, da jo je to žensko bitje še kar dovolj vlijudno odpravilo, vendar je bil že uvod tako neučinkovit, kaj bi bilo pri direktorju šele jedro?

(dalje prihodnjič)

TEDENSKI HOROSKOP

LEV (23. 7. – 23. 8.)
Trenutno se gibljete na slepem tiru. Preveč sanjarite, in to ni prav! Če boste hoteli v redu opraviti delo, ki vas čaka, bo potrebno mnogo več samodiscipline.

DEVICA (24. 8. – 23. 9.)
Dogodki v tem tednu bodo terjali od vas malo več doslednosti. Sprjaznite se z dejstvi, kakršna so, in ne iščite dlako v jajcu tem, kjer ni treba. Vaša srečna številka je dve.

TEHTNICA (24. 9. – 23. 10.)
Trenutno stanje zahteva, da ste dober svetovalec samemu sebi, saj se nočete zaupati nikomur. Pa vendar ne bi bilo nič hudega, če se razkrijete prijateljski duši. Vaša srečna številka je sedemintrideset.

ŠKORPIJON (24. 10. – 22. 11.)
Srečali boste osebo, ki vas bo nekoliko zmedla. Zanesite se na svoj prirojeni čut za „pravilno“ in „zgrešeno“ in vse se bo uredilo tako, kot je prav. Vaša srečna številka je pet.

STRELEC (23. 11. – 21. 12.)
Ne bodite strahopetni, marveč malo bolj pogumni! Moč za svoje ravnanje upravičeno lahko črpate iz znanja in izkušenj, zato bodite mirni. Koristen telefonski razgovor.

KOZOROG (22. 12. – 20. 1.)
Zopet vas bo vabila širša družba medse. Potrebni ste malo več miru in samote, da bi našli samega sebe, sicer boste postali čisto navadna lutka v rokah drugih.

VODNAR (21. 1. – 18. 2.)
Ker premalo skrbite za svoje zdravje, si s tem nalagate po nepotrebnem razne skrbi in probleme. Proti koncu tedna ne zamudite ugodne priložnosti! Vaša srečna številka je tri.

RIBI (19. 2. – 20. 3.)
Ne pomaga nič, če delate očitke sebi ali drugim. Vaši ljubljenci vam vzamejo preveč časa. Čaka vas važna odločitev. Držite se modrega izreka, da je „stvar prespati“

OVEN (21. 3. – 20. 4.)
Z malo več skrbnosti se vam bodo zadeve odvijale po vaši želji. Dostojanstveno vztrajajte pri svojih zahtevah, predvsem pa ne bodite bojeviti samo v mislih, temveč tudi v dejanjih! Vaša srečna številka je petindvajset.

BIK (21. 4. – 21. 5.)
Odlučiti se boste morali o zelo važnih življenjskih rečeh. Če se boste pri tem preveč ukvarjali s podrobnostmi, se vam utegne zgoditi, da boste pozabili na bistvo. Vaša srečna številka je osemnajst.

DVOJČKA (22. 5. – 21. 6.)
Jezili se boste, ker ne bo šlo več tako kot po maslu. Lahko tudi nekoliko skrenete z utirjene poti, le tako se boste rešili velike živčne napetosti. Vaša srečna številka je osemindvajset.

RAK (22. 6. – 22. 7.)
Vaše ambicije so včasih malo prezahtevne, zato umirite konje in začnite znova tam, kjer mislite, da boste dosegli največ. Čeprav ste že z eno nogo na počitnicah, vzdržite še nekaj tednov, veselje bo potem še večje!

29. 6.–5. 7.

TV AVSTRIJA 1

TV AVSTRIJA 2

TV LJUBLJANA

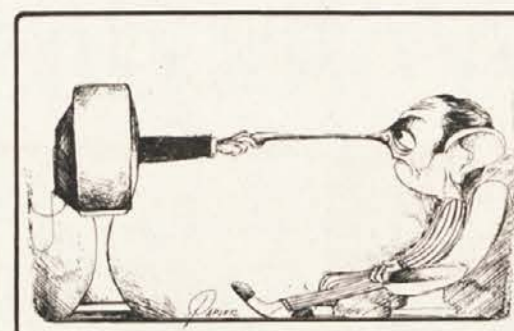
V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI

SR

10.30 Grand prix; 15.30 Wurlitzer; 16.30 Lutkovna igra; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Nekoč je bil človek; 17.30 Pustlovščine Toma Sawyera in Huckleberryja Finna; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Pet deklic v Parizu; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Halo nosač; 21.55 Pustlovščina v Riu; FBI.

14.55 Šport; 18.40 Lokalni TV-spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Forum državljani; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Bejrut – vsakdanost med smrtjo in upanjem; 23.10 Šport; 0.10 Aktualno.

9.00 Poletna noč; 18.10 Videostrani; 18.25 Tri predice; 18.35 Miškolin; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 20.05 Mednarodno delavsko gibanje – grenki mir; 20.45 Mednarodna obzorja; 21.30 Dnevnik; 21.45 Poletna noč; Schwarzwaldska klinika; 0.45 Videostrani.

TV-oddaja v živo? (Iz Nedeljski dnevnik)

ČE

10.30 Forum državljani; 15.30 Wurlitzer; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Inšpektor Gadget; 17.30 Tat divjadi; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Pet deklic v Parizu; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Kaj bi bili, če; 21.55 Alahov vrt; 23.10 Mannix; Aktualno.

14.55 Šport; 18.00 Lokalni TV-spored; 18.56 1-2-X; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Notranjepolitični report; 21.05 Dinastija – Denverjev klan; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Made in Hongkong; 23.10 Bachmannova nagrada; 23.55 Aktualno.

9.00 Poletna noč; 18.05 Videostrani; 18.20 Indijske legende; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.00 Vreme; 19.01 Obzorja; 19.30 Dnevnik; 19.55 Vreme; 20.05 Tednik; 21.05 Izgube; 22.05 Dnevnik; 22.20 Poletna noč; Schwarzwaldska klinika; 1.20 Videostrani.

PE

10.30 Halo nosač; 15.30 Wurlitzer; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Kalimero; 17.30 Okoli sveta; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 2X7; 18.30 Pet deklic v Parizu; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Derrick; 21.20 Top spot; 22.50 Stop making sense; 0.30 Branje za Bachmannovo nagrado.

13.00 Šport; 18.00 Lokalni TV-spored; 18.15 Šport; 20.15 Omizje; 21.20 Zadeva: Aids – nova vprašanja; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Maščevanje slavne sedmice; 0.05 Aktualno; 0.10 Zrcalo.

9.00 Poletna noč; 18.25 Videostrani; 18.40 Grizli Adams; 19.05 Risanka; 19.18 Vreme; 19.30 Dnevnik; 19.59 Zrcalo tedna; 20.20 Cagney in Lacey; 21.05 Dokumentarna oddaja; 21.50 Dnevnik; 22.05 Poletna noč; Schwarzwaldska klinika; Informativna oddaja za tuje; 0.00 Igrani film; Videostrani.

SO

10.35 Alahov vrt; 12.00 Podobe sovraštva; 14.00 Tom in Jerry; 14.40 Voja valčkov; 16.00 Wurlitzer; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Erichov kaos; 18.00 Trailer; 18.30 Šport; 19.00 Dunaj in njegova glasba v anakdotah; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Zlati časi; 23.30 Branje za Bachmannovo nagrado.

14.55 Šport; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Podnajemnik; 22.00 Šport; 22.30 Nevarna spodev; 0.15 Aktualno; 0.20 Moški iz Arizone; 1.40 Poročila.

9.00 Poletna noč; 15.55 Videostrani; 16.10 Radovedni taček; 16.25 Pamet je boljša kot žamet; 16.30 Miškolin; 16.40 Mala Nada; 17.10 Republiška revija MPZ Zagorje 86; 17.40 Nevidni bataljon; 18.55 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.20 Žrebanje; 20.30 Igrani film; 22.00 Dnevnik; Poletna noč.

NE

9.00 Poročila; 9.50 Dežela gora; 11.00 Ura tiska; 14.50 V gradu in na vasi; 16.20 Poročila za otroke; 16.30 Risanke; 17.00 Klub seniorjev; 17.40 X-razsežno; 19.20 Žrebanje lota; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Grofica Marica; 22.40 Umetnost in njeno tržišče; 23.40 Podelitev Bachmannovih nagrad.

9.00 Poročila; 9.10 Umetnost in stroj; 10.05 Matere; 11.05 Postaje sanj; 13.00 Športno popoldne; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.48 Primer za državnega tožilca; 20.15 Mr. Billon; 21.50 Vizije; 21.55 Letne počitnice čisto noro; 23.25 Aktualno; 23.30 Šport.

9.10 Videostrani; 9.20 Živ žav; 10.05 Grizli Adams; 10.30 Gospa Monsorojska; 11.25 Alpski večer 88; 12.00 Kmetijska oddaja TV Novi Sad; 16.10 Videostrani; 16.25 Sinovi in hčere steklarja Jakoba; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Moški v srebrnem jopiču; 21.10 Zdravo; 22.40 Videostrani.

PO

10.30 V gradu in na vasi; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 D'Artagnan in 3 mušketirji; 17.30 Kamen Marca Pola; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Pet deklic v Parizu; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Magnum; 22.22 Poljub pajkove ženske; The Munsters.

16.00 Wurlitzer; 17.30 Škotsko potovanje k vrtovom in graščinam; 18.00 Lindenstraße; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Dediči ljubezni; 21.15 Šiling; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 „...In v puščavi ognjen steber“; 22.55 Josef Krips – portret; 0.25 Aktualno.

8.20 Videostrani; 8.30 Poletna noč; 10.00 Srečanje ZRVS Jugoslavije; 12.00 Videostrani; 17.15 Naš utrip; 17.30 Radovedni taček; 17.45 Mala Nada; 18.15 Bajka o kraljevih češnjah; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Večer z mojimi gosti; 22.20 Dnevnik; 22.35 Poletna noč; Schwarzwaldska klinika.

TO

10.30 Podnajemnik; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Viki in silaki; 17.30 Tudi šala mora biti; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.30 Bogati in revni; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Skrivnost gob; 21.07 Ženska v Benetkah; 22.00 Brez diha; 23.35 Didi dvojniki.

16.00 Počitniški ekspres – Wurlitzer; 17.00 Svet v plesu; 17.30 Orientacija; 18.00 Superflip; 18.30 Lokalni TV-spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Kaj sem?; 21.07 Domočina si; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Klub 2.

9.00 Poletna noč; 18.25 Videostrani; 18.40 Pamet je boljša kot žamet; 18.50 Čudno, da se ladja ne potopi; 19.05 Risanka; 19.19 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 20.05 Osmi dan; 20.45 Dokumentarec meseca; 21.30 Dnevnik; 21.45 Poletna noč; Schwarzwaldska klinika; 0.30 Informativna oddaja za tuje.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Sreda, 29. 6.
Narodno-zabavna glasba

Voščila (D. Urschitz)

Četrtek, 30. 6.
Rož–Podjuna–Zilja

Nedelja, 3. 7.
Kar želite, zaigramo

Petek, 1. 7.
Nove knjige:
Razvedrilo za tedne dopusta

Ponedeljek, 4. 7.
Križa slovenskih mladinskih organizacij

Sobota, 2. 7.
Duhovni nagovor
(Toni Opetnik)

Torek, 5. 7.
Zaključni akademiji na strokovnih šolah šolskih sester v Šentrupertu in Šentpetru

Mladi v ospredju

Ali pa tudi v ozadju, vsaj če bi skušali analizirati dejavnost slovenskih mladinskih organizacij v zadnjih letih. Drugače tudi ni z njihovim položajem v osrednjih organizacijah, kjer naj bi vraščali v delo in delili odgovornost. Kar nostalgično se funkcionarji srednje generacije spominjajo svojih akcij in reakcij nanje v sedemdesetih letih. Obžalujejo, da je danes vse drugače. Zakaj? Je nostalgija starejših in brezbriznost mladih pač usoda, s katero se gre sprijazniti, že ves odgovor? Kornelija Vosperek išče odgovor. V radiu bo na sporedu v ponedeljek, 4. julija.

Dan pozneje pa bodo na vrsti poročila z zaključnih akademij v strokovnih šolah šolskih sester v Šentrupertu in Šentpetru. V zadnji je letos prvič celo mlad fant. Sicer pa imajo besedo dekleta. Na koncu šolskega leta po tradiciji pokažejo, česa so se naučila. In tradicija je na obeh šolah trdna podlaga, na kateri grade. Morda jo bo nekoč uspelo prelomiti s kakšno točko, ki bi zaprepastila gledalce in jih zbudila iz pričakovane in navajene dobre, stare miline?

Grenki mir Viharni vrh

Sreda, 29. 6. 1988,

TV LJ1, 20.07 – V vsej

zgodovini sta si človekova svoboda in sila

oblasti v nasprotju. Tudi

v zgodovini delavskega

gibanja. Državna ali

zasebna oblast je bila

vedno proti posamezniku.

Razmišljanja o antropološkem

ozadju oblasti, ki ga poskuša

prebuditi iz dremavice

tudi „Grenki mir“, se ne

more otresti vsaj na prvi

pregled nekaj paradoksnih

vprašanj.

Sreda, 29. 6. 1988,

TV LJ2, 20.00 – Znameniti

viktorski roman

„Viharni vrh“, delo

angleške pesnice in pisateljice

Emilyje Bronte, je nudil

osnovo istoimenskemu filmu.

Priredbu mračno zgodbo

o muhasti, razdvojeni

Cathy, ki jo je premamila

blesk bogastva in o najdencu

Heathcliffu, s katerim

sta skupaj odraščala.

Film se ukvarja z njeno

demonično ljubeznijo.

Nagrada Bachmannove 88

Četrtek, 30. 6. 1988, TV A2, 23.10 – Že v pred-

zadnji številki Slovenskega

vestnika ste lahko brali,

da se tega dne začne branje

za nagrado Bachmannove

1988. Odlomke o srečanju

literatov bo prenašala tudi

televizija. Nadaljnji prispevki

so na sporedu v **petek, 1. 7. 1988,**

TV A1, 0.35, v soboto,

2. 7. 1988, TV A1, 23.30 in v

nedeljo, 3. 7. 1988, TV

A1, 23.40.

Narejeno v Honkongu

Četrtek, 30. 6. 1988,

TV A2, 22.22 – Kdor ne

pozna napisa „Made in

Honkong? Za tem imenom

se skriva seveda mnogo

več, kot domnevamo. Anthony

Shang bo v tej dokumentaciji

prikazal senčno stran

gospodarskega čudeža v

Honkongu.

Wills in Burke

Petek, 1. 7. 1988, TV

LJ1, 0.00 – V avstralskem

filmu „Wills in Burke“

gre za pripoved o ekspediciji,

ki je 20. avgusta 1860 krenila iz

Melbournna čez avstralski

kontinent. Vodila sta jo

Burke in Wills. Ekspedicijo

je preživel en sam udeleženec.

Dnevna zgodovina: omizja

Petek, 1. 7. 1988, TV A2, 20.15 – Kadar

govorimo o omizju, imamo

navadno v mislih politične

diskusije. V oddaji, ki jo je

pripravila Elisabeth T. Spira,

gre bolj za gostilniška omizja,

ki imajo v Avstriji dolgo

tradicijo. Zato je najbrž

upravičeno nastal izraz o

„Gasthauspolitiker“. Da ta

izraz nikakor ni iz trte

zvit, o tem pričajo nekateri

avstrijski politiki, ki se

skrivajo pod plaščem

liberalnosti, glasove pa si

kupujejo v gostilni. Oddaja

je nastajala na Tirolskem,

na Štajerskem, na Koroškem

in na Dunaju. So morda

zalotili tudi vas pri takšnem

ali drugačnem omizju?

Najboljši?

Petek, 1. 7. 1988, TV

A1, 22.50 – Leta 1983 je

nastal film „Stop Making

Sense“. Slej ko prej velja

za najboljši glasbeni film,

ki je nastal kdajkoli. Vsaj

iz evforije glasbenih kritikov

je to vedno spet slišati. Ali

glasbeni film odgovarja

tudi vašemu okusu, o tem

pa se prepričajte raje sami.

Bogati in...

Torek, 5. 7. 1988, TV

A1, 18.30 – V 34 nadaljevankah,

nastalih po romanu Irwina Shawa,

bo govora o razlikah med

bogatimi in revnimi. Zgodba

se začne leta 1945, ko

prispeta Rudy in Tom

Jordache s svojim očetom,

nemškim priseljencem, v

ZDA. Njuna bodočnost

je negotova.

„Ognjeni steber v puščavi“

Ponedeljek, 4. 7. 1988, TV

A2, 22.00 – Pod geslom

„Ognjeni steber v puščavi“

je na sporedu desetdelna

oddaja o nastanku izraelske

države. „Israel – država

nastaja“ je naslov prvega

dela, v katerem bo govora

o vrnitvi Židov med leti

1896 do leta 1920. Nemška

obdelava filma je nastala

po uspešni izraelski

nadaljevanki „Pillar of

Fire“. Avtor skuša

ponazoriti pot k nastanku

države od leta 1896 do

leta 1948. Ponovitev

prvega dela je na sporedu

v nedeljo, 10. 7. 1988,

TV A1, drugi del pa v

ponedeljek, 11. 7. 1988,

TV A1. Prav pa je, da se

prav ob gledanju te

oddaje spomnimo

trnjeve poti Palestincev,

ki prav tako upajo na

ustanovitve lastne države

in so ravno v zadnjih

mesečih izpostavljeni

strašnemu nasilju

izraelskega okupatorja.

Wölbl dosegel dva lepa zadetka

SLOVENSKI VESTNIK

ŠPORT

Firma adidas je povabila nekaj igralcev avstrijske reprezentance na tekmo s Koroško. Ker niso prišli vsi, so za Avstrijo igrali še hokejisti.

Slike: Mohar

Jürgen Werner (sredina) se je še najbolj prizadeval poživeti igro reprezentančnega moštva.

Lindenberger in Konsel med strelci golov: govorimo lahko torej le o povsem prijateljski tekmi. Konkretno o srečanju moštva prominentnežev (med njimi nekateri igralci avstrijske reprezentance, hokejista Rudi König in Herbert Pöcker ter stari zajec Franz Hasil) in izborom koroških nogometašev, med katerimi sta se posebej izkazala Kristijan Wölbl (SAK) in Manfred Hober (Pliberk).

Kakor je za take prijateljske tekme skoraj samoumevno, se je končala neodločeno, namreč 5:5, odločalo je strel-

janje enajstmetrovk in naposled je zmagala avstrijska reprezentanca s 4:2.

Avstrijski reprezentančni igralci niso igrali povsem resno, kar dokazuje že samo dejstvo, da sta vratarja Lindenberger in Konsel igrala tudi v polju. Kljub temu pa je treba pohvaliti koroški izbor, saj so igralci prikazali dokaj dobro tekmo. V bistvu je zares škoda, da še niso postavili skupnega koroškega moštva, saj bi imelo gotovo dobre izgleda, da bi se obdržalo celo v prvi avstrijski ligi.

V Kamnu je igralo moštvo prominentnežev.

V koroški reprezentanci je igral tudi Kristijan Wölbl (prvi levo spredaj).

Selanke so v državni A ligi

Namiznoteniška ženska ekipa iz Sel bo naslednje leto igrala v državni A-ligi. To je odločilo predsedstvo Avstrijske namiznoteniške zveze, saj ekipa WAT z Dunaja ne bo sodelovala. Selanke so se okrepile z novo legionarko Alenko Nisavič. Poleg nje in Marti Oraže bo za Selanke najbrž igrala še Hofmeisterjeva.

Športni vrh v Škofji Loki

To soboto in nedeljo se bodo na skupnem tekmovanju v Škofji Loki srečali slovenski športniki iz Avstrije, Madžarske, Italije in Slovenije. Pomerili se bodo v nogometu, namiznem tenisu, šahu in ženski odbojki. Slovenska športna zveza na Koroškem bo na to srečanje poslala svoje športnike za vse navedene panoge.

Društveno prvenstvo

Namiznoteniška sekcija v Selah je zelo aktivna. Ne samo da z uspehom sodeluje na raznih turnirjih, tudi doma je izvedla društveno prvenstvo. Mojster splošnega razreda je tudi letos postal Mirko Oraže, sledita mu Marti Oraže in Siegfried Užnik, mladinski mojster je Erich Oraže, šolarski pa Aleksander Mak.

KRIŽAJ še naprej aktiven

Sicer je priljubljeni slovenski smučar Bojan Križaj s koncem minule zimske sezone prenehal tekrovati na mednarodnih smučiščih, zato pa se je tem bolj posvetil razvijanju in prodaji smučni znamke ELAN. S tovarno v Begunjah je podpisal pogodbo, ki ga obvezuje, da sodeluje pri razvijanju še boljših smučin in pri organiziranju tekmovalnih kampov za najmlajše smučarje po svetu.

Vse to je v nedeljo Bojan Križaj povedal v Klopincu našemu sodelavcu, ko je v Rutar-marketu dajal avtograme številnim domačinom in gostom. Naval na slalomskega šampiona je bil precejšen, že v prvih desetih minutah je podpisal nad 200 posebno ličnih razglednic s

svojim športnim portretom. Po enournem podpisovanju je bila na sporedu vožnja po Klopinskem jezeru, zvečer pa nogometna tekma v Kamnu, kjer je Bojan okrepil moštvo žandarmerije.

Križaj pa ne bo športno aktiven le kot priložnostni nogometaš. Po zaključku sezone je bil že veliko na smučeh. V Kanadi je 14 dni preizkušal smučni tovarne ELAN-Japonska. „Mislim, da bom še manj doma kot poprej“, je dejal. Pri tekmah najmlajših se bo udeleževal predvsem

kot demonstrator in predavatelj. Povezal pa se je tudi z neko jugoslovansko tovarno, ki bo izdelovala športna oblačila znamke Križaj. Pogodbo ima tudi z liechtensteinsko reklamno agencijo, ki jo vodita Harti Weirather in Hanni Wenzel.

V glasbenem sporedu prireditve pri Rutar-marketu je nastopila skupina Zmeda, ki je zadovoljila vse starostne skupine poslušalcev. Menda so jo na kraju samem angažirali še za druge zabavne prireditve.

Grenki prizvoki...

Ljubitelji nogometa so se seveda veselili: vsaj del avstrijske nogometne reprezentance je pod oznako „adidasevo prominentno moštvo“ zaigral proti koroškemu nogometašem na igrišču v Kamnu. Tekma je bila zares športna, bilo je veliko lepih potez, ki jih sicer v „trdem“ prvenstvu, ko gre za preživetje in nadaljnji obstoj, ni mogoče videti. Kljub temu pa je imela tekma neprijeten prizvok, za katerega je odgovorna ista firma, mednarodni velekoncern adidas. Dva dni pred to tekmo so namreč najavili, da bodo v Avstriji ukinili dve tovarni, v Vetrinju pa preusmerili proizvodnjo. 550 ljudi bo zgubilo svoja delovna mesta samo zato, ker hoče firma adidas povečati svoje dobičke. Ni čudno, da nekaterim tudi tekma v Kamnu ni teknila! -ma

Nizozemci so evropski prvak

Evropsko nogometno prvenstvo v ZRN se je končalo z zmago Nizozemske, ki je v finalu premagala Sovjetsko zvezo z 2 : 0. V polfinalu sta izpadli Italija in Zvezna republika Nemčija. Najboljši strelce prvenstva je bil Nizozemec Van Basten.

